

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino
Lugduni, M. DC. LXXX.**

Tractatus VII. De Eleemosyna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

TRACTATUS SEPTIMVS

DE

ELEEEMOSYNA.

RESOLVTIO PRIMA.

Qualem supposita pro intelligentia dicendorum. Primo, quod indigentia pauperum est triplex, extrema, gravis, & communis.

Secundo, quod bona, quae ad subueniendum praedictis necessitatibus erogari possunt, ad tria genera reuocantur, scilicet in §. ultimo huius Resolutionis. Ex p. 5. tract. 8. Rel. 1.

SUPPONO primò quòd indigentia pauperum est triplex, extrema, gravis, & communis. Extrema est, quando quis eis caret, quae necessaria sunt simpliciter naturae; haec autem non solum consideratur, quando nihil succurratur indigenti, statim, aut citò eadem habet animam, sed cum maiori latitudine, nam si aut vita abbreviabitur rerum penuria, aut in grauem & diuturnum morbum incidat, etiam censetur extrema necessitas, vel, ut alij vocant, quasi extrema; extrema verò & quasi extrema in moralibus aequiparantur, in quibus parua differentia, aut distantia nulla censetur. Porro nonnulli dubitant, an extrema necessitas sit solum quae merè naturaliter, vel etiam quae alterius malitia & violentia incurritur; non videtur tamen esse locum dubio, quia quae alterius malitia obuenit, vera necessitas est & non est voluntaria patientis, sed est maior necessitas, quia cum inopia coniungitur iniuria.

2. Gravis indigentia diffinitur solet quando desunt necessaria iuxta decentiam & conditionem status. Sed cum requisita ad statum & necessaria persona magnam latitudinem habeant, ut diximus, non omnia quae necessaria sunt statui, ita ut si non censetur superflua, efficiant grauem necessitatem, & potius tres gradus in his distingui debent. Primus eorum, sine quibus necesse est à statu omnino decidere. Secundus eorum, sine quibus licet non decidatur à statu, atque tamen & cum labore ac difficultate conseruatur. Tertius eorum, sine quibus non aequè bene, bene tamen & sufficienter status consistit. Quae sunt in primo genere, necesse est constituunt grauem necessitatem, si deficient, quae autem sunt in tertio genere, nullam necessitatem constituunt, quae sit obiectum eleemosynae: illae enim qui eis caret, non est pauper; quae autem sunt in secundo genere, possunt habere latitudinem, etiam molestia, labor, & inopia intra proprium statum magna sit & vrgens, grauem necessitatem facit: ut si quis magnis debitis in carcere detineatur, aut sit captiuus inter hostes, aut tenui nimis victu & vestitu

vitam transigat: si autem non sit adeò vrgens, sit tamen alicuius momenti & considerationis, efficit necessitatem communem. Potest etiam contingere ut necessitas, quae cogit à statu cadere, non sit solum grauis, sed extrema, quod fit quando nisi à statu decidat mendicando, aut seruiendo, aut artem mechanicam discendo, vitam conseruare non potest. Sunt enim multi, quibus hoc modo mutare statum adeò est indecens, & ignominiosum, ut potius mori malint, & non teneantur vitam conseruare cum isto dispendio, hi extremè egere censendi sunt.

3. Communis necessitas est, quae vera indigentia est, & alicuius momenti, (nam si leuissima esset, quasi nulla reputari deberet) & tamen recedit ab extremo & grauitate praecedentium, talis censetur necessitas eorum, qui mendicant, nam quamuis valde indigant, & solum posse viderentur quae ad vitae sustentationem arctè requiruntur, idè censetur eorum necessitas communis, & non grauis, quia ab omnibus & à multis petunt, & moraliter loquendo, non potest illis desse, quod sufficit pro conditione status; id verò intelligendum est tam de his, qui publicè, quam qui secretò mendicant, dummodo mendicantem ex consuetudine exerceant. Eadem ratione censetur communis necessitas, quam alicui etiam non mendicantes intra proprium statum patiuntur, quae non sit nimis vrgens & grauis, ut modo dicebamus. Haec ergo omnia praeculis habenda sunt in iudicio de praecipio eleemosynae, quae quidem potius prudentis arbitrio in euentibus & circumstantiis discerni poterunt, quam certa & fixa regula comprehendendi. Et haec omnia docet Lorca in 2. 2. scilicet. 4. disputat. 39. num. 1. & num. 8. 9. 10. & alij communiter.

4. Suppono secundò, bona quae ad subueniendum praedictis necessitatibus erogari possunt, ad tria genera reuocantur; quaedam enim sunt necessaria ad sustentandum vitam propriam, & eorum qui sub nostra degant cura; alia solum ad statum conseruandum, ut scilicet quis se gerat prout decet statum suum, & haec non constituuntur in indiuisibili. Postremum, ergo genus bonorum est, quod absolute superfluum appellant, eo quòd nec ad naturam, seu vitam, nec ad status conseruationem necessariam sit. Ita Granadus in 2. 2. controu. 3. tract. 11. disp. 1. scilicet. 1. num. 3. & alij communiter. His suppositis quaeritur.

RESOL. II.

An quis teneatur in extrema necessitate dare eleemosynam, non solum titulo charitatis, sed etiam lege iustitiae?

Et

Et an in hoc casu possit quis cogi per iudicem ad faciendam elemosynam?

Et an in aliquo casu quis teneatur restituere damna, quae ex eius omissione in danda elemosyna sunt sequuta, ut v. g. qui fame perit, relinquit filios, quibus deberentur opera patris, &c? Ex part. 5, tractatu 8. Ref. 2.

S. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docent Spino in *specul. testam. gloss. 6. man. 8. Nauarra de restit. l. 3. cap. 1. a num. 344. Alexander de Ales 4. parte, quest. 11. mem. 1. Caietanus in 2. 2. quest. 118. art. 5. Sarmiento de reddit. Eccles. part. 3. cap. 1. conclus. 3. Aragonius in 2. 2. q. 32. art. 5. & alij. Vnde D. Thom. in 2. 2. quest. 118. art. 4. ad 4. docuit esse praecipuum legale de eroganda stipe extremè indigentibus. Probatur hæc opinio; quia in hoc casu potest quis cogi per iudicem ad faciendam elemosynam, quia omne homicidium est contra iustitiam, vt patet; sed detrahitio elemosynæ in extrema necessitate est homicidium, vt patet in *cap. pascæ, dist. 86. ibi. Quisquis enim pascendo hominem seruare poterat, si non pauperti, occidisti. ergo, &c.* Et idem ex hac sententia, vt obseruat Hurtado de Mendoza *vbi infra, sect. 3. §. 31.* sequitur teneri quem ad restituenda diuina, quæ eius omissione sunt sequuta, v. g. si quis passus est fame emori alicuius seruum, tenetur pretium iustum soluere domino, quia ius illud seruus erat in vtilitatem domini. Item si ille, qui fame perit, relinquit filios, quibus deberentur opera patris, possunt filij ea exigere à præmittente elemosynam, & sic in similibus.*

2. Verùm his non obstantibus contrariæ sententiæ tanquam probabiliori adhaereo, quam suctur Loxca in 2. 2. *sectione 3. disputatione 39. memb. 4. num. 45. Sanchez in opuscul. tomo primo, libro primo, cap. 5. dub. 5. num. 61. Salonijs in 2. 2. questione 64. articulo 7. contr. 2. Bannez in 2. 2. questione 32. art. 6. Malderus in 2. 2. questione 32. articulo 6. dub. 3. Azorius tom. 2. lib. 12. cap. 9. quest. 3. Turrianus tomo primo, in 2. 2. disputatione 82. dub. 3. Sorus de Iustitia, lib. 4. questione 7. articulo 1. ad 4. & lib. 5. questione 3. articulo 4. Belarmino lib. de elemosyna, cap. 6. in fine. Ludouicus de San Iuan in *summa, quest. de elemosyna, articulo 3. dub. 3. difficult. 3. conclus. 2. Cominck disputatione 27. dub. 7. num. 104. Reginaldus tomo primo, libro quarto, cap. 20. num. 264. Gordonus tom. 2. l. 6. quest. 14. cap. 5. §. 2. num. 9. Molina tom. 1. tract. 2. disp. 144. Valquez opusc. de elemosyna, cap. 1. num. 37. Suarez de charitate, disp. 7. sect. 6. num. 2. & alij. Vnde Vallalobos in *summa, tom. 1. tract. 22. diff. 2. num. 9.* sic ait. [De lo dicho se infiere, que la persona particular que en este caso no dà limosna no està obligado à restituirla, porque solo està obligado à darla de caridad, y de misericordia.] Ita ille. Probatur hæc opinio eo quod nullum est idoneum argumentum tam strictæ obligationis, nam vel tale præceptum dicitur esse positium & humanum, & nullum tale potest assignari: vel ponitur naturale, & neque hoc dici potest; quod enim dixit Caietanus in extrema necessitate omnia bona esse communia, non sic accipiendum est, quasi qui bona illa possidet, amitit dominium propter necessitatem alterius, sed solum quod ex charitate & misericordia obligetur ad subueniendum necessitati extremæ, prout necessitas postulauerit, vt in sequentibus explicabimus.**

3. Non desinam tamen hęc adnotare Hurtadum de Mendoza in 2. 2. *disp. 159. sect. 4. §. 36.* has pugnantis sententias fœdere distinctionis vnire, sic enim ait. De his duabus sententijs sic opinor. Prima est probabi-

lior, quando extremè indigens eger pecunia, veste, pharmaco, aut alio bono, quod pertinet ad bonorum diuisionem factam iure gentium. Illa enim bona sunt cuiusuis hominis extremè indigentis, ad quæ is habet ius iustitiæ, quo iure priuari non potuit bonorum diuisione, & in hoc sensu loquuti sunt omnes Doctores, quos adduxi pro prima sententia, cuius auctores grauioris ponderis sunt, quàm secundæ, argumentum item de bonorum diuisione multo efficacius. At verò quando proximus indiget nostra industria, non tenemur illam ex iustitia præbere, quia ad eam nunquam ille habuit ius iustitiæ, e. g. si hominem occidat bestia, ignis, aut aqua, non teneor ego ex iustitia neque cum bestia pugnare, neque ignem extinguere, neque hominem ex vndis eruere, neque illud periculum monere; teneor tamen ex charitate si possum absque proportionato damno. Neque tunc sum propriè homicida, Sancti enim adducti pro prima sententia loquuntur de negante bona; quæ diuisione non potuerunt alienari ab extremè indigente, impropriè autem sum homicida, quia sum immisericosus subtrahendo alimentum, aut alia id genus, peccatum est immisericiordiæ, & iniustitiæ simul, iniustitiæ, inquam, & homicidij, quia causa vitandæ mortis alienæ teneor ego erogare bona, quæ in eo articulo datum est illi à Deo ius ad illa, quod nunquam datum est ad meas operas, & hæc omnia docet Hurtadus *vbi supra.*

4. Notandum est tamen hęc obiter docere Sarmientum, quem citat & sequitur Turrianus in 2. 2. *disp. 81. dub. 3.* quod obligatio illa iustitiæ, si adesse, solum esset pro tempore necessitatis ex mente authorum primæ opinionis, & idem subsidiaria dicenda erit, id est, in subsidium occurrentis necessitatis.

RESOL. III.

An pauperes in extrema necessitate constituti possint contra diuites implorare Officium iudicis?

Et an iudices possint compellere diuites ad elemosynam faciendam non solum in casu extrema necessitatis, sed etiam quoties præceptum adest iure diuino, aut naturali? Ex part. 5. tract. 8. Refol. 4.

S. 1. **A**D hanc questionem ita respondet Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 22. diff. 2. n. 10.* [Ad illam] uertate acerca desto, que es muy probable, que el pobre en caso de extrema necesidad, tiene accion à pedir al rico la limosna ante la justicia, como tienen Caietano, Sarmiento, y Aragon; el fundamento es, porque como todos dicen, en extrema necesidad todas las cosas son comunes, y assi como puede vno pedir por justicia que le dexen caminar por el camino, y coger agua del rio, y aprouecharse de las demas cosas comunes: lo mismo es aqui, que en caso de extrema necesidad no ay que acudir al derecho humano, sino al natural: entre los juristas es comun, que no tiene accion el pobre en este caso contra el rico. Assi lo dize la Glosa, y otros que refieren Tiraquelo, lo qual tambien es probable, porque esta obligacion mas es de caridad, que de justicia. Mas en ambas opiniones es llano, que pueden los pobres implorar el officio del juez, el qual ha de obligar à los ricos, para que les suuorezcan, como dizen Cajetano, y Aragon por razon del bien comun, y assi se suele hazer en las Repub-

Sup. hoc magis late in Ref. seq.

blicas bien ordenadas en tiempo de hambre, y peste.] Hzc Villalobos.

Nota verò Lorcam in 2.2. sect. 3. disp. 39. mem. 4. num. 27. docere iudices posse compellere diuites ad eleemofynam, non solum in casu extremæ necessitatis, sed etiam quoties præceptum adest iure diuino, aut naturali, quoniam non solum extremè indigentibus Respublica providere tenetur, sed etiam aliis pauperibus, & in bonum commune, facit vt non solum extremæ, sed etiam aliæ necessitates subleuentur. Ita Lorca, & Sanchez in opusc. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 5. num. 65.

RESOL. IV.

An satisfaciatur præcepto, si in extrema necessitate subueniam pauperi mutuando?

Et notatur, quod si proximus indiget non re, sed vsu sufficit, si quis sum donet mutuando rem. Ex p. 5. tract. 8. Ref. 5.

§. 1. Negatiuè respondet Villalobos ubi infra, Aragon. in 2.2. quest. 118. ar. 5. Bannez dub. 3. Granadus in 2.2. contr. 3. tract. 11. disp. 7. num. 3. Valentia tom. 3. disp. 3. quest. 9. punct. 4. Turrianus in 2.2. tom. 1. disp. 8. dub. 6. Suarez de charitate, disp. 7. sect. 5. num. 2. & 5. Becanus in 2.2. tom. 1. cap. 21. numero 1. Lorca in 2.2. disp. 39. num. 5. 4. Sotus de Iustitia lib. 4. quest. 7. ar. 1. ad 4. Coninch disp. 27. dub. 9. num. 153. Reginaldus tom. 1. lib. 4. cap. 20. num. 260. Et ratio est, quia ita indigenti debita est iure nature satisfactio, quò solum quòd in articulum tantæ necessitatis incidit: ergo iniuria fit illi, & contra charitatem est imponere onus restitutionis. Præterea, si quo modo liceret hoc onus imponere, foret, quia quamuis concedatur vsus eorum, quæ ad sustentationem requiruntur: non est necesse concedere dominium, sed in his quæ vsu consumuntur, consumptione ipsa perit dominium: ergo qui concedit necessaria extremè indigentibus, nullum ius habet reseruandi dominium in posterum. Ex quo infero, si quis tyrannicè exiget à paupere obligationem restituendi id, quod illi in extrema necessitate donat, pauperem liberum esse à tali obligatione, neque obnoxium manere restitutioni, nisi fortè obligationem iuramento confirmauerit, tunc enim propter Religionem iuramentum tenetur.

2. His tamen non obstantibus probabiliter etiam affirmatiuam sententiam docent Tolerus lib. 5. cap. 24. num. 7. Nauarrus in manuali, cap. 17. num. 61. Covarr. in reze peccatum, 2. part. §. 1. num. 4. Adrianus in 4. de res. quest. vtrum qui rapiat alienas, & quod libeto primo, ar. 2. in medio: & alij. Probat hęc opinio, quia præceptum subueniendi egeno impletur, si detur quod sufficit vt liberetur ab indigentia in qua versatur, sed ad id sufficit mutatio, licet imponatur onus restituendi cum possit: ergo nihil ampliùs imponendum est. Et confirmatur, quoniam sufficit occurrere necessitati proximi pro tempore, quò ipsa durat; sed hoc modo occurritur mutuando, & dare omnino est subuenire pro tempore, quo indigentia illa cessabit; nemo ergo ad id tenetur. Et hanc opinionem approbat Valquez opusc. de eleemof. cap. 1. dub. 6. num. 54. & Lessius lib. 2. cap. 16. dub. 1. m. 11. si mutuum non sit absolutum, sed conditionatum, scilicet si proximus ad laudatorem fortunam deuenierit.

3. Sed si aliquis primam sententiam sequi vellet, limitanda est cum Villalobos in summa, tom. 1. tract. 2. disp. 2. num. 1. De los que son pobres absolutamente, porque ay dos generos de pobres, vnos que lo son

Tom. 11.

absolumentè, porque ni tienen aqui, ni en otra parte, ni lo pueden ganar, que no tienen fuerças, ni laben oficio, y a estos quando ay obligacion de darles limosnas, se les ha de dar dada. Otros pobres ay, que no lo tienen de presente, o no lo tienen en este lugar mas tendranlo otro dia, como es el oficial que no lo tiene el dia que no trabaja, y tendralo otro dia, o en auiedo donde trabajar; y estos aunque en alguna manera son pobres, non son absolutamente pobres, y se cumple con ellos bastantemente emprestandoles, que con estos de satisfaze su necesidad, y no han menester mas. Ita ille, quod etiam adnotat Hurtadus de Mendoza in 2.2. disp. 159. sect. 1. §. 37. 38. & 39. Suarez ubi supra, n. 3. Valquez n. 45. & Tannerus tom. 3. disp. 2. q. 5. dub. 2. num. 20.

4. Notandum est etiam quod stando in prima sententia, quòd si proximus indiget non re, sed vsu, sufficit, si vsum dones mutuando rem. Ita Valentia tom. 3. disp. 3. quest. 9. puncto 4. Suarez disp. 7. sect. 5. num. 4. Coninch disp. 27. dub. 9. num. 147. & alij ubi supra.

RESOL. V.

An sapius præceptum elargiendi eleemofinas obliget diuites, ita vt peccent mortaliter illas non præbendo? Ex p. 5. tract. 8. Ref. 4.

§. 1. Resolutio huius casus pendet ex questionibus supra examinatis, & Respondendū est, quòd et simul sunt, qui grauer egeant, & multi qui habeant vltra necessaria ad vitam, non esse tamè multos casus, in quibus contingat hęc obligatio, quæ iuxta antea tradita requirit, primò indigentias esse nobis notas, quæ nos plerumque latent, cum ij etiam, qui patiuntur illas, plerumque occultent præ pudore, neque nos sub mortali tenemur de illis inquirere, quemadmodum Nauarrus expressit in Enchirid. cap. 14. numero 9. aut si appareant, latet esse verè graues, plerumque enim incertum est quæ & quanta sit in paupere necessitas, & siue vera, an simulata, quæ in ipso apparet. Requiritur secundò, non subueniri per alium. Et verò nonnunquam satis certum est alios diuites non esse auaros vt nolint tali indigenti subuenire. Requiritur postremò, adesse nobis superflua, quibus possimus indigentia occurrenti subuenire, id, quod interdum satis non constat. Suntque multa alia incerta, vt bene monet Medina in Cod. de eleemofina, quest. 3. in fine, ob quorum ignorantiam diuites non sunt facile condemnandi de peccato mortali, si eleemofynas non faciant; sed tunc demum, & idem Medina subdit, cum superfluitatis simul, & indigentia certitudo libetetur. Hactenus Reginaldus in praxi tomo. 1. libro 4. capite 20. sect. 3. numero 255.

2. Adde quòd, vt supra dictum est, vix in secularibus diuitibus inueniatur superfluum status, cum possint accumulare diuitias ad procerandum maiorem statum futurum, licet hęc opinio admittatur in necessitatibus communibus, non autem quando adsunt necessitates graues, vt docet Castrus Palas tom. 1. tract. 6. disputat. 2. punct. 2. numero 14. Turrianus in 2.2. tom. 1. disputat. 82. dub. 4. Bannez in 2.2. quest. 32. articulo 6. dub. 2. Lorca in 2.2. disputat. 39. num. 55. Suarez disp. 7. sect. 3. numero 11. Ioan. de la Cruz in direct. part. 1. pr. 5. quest. 2. art. 2. dub. 2. conclus. 2. Valquez tamen ubi supra citatos in opuscul. de eleemofyna, cap. 1. dub. 3. numero 27. & alij, non obstantè quod asserant seculares de superfluo status

A a in

Quæ omnes Ref. & questiones hanc sequuntur.

N A
nia
L. IV V
ITI

Sup. in Ref. quæ hic est inf. 14. & in Ref. 8. §. Quarto & in Ref. 9. §. vlt. à lin. 5.

in graui necessitate teneri ad elargiendas elemosynas; tamen simul dicunt, vt patet apud Vasquez. c. 4. p. 10. ipsos vix habere superfluum status, quando bona que superant: conseruantur ad augendum statum. Verum semper consulendi sunt diuites, vt largè elemosynas præbeant.

RESOL. VI.

An sit obligatio ex bonis necessariis ad statum opitulanti extreme indigenti?

Et inter alia, quæ in textu huius Resolutionis notantur eadem queritur, an censeatur extrema, vel quasi extrema necessitas, in quam quis venit ex alieno delicto, v. g. Titius cum sit innocens, creditur à Tyranno perimendus, nisi Caius eum pecunia redimeret. Et qui sumus qui teneantur restituere, si in communibus necessitatibus sumus, & infirmitatem non succurrunt Ex p. 5. tr. 8. Rel. 7.

Sup. hoc. inf. in Ref. 8. §. Quinto.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè, etiamsi ex opitulati-
one patitur quis aliquod statum in dignitate & statu externo. Ita Suarez de charitate, disp. 7. sect. 4. num. 3. Turrianus in 2. 2. tom. 1. disp. 82. dub. 4. Valentia tom. 3. disp. 3. quest. 9. punct. 4. Vasquez opuscul. de elemosina, cap. 1. num. 10. & 25. Filiucius tom. 2. tract. 28. cap. 3. num. 64. Gordanus tom. 2. lib. 6. quest. 14. cap. 4. num. 7. & Villalobos in summa, tom. 1. tract. 22. difficult. 20. num. 7. vbi sic ait: [En caso de extrema necesidad obligacion ay de dar limosna de los bienes necesario para conseruar el estado de la persona, de suerte que en los años de muy grandes hambres tienen obligacion los ricos à disminuir de su estado, y estrecharle en el gasto quotidiano para socorrer los pobres, y no obsta contra esto dezir, que si esto fuesse verdad, tendrian obligacion los ricos en tiempo de hambre gastar con los pobres sus patrimonios por gruesos que fuesen, y aun sus mayores, pues vale mas la vida de vn hombre que todo esto. A esto se responde, que aunque valemas la vida, que la hacienda, mas en orden al bien publico que se deue amar, vale mas muy grande hacienda que la vida de vn particular, por ser la hacienda instrumento, de la virtud para defender el bien publico, y assi vn particular non està obligado para defender su propia vida gastar toda su hacienda, que fuesse pongamo por caso de tres mil ducados, que en este caso mas obligacion tiene à amar su estado, y el de sus hijos que su vida, y en las necesidades de que yamos tratando, quando son ab intrinseco de enfermedades, o hambre comun, si todos ayudassen, poco bastaria para remediarlas, y la justicia assi Ecclesiastica como seglar, tienen obligacion, y puede compeler à lo ciudanos, para que favorezcan en estas necesidades estremas por razou de su officio, como dizen Caietano, Syluestro, y Bañez. De lo dicho se infiere, que la persona particular que en este caso no da limosna, non està obligado à restituirla, porque solo està obligado à darla de caridad, y misericordia: mas el Obispo, y las iusticias que tienen obligacion de justicia à procurar por la vida de los pobres, obligando à los ciudanos, como queda dicho, si no lo hiziesen, estaran obligados à restituirla; como lo dize Bañez.] Hac tenus Villalobos.

2. Notandum est tamen, quòd licet supradicta opinio sit vera, tamen nullus tenetur statum suum absolute deicere, aut deprimere ob proximi necessitatem extremam. Ita Hurradius de Mendoza In 2. 2. disp. 159. sect. 6. §. 56. Suarez vbi supra, num. 4. Coninch disp. 27. dub. 8. num. 134. Castrus Palaus tom. 1. tract. 6.

Sup. hoc sup. in Ref. 3. §. vlt. & si placet, lege alii §. eius not.

disp. 2. punct. 2. num. 6. Bañez in 2. 2. quest. 118. art. 5. & alij. Et ratio est, quia Reipublice vtilior est opulentus ciuium status, quam vita alicuius priuati; deinde non tenetur quis exquisitas medicinas querere cum graui detrimento status: ergo multo minus tenetur aliis eodem detrimento prouidere. Et tandem, quia defectio status est grauissimum damnum, cum quo nemo tenetur prouidere homini priuato. Imò ego etiam puto te non esse obligatum magnas diuitias expendere, v. g. ter, vel quater mille aureos pro redimenda vita cuiuslibet priuati, etiamsi obinde ab statu cadere non debeas. Ita Coninch. vbi supra, numero 144. Palaus num. 7. Suarez disput. 7. sect. 4. num. 4.

3. Notandum est tamen hic, quòd obseruat Lotca in 2. 2. sect. 3. disp. 39. mem. 2. num. 39. contingere non posse, moraliter loquendo, vt sine detrimento status non valeam succurrere extreme indigenti, nam quòd requiritur ad subleuandam extremam indigentiam vnius, aut paucorum, non multum est, nec detrimentum status inferre potest. Si tamen contingat extrema indigentia multorum, quæ subleuari nequeat sine iactura status, vt si valida fames prohibeant opprimere, tunc non eueniet, vt vnus solus omnium necessitatibus occurrere debeat. Et si forte contingeret, quando necessitas tot hominum occurreret, potius publica, quam priuata censenda est; pro publica autem necessitate eroganda essent necessaria statui.

4. Nota, quòd si querat aliquis, an censeatur extrema, vel quasi extrema necessitas, in quam quis venit ex alieno delicto, v. g. Titius cum sit innocens creditur à Tyranno perimendus, nisi Caius eum pecunia redimeret? Respondeo censeari, quia non prouenit ea necessitas ex facto, vel delicto illius pauperis, sed aliunde. Secus est si pauper Titius Caio dixerit, Solue debita mea, alioqui me interficiam, hæc enim est nequitia, & Titius deperauit sua voluntate, est ea in necessitate constitutus; quare Caius nullo iure cogitur ei subuenire, neque enim sunt hominum nequitie iuuandæ, aut fouendæ, nisi Titius peccet ex infirmitate animi, vel aliquo cæco affectu. Ita Azorius tom. 2. lib. 12. cap. 9. quest. 7. & alij.

RESOL. VII.

Dubitans, an proximus sit in extrema necessitate, tentatur veritatem indagare? Ex p. 5. tr. 8. Rel. 39.

Et ad literam in p. 4. tr. 3. Rel. 34. ideo hic vna tantum Ref. transcribitur.

§. 1. **A**D hoc dubium ita respondet Ioannes Saccius in selectis, disp. 43. num. 20. qui dubitat an proximus extreme indigeat, ex charitate tenetur veritatem indigentiae indagare, siue in dubium incidit, quia pauper suam inopiam proposuit, siue alia via, nisi id omitens periculo peccandi se subleuet eo modo, quo dubitans an aliquis dies sit ieiunij, vel festiuius, perquirere veritatem erit coactus, ne de se verificetur illud Psalm. 35. Noli intelligere vi bonæ ageris; & consequenter veritatem non indagans exponeret se voluntarie periculo frangendi illa præcepta, quòd si sibi constet necessitatem extremam esse, imò grauem, elargiri elemosynam tenebitur, at manente dubitatione facta sufficienti diligentia, non erit compellendus elemosynam erogare, quia tunc liberus non erogandæ elemosynæ possidet, & non præceptum erogandi illam.

RESOL.

RESOL. VIII.

Confessarius quidam augebatur magnis scrupulis in excipiendis Confessionibus cuiusdam diuitis circa preceptum largiendi eleemosynam. Tunc ego in eius gratiam hæc ex multis Doctoribus adnotavi.

Et in textu huius Resolutionis docetur in quibus, & de quibus diuites teneantur necne largiri eleemosynam in communibus, grauibus, & extremis pauperum necessitatibus. Ex part. 2. tract. 16. & Misc. 2. Resol. 26. alias 28.

1. Primò diuites, etiamsi habuerint superflua, non tenentur, neque sub veniali peccato dare eleemosynas in communi necessitate, qua solent esse quotidiani pauperes. Ita Syluest. Alensis, Armilla, & alij, & ex neotericis Malderus in 2. 2. q. 27. art. 6. dub. 4. prop. 2. Molfesin sum. tom. 1. tract. 1. cap. 16. n. 20. Sotus de iust. lib. 5. q. 8. art. 1. Nauarr. in man. cap. 24. num. 5. & Medina Cod. de elemos. q. 3. Toletus de super. peccatis mort. cap. 36.

2. Secundò, etiam in graui necessitate pauperum, diuites qui habuerint superflua, non peccaret mortaliter, si non præberet in eleemosynam. Hæc opinio mihi placet, illamque docet Gabriel in 4. dist. 16. q. 4. conel. 5. Alensis 4. p. q. 13. memb. 1. cum alijs, & probabilem vocat Malderus in 2. 2. D. Thom. q. 2. art. 6. dub. 4. §. Respondeo.

3. Tertio, etiamsi esset vera opinio DD. asserentium diuites teneri sub mortali præbere eleemosynam, non solum in externa & graui, sed etiam in communi necessitate pauperum, tamen non tenerentur inquirere pauperes, sed solum misereri occurrentibus, & non impedire nimia austeritate, vel alio modo, ne occurrant. Neque etiam tenerentur omnibus communiter indigentibus subuenire, sed aliquibus: nec tenerentur in totum alicuius indigentiam subleuare, sed satis est quid ei dare. Ita Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 39. memb. 2. n. 30. Bonacina de legibus, disp. 3. q. 4. memb. 6. n. 10. Valquez ubi infra, &c.

4. Quarto, notandum est, quòd bona, quæ conseruantur ad acquirendum maiorem statum pro se, & suis consanguineis non dicuntur superflua status: ascensus enim ad superiorem statum, ad necessitatem, & conuenientiam status renocandus est, ita vt ea non censentur superflua, quæ licet excedant mensuram status præsentis, conducere tamen possunt & referuntur, vt homo altiore statum acquirat, & acquiritum conseruet. Ita Valquez opusc. de restit. c. 1. dub. 3. n. 27. & 32. Et ideo in 6. 4. n. 14. asserit, quòd in facultatibus etiam in Regibus, vix inueniuntur superflua status. Vide etiam Nauarr. in sum. c. 24. n. 6. Nauarram de restit. lib. 3. cap. 1. num. 366. Malderum in 2. 2. q. 27. art. 6. dub. 4. verb. contra hanc propositionem, & dub. 6. circa finem.

5. Quintò, diuites cum diminutione, & detrimento proprii status, non tenentur subuenire proximo in extrema necessitate constituto; quia, vt fert opinio grauium DD. quamuis teneat defendere vitam innocentis qui iniuste inuaditur, tamen si graue detrimentum facultatum interueniat, non tenor. Non ergo diuites tenebitur extremam necessitatem alterius cum graui iactura status depellere. Ita Molfesin in sum. tom. 1. tract. 1. c. 16. n. 28. cum Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 39. memb. 3. num. 39. & Agidio de Coninch de diuitibus supernat. disp. 27. dub. 8. conel. 4. num. 134. & Antoninus 2. p. in. 1. c. 24. n. 5. putauit D. Thomam hanc opinionem tenuisse, & illam etiam tenet Rosella, & Summa Pisana verb. eleemosyna.

6. Ex his apparet, diuites non esse facile condem-

Tom. 1 V.

nandos circa præceptum largiendi eleemosynam, quia non tenentur inquirere pauperes, nec tenentur largiri eleemosynam in communibus necessitatibus, & bona superflua non facile in ipsis etiam ditissimis reperiuntur. Vnde ex his facile Confessarij scrupulos deponere possunt, licet consulere debeant diuitibus, vt eleemosynam pauperibus abundè erogent.

RESOL. IX.

De obligatione diuitum largiendi eleemosynas in graui necessitate proximi de necessarijs ad statum?

Ex quo inferitur Aduocatum teneri sub mortali defendere causam pauperis, quando aliter defendi non potest.

Et notatur, quòd raro contingere potest, vt seculares sub mortali teneantur pauperibus erogare superflua decentia sua. Ex p. 4. ut. 4. & Misc. Ref. 215.

§. 1. TENERI diuitem in graui necessitate proximi, licet non extrema, largiri illi eleemosynam de necessarijs ad statum, docet Sotus, Cano, Victoria, quos citat, & sequitur Bañez in 2. 2. q. 32. art. 2. dub. 4. Valent. hic punct. 4. & alij; & sic ait Bañez: Aduocatus tenetur defendere causam pauperis, quando aliter defendi non potest, & plura alia exempla adducit, & rationes pro hac sumanda sententia, quam puto probabilem, & consulendam.

2. Sed contrariam non minus probabilem esse existimo, quam tueri Caietanus in sum. verb. eleemosyna largitio, Nauarrus c. 24. n. 7. Corduba lib. 1. q. 26. propos. 2. & D. Thom. art. 5. ad 3. vbi explicans quando sit mortale non largiri eleemosynam, ait: Cum pauper euidenti, & vigente necessitate premitur, & diuites habet superflua, etiam secundum statum, Et clarius in corpore articuli: Dare (inquit) eleemosynam de superfluo in præcepto, & dare eleemosynam ei, qui est in extrema necessitate; alias autem eleemosynas dare est in consilio. Ecce sanctus Doctor duos tantum casus agnoscit, in quibus præceptum illud obliget, scilicet cum pauper extreme indiget, & cum quis habet superflua; nomine autem superflui intelligit superfluum secundum statum, vt euidenter constat ex corpore articuli; & alioqui si solum intelligeret superfluum naturæ, cogereur asserere absolute, & sine ulla limitatione teneri diuites de necessarijs ad statum largiri eleemosynam, etiam in communibus necessitatibus, quod falsum est, & contra omnes Doctores. Confirmatur hæc opinio ex sententia illorum Doctorum asserentium præceptum eleemosynæ, etiam de superfluis naturæ, & status non obligare, saltem sub mortalitatis in extrema necessitate. Ita Alexander p. 4. q. 34. art. 1. Gabriel in 4. dist. 16. q. 4. art. 2. conel. 5. D. Antoninus 2. p. in. 1. c. 24. §. 6. Rosella verb. eleemosyna, Durandus in 4. dist. 15. q. 6. ad 2. & alij; sed quidquid sit, de hoc, dicendum est probabiliter, quòd quia vnusquisque habet ius, vt viuat sicut decet statum suum: ergo nemo potest illum obligare ad largiendum eleemosynam de his, quæ ad eiusmodi decentiam necessaria sunt, nisi quando proximus est in extrema necessitate. Ad exemplum Aduocati, quod asserit Bañez, respondit Caiet. in 2. 2. q. 61. art. 1. in sola extrema necessitate esse mortale, quòd Aduocatus non defendat causam pauperis, & ita intelligit D. Thomam: sed melius dicendum est, causam pauperis, si grauis sit, defendi debere ab Aduocato sub mortali, quia munus eius hoc est, & alioqui sæpe nihil amittit, sed potius lucrabitur, quia si propterea amitteret lucrum alicuius momenti necessarium ad statum, non teneretur sub mortali: & ita omnia supradicta pro confirmatione huius posterioris sententiæ docet Iacobus Granado in 2. 2. D. Thom. controu. 3. tract. 11. disp. 2. sect. 5. n. 32. & seq.

Sup. hoc in Ref. seq. & pro Aduocato, & alijs inf. in Ref. 17. ad lin. 5.

Sup. hoc in Ref. præterita §. Secundo, & inf. in hac ipsa Ref. §. vlt. in princ. & latè inf. in Ref. 11. & in Ref. 50. §. vlt. paulò post init. verb. Et iniusta. & in alio ver. eius not.

Sup. hoc ppi-
mo in Ref.
& §. 8. nor.
præterite.

Quæ hic est
Ref. antecede-
ns, in §.
Quarto. & in
aliis eius
nor.

Sup. in Ref.
nor. præte-
rite.

Quæ hic est
Ref. antecede-
ns.

Notandum est etiam hic cum dicto Granad. disp. 4. num. 1. Caietano verb. *elemosyna largitio*, Corduba lib. 1. *quæst.* 18. quod raro contingere potest, quod seculares sub mortali teneantur pauperibus erogare superflua decentiæ suæ, quia, ut alibi ex Valquez & aliis notati *part. 2. tract. 16. resol. 26. vix* in marginis diuitibus inveniuntur superflua status. Dicendum est igitur cum Emmanuele Sà ver. *elemosyna. n. 2.* quod cum inter Doctores non conveniat quando peccet mortaliter, qui non facit elemosynam, non facile condemnandi diuites, qui non faciunt; monendi tamen, ut faciant quantas maxime possunt. Ita ille, & ego. Cum igitur seculares de necessariis ad statum non teneantur erogare pauperibus, nisi extremam necessitatem patiantur, & necessitates istæ raro eveniant, aut saltem manifestentur diuitibus, quippe qui non tenentur eas querere, & status decentia magnam habeat latitudinem, difficileque inveniatur qui superfluitatis convinci possit, difficile est damnare ad mortale, & in casu, saltem dubiæ obligationis, nec diues tenetur elargiri, nec Confessarius sub mortali obligare. Vide me ipsum *ubi supra*.

RESOL. X.

An in gravi necessitate teneamur largiri elemosynam de necessariis ad statum? Ex p. 5. tr. 8. Ref. 15.

Afirmatiuam sententiam docet Palatius in 4. dist. 15. disp. 6. Corduba lib. 1. q. 26. Medina Cod. de elemos. *quæst. de necessitate eam faciendi*. Angles in floribus *part. 1. de elemos. q. 3. diff. 6.* Hurtadus de Mendoza in 2. 2. disp. 19. *sect. 4. §. 92.* vbi sic ait: In necessitatibus proximi grauibus eadem dicenda sunt, quæ in extremis, quia hæc necessitas spectans ad corpus vocatur ab auctoribus quasi extrema, & ad illius ordinem redigitur, quia prudenter potest timeri mors. Quapropter etiam ex necessariis ad statum eroganda est elemosyna. Ita ille, & ante illum Bañez, Valentia, & alij, quos citauit in 4. *part. tract. 4. resol. 215*, & nouissime Syluius in 2. 2. q. 32. *art. 6. concl. 5.* Probatur hæc opinio, quia charitas Christiana obligat, ut quis subleuet notabilem proximi sui miseriam, si absque incommodo magno possit, sed elargiendo elemosynam de superfluo naturæ, licet necessarium sit ad statum, potest quis subleuare notabilem proximi miseriam absque magno incommodo: ergo charitas Christiana ad id obligat. Consequentia est euidens; maior patet, quia non est vera amicitia, quæ patitur amicum insigni necessitate opprimi, & illi non subuenit ne leue dampnum sustineas. Minor probatur, quia cum ea, quæ ad statum pertinent, non consistant in indivisibili, sed potius magnam latitudinem habeant, etiam si quis aliqua demat de statu, leue incommodum sentiet, & ahoqui subleuabit magnam proximi miseriam, quæ cum non tam frequenter occurrat, sine magna iactura suæ rei familiaris poterit diues illi subuenire. Confirmatur primò, quia si ad statum viri nobilis pertineat, v. g. habere quatuor famulos, & patietes domus ornare aulæ ex aureo sericòque filo intertextis, quis non videat exiguum esse iacturam, si tribus famulis, & solis sericis aulæ contentus sit, ut habeat vnde subueniat quotidie alteri viro nobili, & olim ditissimo, qui ad magnam rerum inopiam propter naufragium peruenit; obligat ergo charitas interdum sub mortali ad elargitionem elemosynæ de necessariis ad statum. Confirmatur secundò, in annis magnæ sterilitatis quis dubitabit teneri diuites diminuere aliquid magnificentiæ sui status, & minus lautè viuere, ut pauperibus subueniant? Confirmatur tertio, quia fratribus & consanguineis

tenetur quispiam sub mortali, elargiri elemosynam de necessariis ad statum, iuxta illud Iacobi 2. *Si frater, aut soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis, ne in pace, calefacimini, & saturamini, non acceperitis autem eis qua necessaria sunt corpori, quid proderit?*

2. Sed his non obstantibus contrariæ sententiæ tanquam probabiliori adhæsi *ubi supra*, & nunc etiam adhæreo, quam tuctur Doctores, quos citauit in dicta resolutione, Thomas Sanchez in *opusc. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 5. num. 44.* Martinus Ledesma in 2. *part. 4. quæst. 28. art. 3.* D. Thom. in 4. *dist. 15. quæst. 2. art. 4. quæst. 1.* Salonius in 2. 2. *quæst. 71. art. 1.* Sotus de Inst. *lib. 5. quæst. 8. art. 1.* Nauarra de *restit. lib. 3. cap. 1. num. 122.* Et ratio est, quia vniuersique habet ius ut viuat, sicut decet statum suum: ergo nemo potest illum obligare ad elargiendum elemosynam de iis, quæ ad huiusmodi decentiam necessaria sunt, nisi quando proximus est in extrema necessitate, tunc enim agitur de vita amittenda, in quo casu charitas obligat, ne tantum malum patiat in fratre meo, ut ab statu non cadam, saltem aliquando, aliæ enim necessitates etsi graues, minus tamen obligant; & hæc est humana conditio, ut quidam lautius & iucundius degant, quam alij. Confirmatur, quia cum tor graues & sapientes viri nihil in iure diuino, aut naturali repererint, quod eos conuincat ad obligandum diuites, ut de necessariis ad statum succurrant grauibus necessitatibus, signum optimum est, saltem hoc ius, seu hanc legem esse dubiam; in dubio autem præcepti non sunt obligandi, præsertim sub mortali, ne alioqui laqueum nouum illis iniiciamus, & difficiliorem reddamus salutis viam illis, quibus alioqui Christus Dominus valde difficilem prædicauit: ergo, &c.

RESOL. XI.

An in gravi necessitate teneamur præbere elemosynam de superfluis naturæ, & status? Et notatur in supradicto casu posse diuitem illum elargiri non liberaliter elemosynam dando, sed illam mutando. Ex p. 5. tr. 8. Ref. 14.

Pro sententiæ negatiuæ adducitur D. Anton. Sepulcherosi Gerfon. Alensis, & Nicolaus de Lyra; sed illi in hoc casu non docere contendit Hurtadus de Mendoza in 2. 2. *disp. 159. sect. 4. §. 85.* illam docet Rosella ver. *elemosyna*, vbi asserit, non cadere elemosynam sub præcepto, nisi necessitas pauperis extrema sit; multos alios Doctores adducit pro hac sententiâ Sanchez *ubi supra*, quibus ego adhæsi in 1. *part. tract. 2. Msc. resol. 28.* Probatur hæc opinio, quia non tenetur homo magis subuenire proximo, quam sibi ipsi, sed nemo tenetur sibi ipsi plus velle, aut procurare, quam quod ad sustentandam vitam necessarium est; ergo nec alter plus illi erogare, habet id, quis non patitur extremam necessitatem, habet id, quod ad sustentandam vitam necessarium est: ergo nullus tenetur elargiri elemosynam ei, qui non est in extrema necessitate, aut certe si qua obligatio asserenda sit, ea non poterit esse grauis. Secundò probatur, quia nullus tenetur sub lethali culpa procurare, ut extraneus bene sit, dummodo procuret ut viuat, & absolute sit; sed quisquis non patitur extremam necessitatem, habet quicquid requiritur ut viuat, & absolute sit: ergo nullus est sub lethali culpa obligandus, ut extraneo elargiatur elemosynam extra casum extremæ necessitatis.

2. Sed his non obstantibus modò ego contrariam sententiam teneo, quam tuctur Granadus in 2. 2. D. Thom.

Thom. controuerf. 3. tract. 1. diff. 2. fectione. 4. num. 18. Vigiers in 2. 2. quæst. 36. art. 6. conclufione 3. num. 34. Layman lib. 2. tract. 3. cap. 6. num. 4. Sanchez in opuscul. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 5. num. 34. Bañez in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 1. & 2. Sotus de Iustit. lib. 5. quæst. 3. art. 4. Aragon in 2. 2. quæst. 3. art. 5. Saloni in 2. 2. quæst. 71. art. 1. controuerf. 1. ad 1. Navarra de refitut. lib. 3. cap. 1. num. 58. Malderus in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 4. Valentia tom. 3. difputacione 3. quæst. 9. punct. 4. Hurtadus de Mendoza ubi supra. §. 82. Azotius tom. 2. libro 12. cap. 7. quæst. 4. Valentia tom. 3. difputacione 3. quæst. 9. punct. 4. Coninch difputacione 27. dub. 8. numero 125. & 130. Turrianus in 2. 2. tom. 1. difputacione 82. dubitacione 1. Valquez opuscul. de elemof. cap. 1. num. 14. 18. & 24. & alij communiter. Et probatur hæc opinio, quia vnusquisque tenetur subleuare miseriam proximi sui, faltem quando abique vilo detrimento potest; sed qui habet superflua natura & status, potest abique vilo detrimento suo subleuare miseriam pauperis elargitione elemofynæ: ergo tenetur: ac proinde ex genere suo peccat mortaliter secus faciens, nisi paruitas materiam excuset. Confequentia est euidentis. Minor patet, quia nullum detrimentum est distribuere pauperibus id quod nullo modo nobis necessarium est, sed absolute superfluit post sustentationem vitæ & status cum eo splendore qui decet. Maior probatur, quia charitas obligat ad amandum proximum, non verbis tantum, sed opere & veritate, vt loquitur Ioannes Apotolus in 1. Can. cap. 3. hic autem verus amor exigit vt velimus proximo bonum, & remedium malorum quæ paritur, ac proinde illum subleuemus, cum sine vilo detrimento possimus, & qui secus facit, conuincetur non diligere ex animo. Confirmatur, quia notabilis proximi necessitas, etsi extrema non sit, est graue malum, ergo grauit lædit amicitia iura, qui huic amico potens abique vlla difficultate subuenire, & ab eo malo illum liberare, non subuenit, aut liberat; ergo lethaliter peccat, qui non elargitur elemofynam de superfluis status pauperi grauem necessitatem patienti.

3. Dies, si hæc sententia esset vera maxima pars diuitum damnetur, siquidem multi elemofynas omittunt in necessitate graui. Aragonius in 2. 2. quæst. 32. art. 5. respondet ex illis damnari plurimos Bañez art. 6. dub. 1. censet non solum multos diuites damnari; sed etiam ipsorum Confessarios. Sed ego respondeo cuncta Valentia tom. 3. difput. 3. quæst. 9. punct. 4. §. 2. & aliis, diuites & Confessarios posse multis rationibus excusari. Primum, quia multi vel non sibi persuadent se habere superflua ad præsentem dignitatem augendam, vel conseruandam, vel non satis cognoscunt gratiam proximi necessitatem, vel sibi persuadent probabiliter alium laturum opem grauitur egenti. Et ego quod vix in diuitibus inueniuntur superflua status, de quo latius infra.

4. Quæres an prima opinio negatiua sit probabilis? Probabilem esse docet Bonacina difput. 3. quæst. 4. punct. 6. num. 8. ver. ad primum argumentum. Malderus in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 4. & tanquam probabiliter videntur illam admittere Couarruias lib. 3. var. cap. 14. num. 5. oppositam enim sententiam tantum vocat reuocam. Corduba lib. 1. quæst. 26. nos etiam. Neutram sententiam reprobatur, ac censet probabiliorē oppositam. Palacius in 4. difput. 15. difput. 6. dicit oppositam non esse certam, sed tantum admodum probabilem, & Medina C. de elemofyna 9. de necessitate faciendi eam, asserit quod qui velit, non temere huic sententia adhererebit.

5. Verum nonnulli Hurradus de Mendoza in 2. 2. Tom. 1. V.

difputat. 159. sect. 4. §. 86. tenet hæc sententiam esse improbabilem, neque in conscientia tutam.

6. Notandum est tamen hic quod in casu de quo loquimur nempe quando pauper est in graui necessitate, posse diuitem illum elargiri, non elemofynam liberaliter donando, sed illum mutando; nam si hoc probabiliter potest facere in extrema necessitate, quanto magis in graui. Vide Bañez in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 4. Lorcau in 2. 2. sect. 3. difput. 39. num. 33. licet contrarium asserat Suarez difput. 7. sect. 5. num. 7. Valentia tom. 3. difput. 3. quæst. 9. punct. 4. Coninch difput. 27. dub. 8. num. 153. & 155. vnde vtraque opinio est probabilis.

RESOL. XII.

Rem satis controuersam propono: An in communibus pauperum necessitatibus sicut in extremis, & grauibus sit obligatio facienti elemofynam ex bonis omnino superfluis? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Ref. 32.

§. 1. IN duas diuisi partes hac in re Doctores, affirmant enim D. Thom. in 2. 2. quæst. 32. art. 7. & ibi Caictanus, & Bañez Paludanus in 4. difput. 15. quæst. 2. art. 1. Richardus quæst. 3. art. 2. & ex Neotericeis Nauart in Man. 24. num. 1. Valent. tom. 3. difput. 3. quæst. 9. punct. 4. §. 2. Becan. in 2. 2. cap. 21. numero 8. Bellarmin lib. 2. de elemof. capite. 7. Lcdelma in summa tom. 2. tract. 4. cap. 3. concl. 13. fol. mihi 109. & Beja in resp. cas. consc. p. 2. cas. 1. in Sabb. die 19. Octobr. & alij. Et ratio est, quia diuisio rerum, quæ communi gentium consensu facta est, sine dubio rectè facta est. Ergo, qui post factam diuisionem abundant rebus, tenentur aliis, qui indigent, ex superfluis succurrere; alioquin si non tenerentur, iam licet retinerent omnia superflua, & sic diuisio facta esset in præiudicium, & damnum indigentium, ac ideo non esset prudenter facta. Secundò, qui non dat elemofynam ex superfluis, ostendit se non habere charitatem erga proximum; ergo charitas, & misericordia obligabit in tali casu. Secundum ergo hanc opinionem, tenentur diuites ex superfluis ad decentiam status, elemofyna succurrere communibus pauperum necessitatibus; seu, vt clarius loquat, tenentur sub mortali, in pauperes distribuere superflua ad decentiam status.

2. Sed licet hæc opinio sit probabilis, probabilior semper mihi visa est contraria. Dico igitur neminem teneri distribuere sub mortali superflua ad decentiam status, nisi in extrema, vel graui proximorum necessitate. Ita tenet Fernádez in suo exam. Theol. p. 4. cap. 20. §. 2. n. 12. Viçtor. in notis ad Nauar. cap. 23. n. 74. Turrian. in 2. 2. difput. 82. dub. 2. Vasquez opuscul. de elemof. cap. 1. dub. 3. n. 21. Malderus in 2. 2. q. 27. art. 6. dub. 4. Ioan. Medina in tract. de elemof. q. 3. Pet. à Nauar. lib. 3. cap. 2. n. 357. Couar. lib. 3. var. cap. 14. num. 5. & ex veteribus Gabriel in 4. difput. 16. q. 11. concl. 5. Alensis p. 4. quæst. 115. memb. 1. Abb. in cap. si verò de iure iurando, D. Anton. p. 2. tit. 1. cap. 24. & alij. Probatur hæc opinio, nam si quis teneretur pauperibus erogare superflua, consequens erit, vt non possit talis ea donare; cui velit, aut ex eis pios aliquos sumptus ad diuinum cultum facere, vt Ecclesiam, vel collegium ædificando, &c. Hoc est absurdum: ergo.

3. Adde, quod si contraria opinio esset vera, oporteret plurimos, imò omnes diuites damnare, qui habent superflua, & consequenter etiam illorum Confessarios. Et tandem, quia si ea de causa mortale de se esset, superfluum habere in alium finem, quam in subuentionem pauperum, pariter esset mortale istud acquirere. Hoc est absurdum; ergo. Maior probatur,

Sup. hoc in Ref. seq. & sup. in Ref. 8. §. 1.

N A E
n i a
L I V V
I T I

nam quod non potest licite retineri, non potest etiam licite acquiri. Ergo.

4. Quæ cum sint duriora, neque de talibus solet poenitentibus esse scrupulus, vel à confessoris eis inflicti, neque detur ratio efficax, quæ illum admittere compellat; relinquatur sanè, nec esse adnitendum quoddam peccatum mortale sit superfluum, tam naturæ, quam statui retinere in alium finem, quam in pauperum subventionem? excepto casu extremæ, vel quasi extremæ, seu grauis necessitatis, & non communis: pro communi autem necessitate, intelligo illam, quam patiuntur pauperes ostentim mendicantes, & hi qui utcumque quidem timentur suum statum, sed non sine magno labore, nec sine difficultate: quos quidem pauperes, non tenentur diuites inquirere ad subleuandam eorum egestatem, vt ex Nauarro notat Reginaldus in *praxi tom. 2. lib. 4. cap. 20. sect. 1. n. 146.*

Sup, hoc in Ref. 2. not. præterita. §. Tertio, & latè inf. in Ref. 18. signanter in fin.

5. Ex his omnibus respondeo ad propositam questionem negatiuè: & licet opinio affirmatiua esset vera, tamen in praxi nunquam, aut rariùs eueniet Nam, vt ait Vasquez *opusc. de elemos. cap. 4. dub. 4. num. 14.* laici possunt de bonis patrimonialibus seruare ad statum suum, vel consanguineorum mutandum, & tunc illud non dicitur superfluum. Vnde vix in sæcularibus inuenies, etiam in Regibus, superfluum statui. Hæc Vasquez, quæ quidem confessoris diuitum multum plausibilia erunt.

RESOL. XIII.

An ex superfluo status teneatur quis facere elemosinam in communibus pauperibus necessitatibus?

Et an pauperibus, quid ad mendicandum publicis in locis expositi, vel ex nuditate, vel ex morbo extrema necessitatis euidencia signa ostendunt, sub præcepto teneatur quis succurrere, si habet superfluum vita?

Et notatur quod si quis habens superflua ita omittit elemosinam, vt nihil omnino det communem necessitatem patientibus, aut ita modicum pro quantitate sue substantiæ, peccat mortaliter. Ex part. 5. tract. 8. Resol. 17.

§. I. **P**rima sententia affirmat, sic sentiunt Doctores, quos ego ipse citauim in 2. part. tract. 1. misc. resol. 32. quibus nunc adde Ioannem VVigersin 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 6. num. 39. Becanum in 2. 2. cap. 21. dub. 4. num. 8.

Quæ hic est Ref. antecedens, & sup. in Ref. 8. §. 1.

2. Secunda sententia Azorij *tom. 2. lib. 12. cap. 7. q. 4. ver. accedit.* Suarez de charitate, *disp. 7. sect. 3. n. 3.* & Lorca *in. 2. 2. sect. 3. disp. 39. memb. 2. num. 30.* vbi docet quoddam nemo tenetur omnibus communiter indigentibus subuenire, sed aliquibus, nec tenetur in totum alicuius indigentiam subleuare, sed satis est aliquid ei dare. Item potest omitti vnus & alter pauper communiter indigentes, etiam si petant elemosinam seruando eam aliis. Ex quibus infero neque etiam esse necessarium totum superfluum in elemosinam expendere, sed potest aliquid referuari in alios vsus licitos; & præsertim pios. Quorum omnium ratio hæc est, quia præceptum occurrendi communibus indigentibus pauperum ex parte accipientium non est determinatum, sed vagum, & indeterminatum, ex parte dantium non est tale, vt singulos obliget in solidum, sed communiter omnes diuites, & habentes superflua, & sufficienter his necessitatibus subueniri censetur, si singuli aliqui dent, & aliquibus; quam latitudinem obligationis communis elemosinæ, & propter eam non esse præmittenda alia opera pietatis, indicauit Christus *Matth. 26.* cum approbans obsequium Magdalenæ dixit Pauperes semper habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis, id est,

ocasio benefaciendi pauperibus semper adest, & non ita vrget, quin possit in aliud tempus differri, &c. Non ergo iudicandum est quoniam peccare mortaliter omissione huius præcepti, eo quod superflua possideat, & retineat, vel in alios vnus expendat, nec eo quod vnus, aut alterum pauperem prætermittat, sed tunc solum quando ita omittit elemosinam, vt nihil det, aut ita parum pro quantitate substantiæ, vt si eodem modo omitterent reliqui diuites, pauperibus deesset subsidium, id autem in specie docet prudētis arbitrio committi debet. Ita Lorea. Vnde ex his Suarez *vbi supra num. 7.* censet esse peccatum mortale hunc actum, Nolo de superfluis erogare elemosinam in communibus necessitatibus, nisi sciret occurrere graues necessitates. Vide Tannerum *tom. 3. disp. 2. §. 5. dub. 2. num. 15.*

3. Tertia sententia asserit in tali casu adesse tantum peccatum veniale, & ita docet Granadius in 2. 2. *con. trouerf. 3. tract. 1. 1. disp. 2. sect. 4. num. 26.* vbi sic ait. Dico tertio, excusari non potest à culpa veniali, & periculoso statu, qui de superfluis non elargitur elemosinam in communibus pauperum necessitatibus nisi cum ratio aliqua pietatis, & diuini obsequij præponderat; hoc vt minimum dandum est Doctores posterioris sententiæ, & fortitudinis argumentis, quibus ea comprobatur, & sanè nemo est, qui non videat otiosam & auarum pecuniæ retentionem esse, quando quod tibi nullo modo, etiam ad status gloriam, & magnificentiam, necessarium est, in arca referuas, aut nouas domus extruis, & ad honores aspiras. Merito itaque Iacobus Apollolus in *sua Can. cap. 5.* eiusmodi diuites increpauit, *Diuitis vestra pretiosa sunt, & vestimenta vestra à tineis comesta sunt, aurum, & argentum vestrum eruginauit, & argeorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis, thesaurizatis vobis iram in nouissimis diebus:* quæ verba etiam grauem culpam significant, & intelligenda sunt rigorosè de diuitibus, qui extremis, aut grauibz necessitatibus succurrere nolunt, iuxta primam asseritionem, & dicta etiam videantur contra diuites, qui retinent aliena, & occasione diuitiarum alia luxuriæ & homicidij scelera perpetrarunt, vt constat ex sequent. immediatè in illomet capite, adhuc tamen quoad culpas veniales, & maximum mortalitatis periculum extendenda sunt ad casum nostre tertie asseritionis. Vide egregium Commentarium Augustini de Quirō in prædictum locum. Ad didi tamē, nisi ratio aliqua pietatis, aut diuini obsequij præponderet, quia si in communibus necessitatibus diues non elargiatur pauperi elemosinam, vt templum adhibet, vel Monasterium Religiosorum erigat, vel quid simile, ab omni culpa excusabitur, vt Ecclesiæ praxis persuadet. Ratio verò est, quia cum obligatio in prædicto casu subueniendi pauperibus non sit grauis secundum probabilem opinionem, de qua in secunda asseritione, sed leuis & orta ex charitate, videtur sufficiens ad vitandum in hoc negotio omne peccatum, quod in sumptus pios, & diuini obsequij expendatur bona superflua, nec est pauper rationabiliter inuitus si propterea communem eius miseriam non subleuet, vt alia opera pietatis exequatur. Hactenus Granadius loco citato.

4. Verum his non obstantibus mihi placet quarta sententia negans nulli hominum esse obligationem erogandi elemosinam in necessitate communi. Ita DD. quos ego citauim *vbi supra in 1. part. tr. 1. Miscellan. resolut. 32.* quibus nunc addo doctum Hurtadum de Mendoza in 2. 2. *disp. 159. sect. 4. §. 131.* & ratio est, quia ego nō teneor alicui erogare mea bona, quod prudenter existimo proximi necessitatem deplendam ab aliis; sed hoc contingit in necessitate communi.

mini. Ergo in illa ego non teneor erogare eleemofynam. Maior satis est probata tota hac difputatione, non folum in neceffitate communis, fed etiam in graui & extrema (dummodo non imminet periculum vitæ interim dum alius accurrit.) Minor etiam est fæpe probata quia fi quis egeat alimento, & hoc non donetur ab aliis, iam est in neceffitate graui, imò in extrema. Multæ enim neceffitates dicuntur communes, non quod materia fit leuis, fed quia egentes à multis leuantur, ita vt me eleemofynam præmittente, alij eam erogent: vt patet in paupere ægro, qui viuere non potest absque aliorum bonis, & tamen est in neceffitate communi, quia licet à me non curetur, est tamen Xenodochium in quo curetur, aut ego fum confcius illum ab amico, aut vicino curandum, ob quod non teneor ego illum curare; teneret autem fi id alij non eflent præfuituri, quod argumentum efficaciffimum est ad obtinendam euidenter probabiliter & prædicam fecuritatem huius fententiæ. Neceffitas item communis potest confiderari ex ipfa fola leuitate matæ, quamuis ego fum certus egenti nullum alium opitulaturum; in hoc cafu probo meam fententiam, quia neceffitas proximi est leuis quicquid enim mali, aut ærumnæ patitur, leue est; fed ego non teneor hominem leuare omnibus malis, etiam leuibus. Ergo neque erogare eleemofynam in eo euentu. Probo minorum, tum quia hominem leuare omni in labore, est illum conftituere in magna felicitate, & illum liberare ab omni indigentia, & illi locupletare, quæ enim maior felicitas corporis eflè potest post originale peccatum, quam nihil dolere; Aut quæ opulentiore diuitia, quam nullo egere? Sed ego non teneor hominem locupletare, neque illum ita curare, vt capite nec leuiter doleat; efler enim hæc intoleranda diuitibus follicitudo, quam vix parentes gerunt cum filiis, quos aliquando laboribus, ac doloribus exercent, neque à me extorquenda est maior follicitudo in alios, quam in me ipfum debeat; & quidem argumentum quod mouit Antonium atque Durandum, magni momenti est, ne videlicet tam infiniti diuites damnentur, qui minutas illas pauperum egeflates parui faciunt; & quidem quando Doctorem auctoritas & argumentorum pondus dant locum, non infinitorum confcientia opprimamus id faciendum eflè, ne illi pereant, quando poffunt probabiliter ab illo periculo liberari. Duo igitur cum diuitibus cenfeo eflè faciendæ, alteri illis confulendum, & ferio perfuadendum, vt liberales fint in pauperes communes, & ea ratione Deum fibi placent, ac conciliant, quod fancti Patres de fcripto & cõfatione fæpe fecerunt; alterum diuites eflè ducendos, eos non teneri ad eleemofynam erogandam in neceffitate communi, melius enim eflè, vt multi eleemofynam tota confcientia omittant, quam vt eam omittant cum confcientia peccati mortalis, & quamuis aliqui pauci præ fcrupulo eam eflent erogaturi, id tamen maioris eflè momenti, quam tot animorum interitus, qui eam non erogabunt quamuis fe ad id obligari apprehendant. Hucufque Hurtad. loco citat., qui §. 136. fubdit omittere eiuſmodi eleemofynas in communibus neceffitatibus ex obiecto, & per fe nullum eflè peccatum; per accidens autem frequenter eflè peccatum veniale, quia illa omiffio oritur ex animo auaro plus iusto pecunia amantes, neque illi omiffioni præfcribitur finis honeftus, fed potius inhoneftus; et ego, &c.

Notandum eflè hic obiter primò quòd ftando in prima opinione quaerit Malder. in 2.2. quæft. 32. art. 5. dub. 1. quæft. 4. an pauperibus, qui ad mendicandum publicis in locis expoſiti, vel ex nuditate, vel ex morbo extreme neceffitatis euidentia figna oftendunt, fub præcepto teneatur quis fuccurrere, fi habeat fuperfluum vitæ? & refpondet rariis euentis, vt quis te-

neatur, quia ferè ad mouendum fpectatores huiusmodi neceffitas exaggerari, & aliquando etiam ab eis fimulari folet, vel fanè ab aliis iuandi facilis præfuntur. Ita Malderus, & poſt illum Ioannes Vviger in 2.2. quæft. 33. art. 6. dub. 6. concl. 2. n. 32. quod eflè valdè notandum.

6. Notandum fecundò, ftando etiam in prima opinione, quòd fi quis habens fuperflua, ita omittit eleemofynam, vt nihil omninò det communem neceffitatem patientibus, aut ita modicum pro quantitate fuæ fubftantiæ, vt fi alij diuites eo modo facerent, pauperibus deeſſet fubfidium; mortaliter peccat, quia transgreditur præceptum de eleemofyna in re graui, quæuis enim fingulæ tales neceffitates non fint per fe magni momenti, multæ tamen coniunctæ efficiunt in Republica magnam miferiam, multæ etiam omiffiones eleemofynæ in fimilibus neceffitatibus habent, non vt multa peccata venialia, quæ nunquam faciunt vnum mortale, fed vt vna notabilis transgreſſio præcepti fimili aliquo modo, quò etſi furtum paruum fit folum veniale peccatum, multa tamen parua furtâ conſtituunt peccatum mortale, quatenus continent magnâ iniuſtitiam, ac fupponunt voluntatem retinendi multum rei alienæ. Ita Syluius in 2.2. quæft. 32. art. 6. quaeritur 2. ad argum. 6. Azorius tomo 2. libro 12. cap. 8. quæft. 1.

RESOL. XIV.

An ſpes aſcendendi ad fuperiorem ſtatum liberet ab onere elargiendi eleemofynam de fuperfluis? Ex p. 5. tract. 8. Refol. 20.

§. 1. **N**egatiuè refpondet Lorca in 2.2. ſect. 3. diſput. 39. memb. 1. num. 7. vbi fic ait: Addunt aliqui ad neceſſitatem, vel conuenientiam ſtatus reuocandum eflè aſcenſum ad fuperiorem ſtatum, ita vt ea non cenſeantur fuperflua, quæ licet excedant menſuram ſtatus præſentis, conducere tamen poſſunt, & reſeruantur: vt homo altiore ſtatum acquirat, & acquiſitum conſeruet. fed fi hæc ſententia vera eflè, nihil vnquam erit fuperfluum, quoniam quicumque poteſt ad altiore ſtatum aſcendere, & quæcumque fuperflua ſtatu præſenti conducere poſſunt ad acquirendum altiore ſtatum. Nec fuſſicit ſi dicamus quod Caietanus inſinuat, id folum verum eflè quando proximè ſperatur aſcenſus ad maiorem ſtatum, quem tamen non omnes ſperare poſſunt; hoc enim nullius eflè momenti, quia fequeretur illum, qui habet pauca vltra neceſſitatem præſentis ſtatus, habere fuperflua; qui habet autem plurima, nihil habere fuperfluum, quia iſti facile eflè, & proximum altioris ſtatum comparare, illi autem difficile & remotum; illatio verò videtur planè abſurda. Mihi aliter dicendum occurrit, exiſtimo enim non idè bona non eflè fuperflua, quòd conferuntur ad acquirendum maiore ſtatum, ſi quis tamè alia via ſperet proximè & probabiliter aſcendendum ſibi eflè ad maiorem ſtatum, in quo pluribus indigebit, vt quia fiet Confiliarius Regis, aut Dux exercitus, poteſt conſeruare ea, quibus nunc non indiget tanquam neceſſaria ſtatu futuro. Ita Lorca vbi ſupra, contra Caietanum & Cordubam.

2. Sed ego puto ſententiam Caietani & Cordubæ eflè probabiliffimam, quam tuetur, vt alibi adnotauit ſapientiffimus Valq. opuſc. de eleemofyn. cap. 4. dub. vlt. n. 14. vbi fic aſſerit. Laici de bonis patrimonialibus poſſunt feruare ad ſtatum ſuum, vel conſanguineorum mutandum. Vnde vix in ſecularibus innocentes etiam in Regibus fuperfluum ſtatu. Ita ille, & cap. 1. dub. 3. num. 26. ita etiam ait. Appello fuperfluum ſtatum,

Alibi in Ref. quæ hic eflè ſupr. §. 5. Quarto, & in Ref. §. vlt. curſim à lin. 5. & in Ref. §. vlt. & recitanter in aliis.

status, vel presentis, vel futuri, quem ego licet possim acquirere; & ad illum ascendere. nec enim teneo ego meum statum & dignitatem amittere ut alius non amittat suum, & simili ratione non teneo ego ob similem necessitate futurum perdere statum, quem dignè poteram conquirere, quod expressè sentit Nau. & Caiet. 2. 2. & in sum. loc. cit. qui licet sentiat de superfluo quemlibet teneri ad eleemosynam, sed non existimat superfluum, quando quis habet superfluum statui presentis, illud tamen in futurum seruat, ut mutet statum digniorem, & ita vix aliquis tenetur, aut secundum opinionem Caietani, aut secundum nostram ad eleemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo status. Hæc Valq. Vide etiam eundem infra num. 32. in fine, & Cordubam lib. 1. q. 36. cum Granada in 2. 2. contr. 3. tr. 11. sect. 1. num. 3. vbi adducit & approbat doctrinam Caiet. in sum. ver. eleemosyna largitio, sic asserens. Hoc esse iudicandum consideratis sumptibus honorabilibus, etiam filiorum familiarum status, munificentia, magnificentia, communibus euentibus, hæredibus & aliis huiusmodi; ita; ut rarò videatur contingere, ut homo secundum statum gloriose viuens, superfluum habeat. Hæc Caietanus. Vide etiam Malderum in 2. 2. q. 32. art. 6. dub. 4. vbi docet etiam vix vnamquam contingere, ut quis habeat superfluum status, cum possit quilibet cogitare de statu augendo, imò status cum diuitiis crescat. Ita ille. Vide etiam Ludouicum de San-Iuan in sum. q. de eleemos. art. 3. dub. 4. append. 3. sic asserentem. [De aq. parece que no se ha de condenar al que detiene los dichos bienes superfluos para procurar para si, o por los suyos alguna honra, dignidad, o estado, que licitamente se pueden pretender con condicion, que no dexa de acudir à la necesidad extrema, o quasi extrema del proximo.] Quæ omnia satis pro diuitibus, eorumque Confessariis, ut reor, plausible erunt consulendum est tamen eis semper, ut largè eleemosynas præbeant. Non desinam hic adnotare supradictam sententiam non admittere Duualliu in 2. 2. D. Th. tr. de charitate, quest. 8. art. 4. nam ex illa duo grauissima incommoda sequerentur. Primum nullum vnquam hominem dici posse habere superfluum, omnes quippe sperare, & aspirare, ad superiorem statum possent; saltem nulla est ratio cur, vnus potius; quam alter ad eiusmodi statum aspiet. Secundum, cum qui nullam dignitatem sua superiorem speret, cum paucis supra necessitatem & decentiam presentis sui status habiturum superflua; cum verò, qui hanc dignitatem speret seu qui maiori ambitione duceretur habendo plurima super decentiam sui status, non habiturum superflua.

RESOL. XV.

An quis teneatur de superfluo ad statum opitulari illi, qui in periculo versatur amittendi fortunas iniuste?
Ex p. 5. tr. 8. Ref. 16.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Vasquez opuscul. de cap. 1. dub. 3. num. 26. vbi sic ait. Si alicui immineret necessitas, seu periculum cadendi à suo statu, ob amissionem rei corporalis, tenetur quis ex superfluo status illi subuenire, non tamen ex necessario statui, quia non teneo cum æqualis rei detrimento proximo subuenire. Ita ille.

2. Verum contrariam sententiam docet Hurtadus de Mendoza in 2. 2. disput. 159. sect. 4. §. 98. quia hæc necessitas non est absolutè necessitas. Ergo non teneo erogare eleemosynam in illa versanti, Probo antecedens, quia pono hominem illum habere alimen-

ta & vestes, quibus tam congruè alatur, ut non sit neque in communi necessitate, in qua mendici versantur, sed victum habent, & ornatum, non solum sufficientem, sed etiam honestum. Item ille homo non est infamis, sed potest honestè degere inter suos, neque cogitur mendicare, neque seruire, neque vilem artem exercere: ergo simpliciter non habet necessitatem non solum grauem, verum, neque communem. Ratio est, quia opulentiores fortunæ, munera & tituli perillustres non spectant ad depellendam miseriæ, sed ad augendam dignitatem; sed nullus tenetur lege misericordiæ alicui procurare pompam istam secularè, neque cum in illa conseruare, quantumvis enim sit in periculo illam iniuste amittendi, tamen non propterea est in periculo cadendi in necessitatem aliquam. Quod differt ab homine cadente in infamiam, quæ magna miseria est absolute à Hurtadus. Non est igitur recedendum à prædicta sententia, nam alioquin sequeretur hominem Principem, aut suuitem mercatorem teneri ad erogandos mille, vel bis mille, aut ter mille aureos illis indigenti ad sequendam litem, licet non indigat ad honestum victum atque vestitum; hoc autem nullus admittet, quamuis illi ter mille aurei sint superflui. Igitur illa necessitas non est arcta, qualis esse solet in petendo victum precario, in famulando, in exercenda vili arte, ideo nullus tenetur lege eleemosynæ, erogare sua bona.

RESOL. XVI.

Si plures diuites possint vni pauperi succurrere in extrema vel graui indigentia, quia omnes aequè illum norunt, quis eorum teneatur eleemosynam dare? Ex p. 5. tr. 8. Ref. 13.

§. 1. **I**ntelligitur quæstio de extrema, vel graui indigentia, & ad illa respondet Lorca in 2. 2. sect. 3. disputat. 39. memb. 3. num. 50. omnes illos teneri insolidum, & æquè, ita ut si nullus subueniat, omnes peccent & quilibet integre succurrere teneatur, si alij omittant. Possunt tamen inter se conuenire, ut occurrant per partes, & proportionè seruat ad numerum, & ad diuitias, & eadem ratione potest vnus satisfacere præbèdo partem, si certo speret alios ex parte etiam contribuere. Nec tenetur vnus præuenire donec alios consulat, sed si videat neminem eorum opitulari Villalobos in summa. tom. 1. tract. 22. diff. 10. n. 18. & Gaspar Hurtado diff. 10.

RESOL. XVII.

An diuites teneantur redimere captiuos apud Turcos?
Et quid est dicendum de aliis multis casibus passim occurrentibus, ut v. g. Aduocatus an debeat suo patrocinio gratis defendere pauperem, aut viduam indigentem eius opera?
Et quid de Medicis Chirurgis Pharmacopoli, & alijs? Ex p. 5. tr. 8. Ref. 6.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Fillucius tom. 2. tr. 28. cap. 3. num. 76. & Azorius tom. 1. lib. 12. cap. 8. q. 5. vbi sic ait. Ex his perspicitur quid sit dicendum in multis casibus passim occurrentibus, v. g. an Aduocatus debeat suo patrocinio gratis defendere pauperem, aut viduam indigentem eius opera: an Medicus, aut Chirurgus gratis mederi cogatur ei, qui nihil habet, quod soluat? an Pharmacopola obligetur ad medicinam gratis porrigendam pauperi & egeno? An

diues sciens vicinum suum captiuum teneri apud Turcas, & redemptione maxime egere, nec habere quo se redimat, cum redimere debeat? an diuites cum videant patriam annonæ penuria laborare, multos fame mori, aut cum sciunt vicinos suos ad turpiter viuendum, aut ad peccandum cogi ob inopiam & egestatem, qua miserè premuntur, ad erogandam eis eleemosynam Christiana lege cogantur. Maior in 4. distict. 15. quæst. 7. §. contra hanc conclusionem arguitur, & Caietanus 2. 2. quæst. 71. artic. 1. docent in his & similibus euentibus esse obligationem eleemosynam erogandi, quia sunt extremae, vel quasi extremae, vel graues necessitates. Ita Azorius.

1. Verum Hurtadus de Mendoza in 2. 2. distict. 159. sect. 3. §. 21. non approbat hanc opinionem; captiuitas enim per se non est extrema necessitas: ergo præcepto de opitulando indigentibus extremè, nullus tenetur ad redimendum captiuum. Probo antequodens, quia illa sola est necessitas extrema, in qua non potest aliquis sine alio viuere; sed sine libertate potest aliquis viuere: ergo libertate nullus eger absolute. Confirmatur, quia alioquin nullus posset retinere mancipium, præsertim illum, qui propria culpa non dedit causam captiuitati, quem redimere tenentur: ergo captiuitas non obligat per se hoc genere legis necessitatis extremae. Ita Hurtadus, qui limitat suam opinionem, nisi captiuus probabiliter timetur occidendus iniuste, aut melancholia, aut ceclorum inclementia interiturus, in his enim casibus talis esset in extrema necessitate. Vide etiam Granadum in 2. 2. contr. 3. tract. 11. distict. 2. sect. 4. num. 21. qui etiam docet teneri diuitem ad elargiendam eleemosynam pro redimendo captiuo viro admodum nobili, aut alioqui magnæ sanctitatis & vilitatis in Republica.

RESOL. XVIII.

An priuati homines teneantur inquirere pauperes? Et quid in tempore pestis? Et de multis alijs casibus agitur circa hoc. Ex part. 5. tract. 8. Ref. 3.

§. 1. Circa præsens dubium visum est mihi apponere hic verba Hurtadi de Mendoza in 2. 2. distict. 159. sect. 3. §. 13. & seq. vbi sic asserit. Priuati homines non tenentur inquirere pauperes, aut qui homines egent. Primum, quia hæc non est ignorantia iuris, sed facti, quam quis non tenetur depellere, nisi aliud occurrat, quo obligetur. Secundò, quia molestissima esset hæc obligatio, & homines auocaret à cæteris occupationibus, quibus necessariò student. Tertio, quia id munus spectat ad alios, quos illo legitime fungi possunt sibi persuadere. Tandem egeni se prodant frequenter, & vix vnquam quis perit occultè, de contingentibus autem tam ratò non erat ferenda lex. At verò vrbè de flagrantè peste tenetur quis dum in ea est, diligentiam adhibere in conquirendis egenis, tunc enim est moraliter impossibile, quin multi pereant, nisi conquirantur. Duo autem excusare possunt priuatos in ea occasione. Alterum, si ita à magistratibus sit prouisum egenis, vt nullus latere possit. Alterum, si imminet probabile periculum intereundi, nullus enim pro priuati hominis vita tenetur propriam exponere morti. Est item in homine necessaria facultas tam physica, quam moralis: etenim qui caret facultatibus, aut indutria, quibus possit egeni opulari, ad id non tenetur, quia non potest. Item quamuis aliquis habeat quibus possit physice opulari mendicis, non potest aliquando licite, quia

hæc facultas non est sua, sed aliena. De alieno autem nullus potest erogare stipem nisi extremè indigenti. Neque me obligat eleemosynæ lex, quando ego existimo eam te ipsa erogandam ab alio. Si autem mihi persuadeam id à nullo alio præstandum, teneor id ego præstare. Vtriusque ratio est, quia alio opitulante non indiget mea opera, quam nulli debeo, nisi indigo; quando verò alij non opitulatur siue culpate, siue inculpate, iam egetur mea opera, quam ego egeni debeo; si verò duo simul adfuerint, nullus tenetur alterum præuenire, sed expectare tempus, quo quis obligatur. Hoc autem adueniente tenentur singuli accurrere, non considerantes quid alij faciant; quando verò multi simul circumstant qui opem possunt ferre extremè indigenti, tenentur sumptum partiri; quod si cæteri nihil velint ministrare, teneor ego integrum sumptum facere; quòd si alios moui viderentur, singuli partem, quam debebant, tenentur illi illam mihi restituere, & possum ego per compensationem occultam eam occupare, quia omnes tenebamur egeni opulari: quæ autem ego erogavi pro illis, fuit ob illius duritiem. Et hæc omnia docet Hurtadus loco citato, quibus adde Vviger in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 6. num. 46. Ludouicum de San Luan in summa, quæst. eleemos. art. 3. dub. 2. append. 1. Syluium in 2. 2. quæst. 32. art. 6. queritur 2. ad argum. 6. Malderum in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 2. Valquez opusc. de eleemosyna. c. 1. dub. 3. num. 25. Sanchez in opuscul. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dubit. 9. num. 4. Suarez de charit. distict. 7. sect. 1. num. 6. Valentiam tom. 3. distict. 3. quæst. 9. punct. 4. Azorium tom. 2. lib. 12. cap. 10. quæst. 5. & Villalobos in summa, tom. 1. tract. 12. difficult. 2. n. 17. vbi sic ait: [Aduerto, que aunque vno tenga bienes sobrados, no està obligado andar à buscar los pobres que padecen extremas, o quasi extrema necessidad, o graue, que satisfaze al precepto, remediando a las necessidades que se sabien, teniendo proposito de remediar las que se ofrecieren.] Hæc ille: Lege Hurtado in tract. de charit. distict. 5. distict. 18. qui obligat Beneficiarios ad inquirendas graues necessitates, vt eis succurrant.

Sup. hoc si- gnanter in Resoluto- nibus not. præterea, & in iisdem §§.

RESOL. XIX.

An Summus Pontifex teneatur superflua ex suis redditibus elargiri in eleemosynas? Et an Papa in hoc præcepto possit dispensare? Et an hoc præceptum sit humanum, & Ecclesiasticum. Ex p. 5. tr. 8. Ref. 28.

§. 1. Respondeo affirmatiuè, quia præceptum erogandi superflua in pios vsus, est præceptum diuinum & naturale, vt probat Nauarrus opuscul. de redd. quæst. 1. num. 48. & Corduba lib. 1. quæst. 18. vnde ex his infert Sanchez in opuscul. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 40. num. 3. Summum Pontificem hoc adstringi præcepto, & teneri superflua ex suis redditibus Ecclesiasticis largiri pauperibus. Ita ille, qui citat pro hac sententia Archidiaconum, & Adrianum. Verum Corduba vbi supra, docet Papam ex causa in hoc præcepto posse dispensare, & Sotus lib. 10. de Inst. quæst. 4. art. 3. tenet hoc præceptum esse humanum, & Ecclesiasticum.

Sup. hoc in tom. 9. tr. 2. Ref. 14 §. 9. Non d. fin. & inf. ex do- ct. Ref. seq. §. vlt. & in alio eius not. 1. & pro diffie. cõten- ta in duabus vlt. lin. huius Ref. latè in Ref. seq. & c.

RESOL. XX.

An Pontifex, si non licitè saltem valide possit dispensare cum Cardinalibus, Episcopis, & alijs Beneficiarijs, ne redditus Ecclesiasticos superfluos expendant in pios vsus? Et an hoc etiam possit introducere consuetudo?

Et

Et resolutio harum questionum pendet ex illa, an obligatio expendendi superflua status, quam habent Ecclesiastici, oriatur ex iure naturæ, vel ex iure Ecclesiastico?

*Et an extet præceptum positivum prohibens Ecclesiasticis expendere superflua in vsu non pio? Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. Ref. 35.

Sup. hac quæst. in fin. Ref. 27. & in duabus vlt. lin. Ref. præterit. & in tom. 9. tr. 2. Ref. 14. §. 11. à med. & §. vlt. ad med. & in tom. 6. Ref. 7. Ref. 4. cursum in §. vlt. & ibi in tr. 8. Ref. 92. §. Terria. ad med. & in §. V. disti. etiam à med.

§. 1. **R**esolutio huius dubij pendet ex illa questione, an obligatio expendendi superflua status, quam habent Ecclesiastici oriatur, ex iure naturæ, vel ex iure Ecclesiastico. Et oriri ex iure Ecclesiastico, præter Sorum *de iust. lib. 10. q. 4. art. 3.* & Lessium *lib. 2. cap. 4. dub. 6. num. 47.* à me alijs adductos; tenet nouissime ex Societate Iesu Pater Baunus in *Theolog. moral. tom. 3. lib. 2. tract. 9. quæst. 4.* qui omnino recognoscendus est; nam late probat, Præceptum Ecclesiasticorum largiendi superflua in elemosynas, & vsus pios, esse tantum præceptum Ecclesiasticum; & contra illud posse præualere consuetudinem in contrariam. Sed audiamus alium Societatis Iesu Theologum, & is est Pater Escobar in *Theolog. moral. tract. 5. Exam. 5. cap. 4. num. 45.* Sic asserens: Clerici Beneficiis Ecclesiasticis fruētis obligationem exprimas. Profecto hi bonorum patrimonialium verum dominium habent, sicut Laici; possuntque pro libito disponere. Eorum autem, quæ in sustentationem congruam eis de bonis Ecclesiæ conferuntur, etiam habent dominium. Porro tam libera fuit hæc ad sustentationem bona collata ab obligatione elemosynæ, quam patrimonialia; quia iusta est laborum merces. Enimvero eorum, quæ post congruam sustentationem superfluunt, probabile est, non habere dominium, debereque operibus pijs impendere sub onere restitutionis: sed probabilius reputo cum Lessio, & alijs, eorum absolutos Dominos esse; nec obnoxios restitutioni futuros, licet ea profane expendant: sed tamen graui crimine alligari, quia graue quidem Ecclesiæ præceptum transgrediuntur, de quo Trident. *sess. 45. cap. 1. de Reformat.* Vnde colligo, teneri superflua illa pauperibus exhibere: inter quos, Toletus Auctor, possunt propinqui præferri, accipientes quidem plus cæteris, etiam in status incrementum, non solum iuxta qualitatem eorum, sed & iuxta dantis Episcopi, Pontificis, Parochi qualitatem, etiam ex Maioratus aut vinculi institutione, modo absit scandalum, & notabilis fugiatur excessus. Ita Escobar, qui vt vidisti, nullum aliud Præceptum agnoscit, nisi Ecclesiasticum, vt bona Ecclesiæ in pios vsus expendantur.

2. Et tandem non deseram etiam hæc apponere verba Machadi, *tom. 1. lib. 3. part. 3. docum. 9. num. 8.* Sic asserentis: [Queda dudolo, y conuouerso entre los Dotores, si como la costumbre hà introduzido, que los Beneficiarios puedan testar libremente, aya introduzido tambien, que puedan testar licitamente de los Reditos, y Bienes ad quiritidos de sus Beneficios para vsos profanos, como de Bienes propios Comua opinion es que no, y que peccan mortalmente en ello, porque si en disponer destos Bienes Espirituales en vida fuera, de lo que han menester para su congrua sustentacion, es pecado mortal: como lo dextra de serel disponer los en muerte? Pero muy probable la contraria, y por talla difiende, y sigue Garcia; iuzgando, que por no ser esta costumbre contra Derecho natural, ni Diuino: sino contra el positioo hà podido preualecer en todo, assi en la facultad de testar liberamente, como en disponer de los frutos, y Bienes adquiridos de los Beneficios à su voluntad como de los propios, y patrimoniales.] Ita Machadus. Et sententiam supradictorum Doctorum, nempe solum præcepto iuris posituii Ecclesiasticos teneri

expendere in vsus pios bona superflua eorum debite sustentationi; tanquam probabilem admittunt Sanchez in *Opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 40. num. 2. in fine.* & Trullench in *Decalogum, tom. 2. lib. 7. cap. 2. ab. 6. num. 9. & 11.* Et ideo, si Pater Valquez nunc scriberet, non vtique diceret id, quod ait in *Opusc. de elemos. cap. 4. num. 15.* nempe se nullum legisse, qui aliter, in re tantum humano Ecclesiasticos teneri superflua in vsus pios expendere; non vtique hoc diceret: nam vt visum est, septem DD. hanc sententiam absolute, & tanquam probabilem tenent, Sotus, Lessius, Baunus, Machadus, Escobar, Sanchez, & Trullench.

3. Sed supradictis posset aliquis plus addere nempe neque extare præceptum positivum, prohibens Ecclesiasticis expendere superflua in vsus non pios: & ideo apponam hæc per extensum verba Petri de Lorca in 2. 2. *D. Thoma quæst. 38. art. 9. scilicet. 3. dist. 40. membr. 2. num. 44.* vbi sic ait: Sunt qui dicant, ex natura rei licitum esse, quod dicimus; iure tamen positio interdicitur. Adduntque primò aliqua iura, quæ refert Nauarrus, *quæst. 1. moni. 22.* quæ tamen non bona fide induxit; nihil enim ad rem conferunt. Sed potissimè innituntur Decreto Concilij Tridentini, post verba proximè allegata dicentis: Omnino eis interdicit (scilicet sancta Synodus) ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresve suos augere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent. Sed si pauperes sint, iis vt pauperibus distribuunt; eas autem non distrahant, neque dissipent illorum causa. In his verbis Concilij vitur verbo præcepti, nempe interdicit, & ideo videtur esse præceptum. Sed si benè expendantur verba Concilij, nihil præcepit de fructibus, & portione, quæ singulis Clericis, vel Prælati designata est: sed loquitur de bonis, quæ sunt in domino ipsius Ecclesiæ, quæ sunt immobilia, & ius ad redditus annuos. Hanc esse mentem Concilij patet, ex duobus: primò, quia remittit se ad antiqua iura, præsertim ad Canones Apostolorum, in quibus de his bonis immobilibus est sermo, vt patet ex *Canon. 39. alius 37.* vbi dicitur, sed non eorum (scilicet cognatorum) præterea vendat quæ sunt Ecclesiæ. Et *Canon. 75.* vbi solum agitur de assumptione ad Episcopatum, & electione in Ecclesiasticam dignitatem intuitu cognitionis. Secundo ex illis verbis: Eas autem non distrahant: distrahere idem est, ac alienare, & à possessione Ecclesiæ auellere; quod non habet locum in proprijs fructibus, sed in bonis ipsius Ecclesiæ. Videtur ergo Concilium hoc præcepto extirpare voluisse abusum, quo multi Ecclesiarum bona, aut gratis dabant consanguineis, aut vili pretio vendebant, aut in emphyteusum, vel feudum cum magno Ecclesiæ detrimento concedebant: nihil autem de fructibus singulorum decernebat. Hucusque Lorca.

4. Verum omnibus superius dictis minime assentior. Dico itaque cum communi Doctorum sententia, ex natura rei, & ex eorum constitutione bona Ecclesiastica ita esse expendenda, vt graue peccatum sit in prophanos vsus ea infumere; & in pios vsus erogari debere quicquid superfluit congruæ sustentationi: ita vt si pauperum indigentia (quorum subsidium omnibus alijs præferendum est) non exigant totum illud residuum; alia pia opera fiant: vt nullo modo prophanò confirmatur. Hæc propositio patet; quia bona Ecclesiæ sunt bona Christo consecrata, & intuitu pietatis Ecclesiæ donata, natura ergo sua petunt non aliter quam pie, censum. Et existimo speciem esse Sacrilij, ea profane expendere, quæ vt D. Thomas dicit 2. 2. *quæst. 99. art. 3.* Sacra sunt & ideo quemadmodum fit illis iniuria, si furto rapiantur; ita etiam si

Sup. his seq. infr. in Ref. 26. ex doct. §. 2. & in alijs eius primæ not.

Sup hoc inf. in Ref. 27. §. Secundo. & hic infr. in hac ipsa met. Ref. §. vlt. ad med. & late in to. 6. tr. 7. Ref. 92. & 94. §. vlt.

prophane infamantur: & vtrumque est sacrilegium, Ent autem peccatum mortale, si quantitas profusio- nis magna sit. Et tandem censetur magna; non est attendenda mensura furti, nam quantitas, quae in fu- ro constitueret in prophana effusione, sed longe ma- ior. Quemadmodum vero hae profusio speciale peccatum est, ita etiam auara, & inordinata re- tentio.

5. Ad auctoritatem Lorcae, asserentis Concilium Tridentinum loqui de bonis immobilibus Ecclesiae, non autem de fructibus; ideoque non obstante hoc Decreto, posse adhuc Beneficiarios Maioriciatus, & feo- dos aliquos suis consanguineis emere, & donare respo- dendo bona immobilia vulgo non dicuntur redditus, sed fundamenta ipsorum reddituum; tum quia redditus ni- hil aliud est, quam fructus annuus, seu qui singulis an- nis percipitur; tum quia Episcopi non solent ex bonis Ecclesiae immobilibus suos consanguineos locupletare; sed solum ex fructibus: Concilium ergo voluit, contra hanc consuetudinem decernere; tum quia nomine rei ma- gis bonis immobilibus quadrat, quam redditus; est enim quod transcendente, & vniuersale, quod de bonis immobilibus, non minus quam de fructibus, in recto casu praedicatur; at hoc loco Concilij nomen rei Ec- clesiasticae non conuenit, nec enunciatur de bonis im- mobilibus; dicit enim Concilium, res illa debere, vel posse consanguineis, si sint pauperes distribui: vbi certum est, Concilium non intelligere, quod bona immobilia, quasi intuitu paupertatis, distribui possint parentibus: tantum ergo nomine rei, fructus annuos intelligit: igitur etiam nomine redditus bona immo- bilia, sed fructus annuos intelligit ipsum Concilium. Obicit tamen Lorca, primum Concilium remittere ad antiqua iura, & Canones Apostolorum, in quibus de bonis immobilibus sermo est, vt patet ex *Canone 37. supra citatus* 39. vbi dicitur *Sed non eorum* (scilicet consanguineorum praetextu) *vendat quae sunt Ec- clesiae*. Secundo, ex illis verbis *Eas autem non distrahant*. Illud idem patet: nam distrahere, idem est, ac aliena- re, & a possessione Ecclesiae auellere: ergo de bonis im- mobilibus, non autem de fructibus, seu redditibus an- nuis loquitur Concilium.

6. Ad primum respondeo, Lorcam hunc Aposto- lorum Canonem (pace eius dixit) deprauasse; ibi enim nullum verbum exat venditionis rerum Ec- clesiasticarum; sed expressè prohibetur, ne ipsae res pa- rentibus propriis condonentur, sic enim scribitur: om- nium negotiorum Ecclesiasticorum curam Episcopus habeat; & ea, velut Deo contemplante, dispense- nec ei liceat: ex his aliquid omnino contingere, aut parentibus propriis, quae Dei sunt, condonare. In al- tera vero versione sub citatione *Canonis 37.* ita scribi- tur. Ne liceat autem ex his aliquid sibi vendicare, vel propriis cognatis, quae Dei sunt, largiri. Quod fit, vt de fructibus, seu redditibus annuis intelligatur Ca- non, & similiter Concilium Tridentinum.

7. Ad secundum respondeo, Concilium per hoc verbum *distrahere* tantum velle, ne res Ecclesiae à pauperum subactione, consanguineorum ergo, di- strahantur; fallum enim est verbum hoc idem esse, ac a domino, seu possessione Ecclesiae auellere; cum minus significet, quam alienare; nam quaedam di- cuntur propriè distrahi, quando vel à praesentia, vel ex manibus illius, qui eas possidet accipere, subtrahun- tur: & quamuis significaret alienationem; tamen, quia per liberalem donationem fructus alienantur, vt sa- tis constat; potuit optimè Concilium hoc verbo ad donationem horum fructuum, quae fieret consanguineis, prohibendam, vt: Et haec omnia docet Duual- lius, Doctor Sorbonicus 2. 1. *D. Thoma, tract. de Cha- ritate, q. 3. de Eleemofyna, §. 598.* cui ego libenter ad- haereo.

8. Verum secundum opinionem Banny, & aliorum vbi supra, ad dubium positum in titulo huius resolu- tionis posset aliquis affirmatiuè respondere, nempe posse summum Pontificem dispensare cum Ecclesia- sticis, ne bona superflua in eleemofynas, & vltis pios teneantur expendere: & etiam posse à consuetudine introduci. Vnde Clerici in Hispania, & Gallia, vt tenet firmè Bannyus, stante dicta consuetudi- ne, non solum validè sed etiam licitè disponunt in Te- stamentis de rebus superfluis ad vltus non pios. Sed, vt dixi, ego huic sententiae non assentior, cum sit contra communem, & omnino respuendam esse, puto; magnas enim consequentias, secum traheret.

Sup hoc in Ref. praeter- ta propè fin. & inf. in Ref. 27. §. Sed. &c.

Sup hoc sup in hac ipsa- mer Ref. §. Et tandem, & in aliis eius not.

RESOL. XXI.

Quo ordine Episcopi, & alij teneantur superflua bono- rum Ecclesiasticorum erogare in opera pia?

Et an Ecclesiastici ex fructibus beneficij possint filios spu- rios alere, & dotem filia spuria dare? Ex p. 10. tit. 1. & Misc. 1. Ref. 36.

§. 1. **A**liqui asserunt, pauperes loci esse praeferen- dos quibuslibet aliis inter quos ij, qui ma- iori penuria premuntur praeferendi sunt. Quod autem spectat ad pauperes alterius provinciae, aut loci; exi- stimant, praeferendam his esse refectionem Ecclesiae, vel illius ornatum necessarium. Id autem probatur ex eo, quod in iure quando quis ob simoniam, vel confi- dentiam damnatur ad fructuum restitutionem, decer- nitur, eam esse pauperibus loci faciendam, aut Eccle- siae, in cuius contumeliam commissa est talis simonia, vel confidentia: deoque Ecclesiae resectio, & ornatu necessarius, post pauperum subsidium, per quod etiam intelligimus dotationem virginum, potissimum quae in euidens periculum propter egestatem, nonnun- quam coniciuntur, aestimari debet. Quoad autem ere- ctionem Monasteriorum, instructionem Collegiorum, vel alia eiusdem generis, nullus praescribitur ordo, sed arbitrio cuiusque relinquitur; ita vt quod voluerit praeferre, legitime possit. Et haec omnia docet Duualius in 2. 2. *D. Thoma, tract. de Charitate, q. 3. de eleemofyna, §. 598.* Idem asserit Lorca etiam in 2. 2. *disp. 40. memb. 2. n. 40.* vbi sic ait: est tamen hic ordo seruan- dus, vt primò occurratur pauperibus loci, aut provin- ciae, à quibus desumuntur Beneficij redditus: & ita praeferatur hoc opus reliquis, vt non possint, hoc omisso alia eligi; sed prius sufficienter illorum pauperum necessitatibus subueniatur. Caetera autem, siue sint eleemofyna pauperum alterius provinciae siue qua- cumque alia, libera sui iura vt non magis vnum, quam alterum necessarium sit, sed potest Ecclesiasticus quod maluerit exequi. Ita ille.

2. Sed nò deseram hie apponere verba Patris Gar- ciae in *summa Theol. mor. tract. 1. difficult. 4. dub. 2. num. 10.* sic asserentis: Por pobres se entiendo no solo los que necessitan de comida, ò vestido, sino tambien todos los que carecen de las cosas necessarias conforme su estado; de suerte que vn matquez, y vn Duque puede llegar à estado que se le podria dar muy licitamente de los bienes Ecclesiasticos, para que passe segun la calidad de su persona, y à fortiori se comprehendè debaxo de pobres, y causa pia, los Reli- giosos, sus Conuentos Capellanias, Hospitales, dotar pupilas pobres, &c. Misas, sufragios por las Almas; y finalmente todo lo que se endereça à misericordia ò piedad intuitu Dei; y aunque las rentas Ecclesiasticas, caeteris pauperibus es biè se emplen en los pobres donde està la Iglesia, ò donde se facan las rentas; pero no quita esto, que tal vez no se puedan aplicar à po- bres

bres, yà obras pias que esten fuera deitos lúgares. Vide Pater Molina de Inst. tom. 1. disp. 145. *versus finem* §. Illud verò, dicitur necessarium non esse, vt ea pia opera fiant in loco beneficii cum Nauarro quem affert, quãdo tamen aliud non postulat commune bonum Diocesis, Regni, aut totius Ecclesie; verbi gratia, si fiat Collegium in vniuersitate distante ad Ministros Ecclesie educandos, vel aliquid simile, vel non occurrit peculiari aliqua ratio, debere potius eiusmodi pia opera fieri in vtilitatem populi, qui ad eos redditus concurrunt: quam alterius. Vnde infert, licet congruum sit, quod Episcopus in loco Cathedralis Ecclesie vberiores elemosynas, & alia pia opera efficiat: expedire tamen, vt in aliis etiam sicut Diocesis Oppidis pro locorum indigentia, & qualitate id fiat; siquidem ab illis etiam redditus accipit. Pater Azorius, *to. 2. lib. 7. c. 1. §. 2.* cum Nauar. dicit iure communi nõ esse obligationem distribuendi, vel expendendi in eo loco, cum sacri Canones sanxerint, decimas esse soluendas ad vsus Clericorum Ecclesiarum, pauperum, & Peregrinorum etiam, atque Aduentum. Verum in facti contingentia, Episcopi non deserant legere Eminentissimum Card. Lugo de Inst. *to. 1. disp. 4. sect. 3. n. 38.* Ex his ego olim respondi non potuisse Cardinalem ex fructibus sui Episcopatus fabricare Ecclesiam Romæ, si pauperes sue Diocesis grauius egebant. Item consului, potuisse Episcopos, si non aderat præiudicium pauperum Diocesis, præbere Catholico Regi nostro, tam extremis necessitatibus pressis, in adiutorium bellorum contra Hæreticos, aliquam summam denariorum ex fructibus Episcoporum.

3. Notandum, posse Ecclesiasticos ex fructibus Beneficii, spurios filios alere: vt docet Castus Palaus, *tom. 1. tr. 6. disp. 2. punct. 5. n. 9.* quia posito delicto; illius sustentatio iure naturæ debetur: imo illis debetur sustentatio iuxta qualitatem Beneficiarij ita vt maior debeatur dos filie spurie Sacerdotis nobilis, quam pauperis, infimæque conditionis; intra limites tamen filie spurie, quæ longè inferioris conditionis est, ac filia legitima. Sic Molina *disp. 246. ip. sine.* Qui antecedenti versiculo hanc doctrinam limitat, vt intelligatur casu, quo Beneficiatus non habeat alia bona, quibus possit hæc alimenta filiis spuris præbere: quia si alia habet, ad illa filius habet ius, ac proinde pauper dici non potest. Fateor, hoc semper esse consulendum. At non audeo affirmare, ex obligatione faciendum esse; quia filius spurius ad omnia bona parentis æquale ius habet; non solum habet ius respectu personæ parentis, vt sibi detur sustentatio. Item ipse parens obligatus est alere filios spurios; ergo ex fructibus Beneficii eos alere potest, etiam si alia bona habeat: quia omnia onera, quæ Beneficiatio sunt annexa, ex fructibus Beneficii adimplere potest, alias non posset donationes remuneratorias facere ex fructibus Beneficii, si alia bona patrimonialia haberet. Et docet Valentia *2. 2. disp. 10. quest. 3. punct. 7. vers. neque in solum Ecclesiasticis.*

RESOL. XXII.

De obligatione Episcoporum, & Beneficiarium ad elemosinas elargiendas. Ex p. 4. tract. 4. & Misc. Resol. 214.

Sup. hoc in Resol. seq.

§. 1. **D**Vrus erit hic sermo, sed verus; sic agit ait Iacobus Granado *in 2. 2. D. T. h. omnia con. tr. 3. tract. 11. disp. 3. num. 21.* Ego quidem, vt in hac re dicam quod sentio, non damnare eum, qui quartam partem, si Episcopus sit, & qui quintam, aut sextam, si Episcopus non sit, elargiretur pauperibus, dummodo residuum post suam congruam sustentatio-

nem pijs alijs operibus impenderet, & non occurreret speciales, & vgentiores pauperum necessitates. Probat quia Ecclesiasticus non tenetur omnino redditus, qui illi supersunt post sustentationem, erogare pauperibus, quia bonam eorum partem possunt infumere in alia opera pietatis; ergo quantitas sub graui præsertim obligatione pauperibus eroganda, non potest censi iure aliquo determinata: patet consequentia quia nõ de diuino, aut naturali, vt constat, nec Ecclesiastico, quia modo Ecclesia nihil determinauit & quauis olim determinauerit quartam partem, iam cessauit illud præceptum, cum cessauerit fundamentum illius, nempe quod quarta pars redditu est ab alijs seruata, & vere extaret; solum ergo standum est in hoc negotio prudētū arbitrio; sed prudētū arbitratu quartam partem; imò & minorem quantitatem esse sufficientem; ergo nõ est maior obligatio imponenda. Loquutus sum autem de quarta, & quinta parte, non quia omnibus tanta sit obligatio, quia multi Ecclesiastici erunt, quorum redditus non sufficiant, vt detrahatur quinta, imò nec octaua pars distribuenda pauperibus; sed quia ista quantitas in dictis casibus sufficiat vt vniuersique censetur obligationi suæ satisfacere, licet pingue sit beneficium: confirmatur, quia abundantes, & frequentes elemosynas censetur elargiri, qui de quinque mille aureis elargitur mille, sed ex nullo capite colligi potest, teneri Ecclesiasticum, nisi ad abundantes, & frequentes elemosynas; ergo satisfacti sunt obligationi, quartam si Episcopus sit, & quintam, si nõ Episcopus elargiendo. Minor probatur, quia caput illud tantum potest esse duplex; nimirum, quod sit pauperum, quod non possit superfluous sumptus facere. Neutrum autem horum probat quidpiam contra nos, non primum quia patet spiritualis pauperum satisfacti huic muneri copiosè illis succurrendo, eorum necessitates inquirendo saltem in generali, & quando peculiare, & grauiore necessitates occurrunt abundantiorum stipem erogando; & totum hoc fieri potest, licet in ordinarijs necessitatibus non plus, quam quod diximus erogat; non enim exigit munus partis spiritualis, vt quicquid ipsi supersit, illis donet, alioqui, vt dicebam, non posset in alia pia opera quidquam infumere, quod est incredibile; & contra praxim Ecclesie; nec secundum, quia præter elemosynam sunt alij sumptus non superflui, sed pij, & spectantes ad diuinum cultum.

2. Ex quo tandem infero si post congruam sustentationem, & elemosynam in quantitate dicta, & opera pietatis, in quibus magna latitudo est, velle Ecclesiasticus notabilem aliam quantitatem ex redditibus beneficii sibi reseruare ad vsus non pios, sed vanam ostentationem, aut superfluitatem, me non videte, quo iure, aut titulo excusetur à culpa lethali; nam sacri Canones Ecclesiastica bona propterea *Patrimonium Dei* appellant, quia in Ministrorum Dei sustentatione, & pijs operibus infumenda sunt; & absurdum est existimare non esse contra intentionem, & iustitiam Ecclesiasticis, vt prodigè, & variè infumantur. Confirmatur, quia grauissimi Doctores obligant laicos sub mortali; vt superflua omnia sui status erogat pauperibus: sed certum est, Ecclesiasticos esse multo strictius obligatos ad elemosynas, & pia opera; ergo certum est, teneri sub mortali ad erogandum, vel in alijs pietatis operibus infumendum superflua status sui; ergo peccant lethaliter, si in prophanis vsibus consumant Patrimonium Christi. Patet consequentia, quia hæc, quæ post congruam sustentationem supersunt, superflua sunt, nec ad decentiam status vilo modo pertinentia. Et sanè commune est inter Doctores pronuntiatum, quod quod superest beneficiario post suam congruam sustentationem, expendi debere in pauperibus.

ad omnia eroganda à Clerico non professo paupertatem, ut constat ex responsione ad omnia argumenta. At valde durum est me obligari ad eroganda omnia, quorum sum Dominus in necessitate communi, præsertim cum multi sint labores Ecclesiasticorum in choro, sedentia, cælibatu, & aliis. Est igitur opus ut aperte constet de præcepto ad illud ascendendum in re difficillima obseruatu, in qua euidens est moraliter plurimos perituros. Porro erogatio quartæ partis omnium fructuum satis est ex sententia Dominici Soti adducti, Bannez *art. 6. dub. vlt. ver. ex dictis omnibus.* cum enim admodum seuerè fuisset locutus de obligatione Episcoporum ad vberissimas eleemosynas, nec illos esse in statu salutis, nisi eas erogent in gentes, hæc ait: Ego sanè nullum Episcopum Hispaniæ absoluerem, nisi saltem quartam partem reddituum in eleemosynas expendere, & hoc intelligo in communibus necessitatibus: nam in gradibus, quales esse solent tempore famis, aut pestis, aut plurimarum ægitudinum, ad amplius tenentur iuxta proportionem necessitatis pauperum, qui sunt oues propriae, ita ut aliquando teneantur ex propria suppellectili, & vasis argenteis eleemosynas facere. His Bannez ostendit Episcopum esse in statu salutis, & absolui posse, si in necessitate communi erogat quartam partem fructuum, non verò in necessitate graui, tunc enim ad plus tenetur. Petrus Lorca *disputat. 40. num. 34.* exiulmat ab Ecclesiastico fieri satis eleemosyna præcepto, si duo obseruet, alterum ut diligentiam adhibeat in pauperibus conquirendis; alterum est ut maiorem partem superflui expendat in necessitate communi. At maior superflui pars æqualebit frequenter quartæ parti omnium fructuum. Propterea dixi in conclusione omnes teneri ad erogandam vel quartam partem omnium fructuum, vel medietatem superflui, quia hos graues authores video esse in iis sententiis, quæ parum differunt. Huius sententiæ rationem à priori reddere non possumus, quia verò res est maximi momenti, in qua Ecclesiasticorum conscientia magno sunt periculo exposita, censui sententiam aliquam probabilem statuere, iuxta quam tam Confessarij, quam Clerici poenitentes possint tuta conscientia aliquid certum, fixumque referre, ne incertis sententiarum varietatibus animus fluctuet. Et quidem cum Ecclesiastici habeant verum dominium, nec lex iustitiæ eos obliget, videtur rationi valde consentaneum eos satisfacere legibus misericordiae, & curæ pastoralis, si in graui necessitate erogent omnia superflua, in leui autem ita partiantur, ut cum pauperibus partem faciant æqualem de residuo, quid enim aliud potest quis exigere ab alio? Asserit Sotus omnes censuros Clericum suo muneri cumulatissimè satisfacere, si tertiam partem reddituum in opera pia expendat, quod mihi certissimum est. Pone Episcopum habentem annuos redditus 30. mille: hic si 10. mille in opera pia distribuatur, nullus mered' censetur illum esse auarum, aut crudelem, nec poterit iure scandalizari, quod Episcopus de aliis 20. mille se alar, & efficiat quod libuerit, dum non sit in vltus profanos, licet ea abundè communicet cum consanguineis; quid enim de congrua satisfactione illi poterit esse residui? Hoc absque vltro scrupulo fieri potest. In sententia autem proposita, qui habet 40. mille, si in communi necessitate expendat 10. mille, poterit sine scrupulo de illo cætero disponere, dum nec sit profanè, nec cum scandalo, quod vitatur facillimè data tertia parte operibus piis, data verò quarta, non vitatur tam facile, potest tamen vitari, si constet aperte de eleemosynis datis.

ad omnia eroganda à Clerico non professo paupertatem, ut constat ex responsione ad omnia argumenta. At valde durum est me obligari ad eroganda omnia, quorum sum Dominus in necessitate communi, præsertim cum multi sint labores Ecclesiasticorum in choro, sedentia, cælibatu, & aliis. Est igitur opus ut aperte constet de præcepto ad illud ascendendum in re difficillima obseruatu, in qua euidens est moraliter plurimos perituros. Porro erogatio quartæ partis omnium fructuum satis est ex sententia Dominici Soti adducti, Bannez *art. 6. dub. vlt. ver. ex dictis omnibus.* cum enim admodum seuerè fuisset locutus de obligatione Episcoporum ad vberissimas eleemosynas, nec illos esse in statu salutis, nisi eas erogent in gentes, hæc ait: Ego sanè nullum Episcopum Hispaniæ absoluerem, nisi saltem quartam partem reddituum in eleemosynas expendere, & hoc intelligo in communibus necessitatibus: nam in gradibus, quales esse solent tempore famis, aut pestis, aut plurimarum ægitudinum, ad amplius tenentur iuxta proportionem necessitatis pauperum, qui sunt oues propriae, ita ut aliquando teneantur ex propria suppellectili, & vasis argenteis eleemosynas facere. His Bannez ostendit Episcopum esse in statu salutis, & absolui posse, si in necessitate communi erogat quartam partem fructuum, non verò in necessitate graui, tunc enim ad plus tenetur. Petrus Lorca *disputat. 40. num. 34.* exiulmat ab Ecclesiastico fieri satis eleemosyna præcepto, si duo obseruet, alterum ut diligentiam adhibeat in pauperibus conquirendis; alterum est ut maiorem partem superflui expendat in necessitate communi. At maior superflui pars æqualebit frequenter quartæ parti omnium fructuum. Propterea dixi in conclusione omnes teneri ad erogandam vel quartam partem omnium fructuum, vel medietatem superflui, quia hos graues authores video esse in iis sententiis, quæ parum differunt. Huius sententiæ rationem à priori reddere non possumus, quia verò res est maximi momenti, in qua Ecclesiasticorum conscientia magno sunt periculo exposita, censui sententiam aliquam probabilem statuere, iuxta quam tam Confessarij, quam Clerici poenitentes possint tuta conscientia aliquid certum, fixumque referre, ne incertis sententiarum varietatibus animus fluctuet. Et quidem cum Ecclesiastici habeant verum dominium, nec lex iustitiæ eos obliget, videtur rationi valde consentaneum eos satisfacere legibus misericordiae, & curæ pastoralis, si in graui necessitate erogent omnia superflua, in leui autem ita partiantur, ut cum pauperibus partem faciant æqualem de residuo, quid enim aliud potest quis exigere ab alio? Asserit Sotus omnes censuros Clericum suo muneri cumulatissimè satisfacere, si tertiam partem reddituum in opera pia expendat, quod mihi certissimum est. Pone Episcopum habentem annuos redditus 30. mille: hic si 10. mille in opera pia distribuatur, nullus mered' censetur illum esse auarum, aut crudelem, nec poterit iure scandalizari, quod Episcopus de aliis 20. mille se alar, & efficiat quod libuerit, dum non sit in vltus profanos, licet ea abundè communicet cum consanguineis; quid enim de congrua satisfactione illi poterit esse residui? Hoc absque vltro scrupulo fieri potest. In sententia autem proposita, qui habet 40. mille, si in communi necessitate expendat 10. mille, poterit sine scrupulo de illo cætero disponere, dum nec sit profanè, nec cum scandalo, quod vitatur facillimè data tertia parte operibus piis, data verò quarta, non vitatur tam facile, potest tamen vitari, si constet aperte de eleemosynis datis.

RESOL. XXIII.

De quantitate eleemosyna necessariæ ab Episcopis, & Ecclesiasticis expendenda in pauperum necessitatibus. Et an hoc etiam procedat quoad Regulares ad Episcopatum assumptos?

Et aliqua alia deciduntur pro intelligentia illorum bonorum, quæ censentur esse vel patrimonialia, vel quasi patrimonialia, de quibus Episcopi, & Clerici possint ad libitum disponere, ut de bonis patrimonialibus, videlicet de distributionibus quotidianis, pro comitandis funere defunctorum, pro faciendis Missis habenda concione, visitando Episcopatu, ferendis sententiis, & tandem pro quacunque industria personali, pro labore, aut donatione, hereditate, contractu, vel quouis alio titulo distincto à titulo beneficii.

Et an Clericus, si de grosso beneficii, & eius redditibus aliquid detrahit ex necessariis, poterit, quicquid detraherit, expendere pro libito absque peccato mortali, dammodo non sit in vltus profanos? Ex part. 5. tract. 8. Res. 27.

Benigna opinio circa præsentem questionem non potest expectari. Ego librorum helluo fui ut aliquam inuenirem, sed frustra, ita strictè loquuntur Doctores, & merito quoad hanc obligationem Ecclesiasticorum. Sententia igitur, quam in hac resolutione appono est inter omnes alias amplissima; & illam docet nouissimè Hurtados de Mendoza, de charitate in 2. D. Thom. vol. 2. disp. 160. art. 15. §. 105. usque ad §. 110. vbi sic ait: Dico Episcopi & cæteri beneficiarij Clerici tenentur, ut minimum, erogare quartam partem fructuum, siue reddituum in opera pia, vel medietatem residui congruæ sustentationis, nec tenentur ad plus erogandum, hoc intelligo per se, & in necessitate communi, non in graui. Hac conclusio est omnium hac de re sententiarum probabilium amplissima, nec vidi vllum authorem, qui minorem partem designet. Eos non teneri ad erogandum omne residuum, aperte docent Sotus lib. 10. de iust. 94. art. 4. vers. quannuis documentum. Toletan. lib. de 7. peccatis, cap. 38. cum Tabiena, vbi asserunt posse Episcopum donare consanguineis de redditibus Ecclesiæ, Lorca *disp. 40. num. 43.* Molina *tract. 2. disp. 146. vers. contrarium cum Maiore Bannez, & aliis.* Ratio est, quia Clerici acquirunt verum dominium reddituum: ergo lege iustitiæ non tenentur erogare totum residuum, quia lex misericordiae non obligat laicos nisi in graui necessitate, quia inopia leuis ex se non obligat; ratio autem status perfectioris non exigat omnium donationem sub peccato mortali, nec cura pastoralis, petiit ut in necessitate communi totum superfluum à me abdicem, certè præter aliquorum Theologorum grauium quidem auctoritatem non video vigenis argumentum, quo probetur obligatio

Benigna opinio circa præsentem questionem non potest expectari. Ego librorum helluo fui ut aliquam inuenirem, sed frustra, ita strictè loquuntur Doctores, & merito quoad hanc obligationem Ecclesiasticorum. Sententia igitur, quam in hac resolutione appono est inter omnes alias amplissima; & illam docet nouissimè Hurtados de Mendoza, de charitate in 2. D. Thom. vol. 2. disp. 160. art. 15. §. 105. usque ad §. 110. vbi sic ait: Dico Episcopi & cæteri beneficiarij Clerici tenentur, ut minimum, erogare quartam partem fructuum, siue reddituum in opera pia, vel medietatem residui congruæ sustentationis, nec tenentur ad plus erogandum, hoc intelligo per se, & in necessitate communi, non in graui. Hac conclusio est omnium hac de re sententiarum probabilium amplissima, nec vidi vllum authorem, qui minorem partem designet. Eos non teneri ad erogandum omne residuum, aperte docent Sotus lib. 10. de iust. 94. art. 4. vers. quannuis documentum. Toletan. lib. de 7. peccatis, cap. 38. cum Tabiena, vbi asserunt posse Episcopum donare consanguineis de redditibus Ecclesiæ, Lorca *disp. 40. num. 43.* Molina *tract. 2. disp. 146. vers. contrarium cum Maiore Bannez, & aliis.* Ratio est, quia Clerici acquirunt verum dominium reddituum: ergo lege iustitiæ non tenentur erogare totum residuum, quia lex misericordiae non obligat laicos nisi in graui necessitate, quia inopia leuis ex se non obligat; ratio autem status perfectioris non exigat omnium donationem sub peccato mortali, nec cura pastoralis, petiit ut in necessitate communi totum superfluum à me abdicem, certè præter aliquorum Theologorum grauium quidem auctoritatem non video vigenis argumentum, quo probetur obligatio

Benigna opinio circa præsentem questionem non potest expectari. Ego librorum helluo fui ut aliquam inuenirem, sed frustra, ita strictè loquuntur Doctores, & merito quoad hanc obligationem Ecclesiasticorum. Sententia igitur, quam in hac resolutione appono est inter omnes alias amplissima; & illam docet nouissimè Hurtados de Mendoza, de charitate in 2. D. Thom. vol. 2. disp. 160. art. 15. §. 105. usque ad §. 110. vbi sic ait: Dico Episcopi & cæteri beneficiarij Clerici tenentur, ut minimum, erogare quartam partem fructuum, siue reddituum in opera pia, vel medietatem residui congruæ sustentationis, nec tenentur ad plus erogandum, hoc intelligo per se, & in necessitate communi, non in graui. Hac conclusio est omnium hac de re sententiarum probabilium amplissima, nec vidi vllum authorem, qui minorem partem designet. Eos non teneri ad erogandum omne residuum, aperte docent Sotus lib. 10. de iust. 94. art. 4. vers. quannuis documentum. Toletan. lib. de 7. peccatis, cap. 38. cum Tabiena, vbi asserunt posse Episcopum donare consanguineis de redditibus Ecclesiæ, Lorca *disp. 40. num. 43.* Molina *tract. 2. disp. 146. vers. contrarium cum Maiore Bannez, & aliis.* Ratio est, quia Clerici acquirunt verum dominium reddituum: ergo lege iustitiæ non tenentur erogare totum residuum, quia lex misericordiae non obligat laicos nisi in graui necessitate, quia inopia leuis ex se non obligat; ratio autem status perfectioris non exigat omnium donationem sub peccato mortali, nec cura pastoralis, petiit ut in necessitate communi totum superfluum à me abdicem, certè præter aliquorum Theologorum grauium quidem auctoritatem non video vigenis argumentum, quo probetur obligatio

N
A
n
i
a
I
V
V
I
I

Quamuis non
plene sup.
hinc lege ta-
men pro his
verf. Princi-
pibus in to.
3. tr. 3. doct.
Ref. 75.

gnent quartam partem, quam si medietatem superflui.
Ratio est, quia dignitas Episcopalis est per ampla,
quod potiuntur saepe viri Principes, nec redditus
annui tam sunt copiosi aliquando, ut superesse pos-
sit multum de congrua sustentatione, vel quia Epi-
scopatus veterè est tenuis, vel quia Episcopus est Prin-
ceps. Hic fortè exiguas faciet elemosynas, quia cen-
sebit omnia sibi esse necessaria ad suam sustentatio-
nem, ob quod tenetur semper assignare operibus
piis quartam partem fructuum, ne vniquam Episco-
pus excusetur ab elemosynis ingentibus pro sua fa-
cultate, esset enim graue scandalum Episcopum non
esse largum, licet aliquid detrahat de congrua susten-
tatione. Si autem teneat hanc rationem, vitabit hoc
scandalum. Si verò Episcopatus sit pinguis, & me-
dietas superflui aequaleat quartæ parti, poterit eli-
gere quam libuerit opinionem. Cæteri Clerici non
tenentur ad acquiescendam quartam partem, sed po-
terunt prius accipere ad congruam sustentationem,
& deinceps erogare medietatem superflui. Ratio est
quia maior est obligatio Episcopi ad elemosynam,
quàm aliorum Clericorum, qui non sunt in tam
ampla dignitate, beneficia sunt tam pingua, quam
Episcoporum, ob quod possunt sibi consulere prius
absque scandalo, quia illorum sustentatio est etiam
parior. In his ergo potest seruari ea ratio ut medie-
tatem dent superflui, in Episcopis autem ut dent
quartam partem, omnium fructuum, quod si vtri-
que dent tertiam partem, plenè, & planè satisfac-
cient huic obligationi, ita ut sine peccato possint
de duabus aliis partibus sibi providere, & disponere
pro arbitrato, dummodo non profane, eaque po-
terunt familiaribus & consanguineis donare, & hæc
omnia docet Hurtadus *vbi supra*.

Sup. contèto
in hoc §. inf.
in Ref. 28 §.
Notandum.
& §. Sed &
in to. 6. tr. 7.
Ref. 3. §. Di-
co secundo.
& §. Probari
potest. & ibi
in tr. 4. lege
doct. Ref. 8.
à lin. 5. §. 1.
& seqq.

3. Qui etiam §. 111. notat quod distributiones quo-
tidianæ quæ dantur in Choro pro singulis horis,
quibus Clerici assistunt, stipendia pro comitando fu-
nere defunctorum, elemosynæ, pro faciendis Missis,
vel habenda concione, processione peragenda, visi-
tando Episcopatu, ferendis sententiis, & causis audien-
dis, pro agendo aliquo negotio Ecclesiæ, vel aliorum,
denique quicquid datur pro industria personali, pro
labore, aut donatione, hæreditate, contractu, vel quo-
uis alio titulo distincto à titulo beneficij, pro organ-
nis pulsandis, infusandis tibiis, audiendis confessio-
nibus, &c. id omne censetur esse vel patrimoniale, vel
quasi patrimoniale: sunt igitur bona beneficij annui
redditus, qui appellantur *grossum*, apud nostrates, *la*
gruesas, vbi clauduntur quæ dantur ad vestitum & vi-
ctum. Igitur Clerici de his bonis possunt ad libitum
disponere, ut de bonis patrimonialibus.

Sup. hoc inf.
in Ref. 28 &
in to. 6. tr. 7.
Ref. 3. §. Di-
co tertio.

4. Nota etiam contra Panormitanum in cap. cum
omnes, de testam. num. 27. & Sarmientum de redditib.
part. 3. cap. 5. num. 1. & sequ. quod si de congrua sus-
tentatione, quam vnusquisque Clericus potest licitè
accipere de grosso beneficij, eiusque redditibus, si vel-
lit, inquam, ex ea aliquid detrahere, poterit quid-
quid detraxerit expendere pro libito absque peccato
mortali, non tamen ad vsus profanos. Ita ex multis
Hurtadus §. 113. cui adde Sanchez in opusc. tom. 1. lib. 2.
cap. 2. dub. 43. num. 3. Molinam de primog. Hispan. lib. 2.
cap. 10. num. 50. Auendannum resp. 19. n. 12. & alios pe-
nes ipsos, & omnia supradicta ego puto probabilia,
& secuta in praxi, non obstantibus iis, quæ cum Gra-
nado dixi in 4. part. tract. 4. resol. 214.

Quæ hic est
sup. in Ref.
22. & in aliis
eius primæ
not.
Alibi in to. 7.
tr. 1. Ref. 27.
& hic inf. in
Ref. 26. §.
Verum, diffi-
cultas, &c.

5. Non desinam hic etiam adnotare, omnia su-
perdicta procedere etiam quoad Regulares ad Epi-
scopatum assumptos, hi enim non tenentur maiori
obligatione ad elemosynam elargiendam, quàm cæ-
teri Episcopi, ut alibi probatum est.

RESOL. XXIV.

An Episcopi teneantur erogare in vsu pios omne id
quod superest ex congrua, & decennis sustentatione?
Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 12.

§. 1. Sæpius hanc questionem pertracto, quia ne-
cessaria nimis est, cum frequenter in praxi ac-
cidat, communiter affirmatiue respondent Doctores,
& ita vellem ab omnibus Episcopis & Beneficiariis
obseruari, & ita consulendum est. Sed quia aliqui
aures non accommodant huic nostræ cantilenæ, deo
ne peccata multiplicentur, Doctores aliqui, ut ali-
quantulum alleuetent hoc præceptum, dicunt, in
communibus necessitatibus Episcopos satisfacere
huic præcepto, si quartam partem redditum in vsus
pios expendant, vel si medietatem superflui. Ita ex
Dominicanorum familia Bañez, & Sotus, ex Societa-
te Iesu Hurtadus de Mendoza, & Granadus, quos alibi
adduxi: sed aduersus illos nouissimè, me citato, in-
iurgit Eminentissimus Dominus meus Cardinalis Lugo
de Iust. tom. 1. disp. 4. sect. 2. n. 10. & seq. Attamen hic non
desinam obseruare sententiam supradictorum, quam
impugnat, & meritò, Cardinalis Lugo, probabilem
existimare nouissimè, me citato Trullench. in Dialo-
g. tom. 1. lib. 1. c. 5. dub. 9. n. 1. vbi sic ait. Probabile tamen
est satisfacere huic obligationi, etiam si beneficium
pingue sit, qui quartam partem, si Episcopus sit, & qui
quintam aut sextam, si non sit Episcopus, pauperibus
elargiatur. Ita ille, cui etiam adde, me citato, Ioan-
Machadum de perfect. Confess. tom. 2. lib. 4. p. 1. r. 6. do-
cum. 6. n. 3. vbi ita asserit. [Dizen casi todos, porque al-
gunos sienten, que el Beneficiado como quieto que
sea, no tiene obligacion de gastar en obras pias todo
lo superfluo de los frutos, porque siendo (como de-
fendiendo muchos) dueño verdadero dellos, nos ay rrazò
suficiente para obligar le en las necesidades comunes
à dar de limosna todo lo superfluo. Y el doctissimo
Hurtado da por regla general, que los Beneficiados
complè con dar de limosna la mitad de lo superfluo.]
Hæc Machadus. Quod autem Sot. Bañez, & alij do-
cuerint hanc sententiã, videtur còtra mentem omnium,
qui post illos scripserunt, & patet ex eorum verbis.
Verum, ut dixi, omnes Ecclesiastici debent amplecti
sententiã Cardinalis de Lugo, viri nõ solum in Scho-
lastica, sed etiã in Morali Theologia, nemini secundi.

RESOL. XXV.

Quenam quantitas dicatur notabilis, ut illam expen-
dens Episcopus, vel abus Beneficiarius in vsu pro-
phanos peccet mortaliter? Ex p. 7. tr. 11. & Misc.
Ref. 36.

§. 1. Sÿppono Episcopum tenei expendere omne
id quod superest ex congrua sustentatione in
vsus pios; vnde ad questionem positam satis quidem
practicabilem ita respondet Eminentissimus Lugo de
Iust. tom. 1. disp. 4. sect. 3. num. 42. Fateor itaque
maiorè quantitatem requiri ad culpam grauem in
hoc genere, quam in materia Iustitiæ; quia cum hæc
obligatio, ut diximus, oriatur ex qualitate ipsorum
bonorum, quæ sunt res Dei, & ideo debent piè & reli-
giosè expendi; sufficit, ad vitandam culpam gra-
uem id quod sufficit, ut si non mathematicè, sal-
tem moraliter dicatur aliquis piè, & religiosè ea
expendere. Vnde fateor etiam cum Molina debere
attendi ad maiorè, vel minorè quantitatem su-
perfluum, ut dicatur aliqua pars esse vel non
esse sufficiens ad materiam grauem: quia eadem
quantitas

quantitas male insumpta, quæ sufficit, ut aliquis non dicatur moraliter bene expendere centum, quæ habet superflua, non sufficit, ut non dicatur expendere bene moraliter loquendo, mille, quæ habet superflua. Quid autem sit satis, ut dicatur saltem moraliter illam summam bene expendere; videtur id esse, quod sufficit, ut dicamus, expendisse bene totam illam summam vel circiter: nam quod circiter fit, dicitur etiam moraliter fieri. Quare non inuenio regulam aliam meliorem ad hoc determinandum, quam illam propositam, & probauit *disp. 16. de penitentia. sect. 2. num. 96. & seq.* ubi ex lure-consultis, & rationibus concludendum, verba illa verificari additis, vel demptis quinque pro quolibet centenatio, quæ est vigesima pars totius summæ, quando sermo est de numero millesimo, vel supra millesimo: nam quando sermo est de minori summa, maior eius pars sufficit aliquando ad illa verificanda, ut si dicas, centum, vel circiter, vera erunt licet sint 100. vel si sint 90. quia in illa Minoræ quantitate decima pars non videtur tollere verum sensum eorum verborum, qui est affirmare illum numerum cum paruo excessu, vel defectu. Paruum, autem, ut ibi ostendi, verificatur vel propter paruitatem absolutam, qua res in se est parua vel propter paruitatem respectiuam, qua saltem est parua respectu illius quantitatis. Vnde quando verba illa adduntur quantitati parue, possunt aliquando verificari etiam si addatur, vel dematur quinta, vel minor pars, ut si dicas, ter parum plus, vel minus: vera sunt si bis, vel quater id feceris; quia licet vnum, quod additur, vel demitur, sit tertia pars, est tamen in se aliquid paruum: si vero dicas, feci centies, parum plus, vel minus: non erunt vera si 120. vicibus feceris, quia 20. neque in se, neque respectu ad 100. sunt aliquid paruum. Vide quæ dixi in prædicto loco in explicatione illius regulæ, quæ cum proportionè applicari potest ad præsentem materiam, nec credo posse tunc aliam laxiorem tradi; imò alicui fortasse nimis laxum videbitur quod Clericus habens viginti millia superflua possit abique peccato graui mille expendere in vsus profanos, sed tamen id admitti potest, eo quod iam ille moraliter expendit piè, & religiosè omnia superflua, cum omnia, vel ferè omnia in pios vsus expendat. Huiusque Cardinalis Lugo.

1. Sed plura addit P. Castus Palaus, *tom. 1. tract. 6. disp. 2. punct. 5. num. 7.* ubi sic ait: Dixi peccare mortaliter beneficium ex fructibus beneficii congruè sustentationi superfluis expendentem, in prophanos vsus in graui quantitate: quæ autem hæc sit? arbitrio prudentis est mensurandum; illa enim in præsentem videretur necessaria, quæ tertiam, vel quartam partem horum annuorum reddituum expenderet; alias non potest dici notabilis excessus. Ita ille. Vnde secundum Palaum Episcopum qui habet 20. millia ducatorum ex superfluo sui status, si expendere ex illis quatuor millia ducatorum in parentes vel in vsus prophanos ratione paruitatis materiæ non peccaret mortaliter, nam in hac materia quantitas notabilis dicenda est quæ attingit quartam partem. Et hanc opinionem probabilem esse docet nouissime *Ægidius Trullench in Decalogum tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 9. num. 2.* Sed an reuera probabilis sit meum nolo iudicium interponere. Vide etiam circa præsentem questionem *Coninch de Ail. super. disp. 27. dub. 11. num. 193.* qui sententiam Castri Palai videtur approbare. Et si esset admittenda opinio Caramuelis in *Regulam D. Benedicti disp. 4. num. 47. disp. 50. num. 701. & 715. disp. 118. num. 1462.* afferentis octauam partem totius constituere materiam grauem; sequeretur, quod si Episcopus expendere in vsus prophanos quantitatem non attingentem octauam partem ex superfluo status non

Tom. 17.

peccate mortaliter ratione paruitatis materiæ; sed hoc in nostro casu ego non aucterem dicere:

RESOL. XXVI.

An Ecclesiastici, si eleemosynas debitas non præbent; non solum peccent mortaliter, sed etiam ad restitutionem teneantur?
 Et hoc procedat ex illa questione, an Ecclesiastici sint Domini reatuum Ecclesiarum?
 Et an hoc etiam procedat quoad Regulares ad Episcopatum assumptos?
 Et inferatur Episcopum Regularem posse restari de patrimonialibus.
 Et aduertitur Regularem Episcopum legitime renunciationem ante emissam professionem, sicutam, seruata Concilij forma, reuocare posse:
 Et an hoc etiam procedat si forte Episcopi essent ex illis Religiosis, qui in Societate Iesu emisserunt sola vota biennij? Ex p. 5. tr. 8. Ref. 31.

§. 1. **R**esolutio huius casus pendet ex alia questione. Ne an videlicet Ecclesiastici sint domini reddituum Ecclesiarum? & negatiuam sententiam probabiliorem esse docet nouissime Adamus Tannetus *tom. 3. disput. 4. quest. 6. dub. 8. num. 215. & seq.* Alensis *3. part. quest. 36. memb. 5. art. 2.* Richard. *in 4. disp. 45. art. 3. quest. 1.* Paludanus *in 4. disp. 24. quest. 3. art. 3.* D. Ant. *3. part. tit. 35. cap. 1. §. 19.* Gabriel *in 4. disp. 15. quest. 8.* Maior *disp. 24. quest. 17.* Petrus Sotus *in inst. Sacerd. part. 2. lect. 3.* Michaël Medina *de recta fide lib. 7. cap. 21.* & mordicus Nauarrus *tract. de redditibus q. 1. mon. 21.* Vnde secundum hos Doctores Ecclesiastici non præbentes debitas eleemosynas, & in profanos vsus expendentes, non solum peccate mortaliter, sed etiam restitutionis nexu vinciti existimant.

2. Sed ego contrariæ sententiæ adharco, quam tueretur Gordonus *in summa tom. 2. lib. 8. quest. 5. cap. 2. §. 3. num. 14.* Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 30. tract. 3. c. 7. à num. 74.* Sanchez *in opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 37. num. 11.* Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. disp. 16. sect. 5. §. 36.* Molina *tom. 1. tract. 2. disput. 143.* Valent. *tom. 3. disp. 10. quest. 3. punct. 7.* Azorius *tom. 2. lib. 12. cap. 11.* Turrianus *in 2. 2. tom. 1. disp. 82. dub. 10.* Valquez *de redditibus c. 1. num. 27. & 46.* Corduba *lib. 1. quest. 18.* Lorca *in 2. 2. disp. 40. n. 21.* Coninch *disp. 27. dub. 11. n. 185.* Lessius *lib. 2. cap. 4. dub. 6. num. 43.* Castus Palaus *tom. 1. tract. 6. disp. 2. punct. 6. n. 5.* Sarmiento *de redditibus part. 2. c. 1. & 2.* & ante omnes Sotus *de Iust. lib. 10. q. 4. art. 3. & 4.* afferentes Clericos acquirere dominium fructuum beneficiorum: vnde si illos in vsus profanos expendunt, & non in eleemosynas, & in alia opeta pia ad quæ tenentur, peccant quidè mortaliter, sed minime ad restitutionem tenentur.

3. Verùm difficultas est, an hæc opinio procedat etiam quoad Regulares ad Episcopatum assumptos: Et plures Doctores pro negatiua sententia adduxi *in 3. part. tract. 2. resol. 50.* afferentes Episcopum regularem non absolui à paupertate voto, nec effici dominum reddituum Ecclesiasticorum, sed solum ministratorem: vnde illi superuacue & prodigè largientes atque etiam accipientes tenentur ad restitutionem; & ita etiam docet præter Doctores citatos Granadus *ubi supra. Valentia tom. 3. disp. 10. quest. 3. punct. 8.* Peirinus *in Relig. subdit. tom. 1. q. 1. cap. 10. §. unico.* Hieronymus Rodriguez *in compen. 99. Regular. resolut. 60. num. 9.* Castus Palaus *tom. 1. tract. 6. disput. 2. punct. 9. num. 5.* Coninch *disp. 27. dub. 11. à n. 200.* Lessius *lib. 2. c. 4. dub. 5. num. 19.* Emanuel Rodriguez *in summa tom. 2. cap. 67. num. 4.* Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib. 1. cap. 2.*

B b z

Sup. hac qd; sup. in Ref. 24. & in Ref. 20. §. 1. post med. vers. Enimvero. & in Ref. 22. §. 5. Ex quo per totum, & in Ref. 23. §. 1. paulo post initium, vers. eos non tenentur & in Ref. 6. tr. 7. Ref. 31. §. Et tamen & in Ref. 4. §. 1. & late in Ref. 5. & ibi in tr. 4. Ref. 8. recitatuè in §. 6. & hic in fra lege etiã §. 6. hinc Ref.

Quæ hic est in 107. tr. 1. Ref. 27. & ibi in Ref. 26. & in 106. tr. 7. Ref. 9. & in tom. 9. tr. 7. Ref. 84. §. 1. & 2. & in 102. tr. 2. ex doctrina Ref. 66. §. Et ideo ad med. ad vers. an quædo, & seqq. & late cum

ultis DD. cap. dub. 4. conf. 2. falso pro contraria sententia citans Roderiquez.

His tamen non obstantibus, licet hæc opinio sit probabilis, non minus pro babilem contrariam esse existimo, & vt talem illam docuit in dicta resol. 50. cum Seto, Vasquez, & aliis, quibus nunc addo Alphonsum de Leone de offic. Confess. part. 1. recollect. 11. num. 178. & duos præclaros in clivæ Academiae Salmaticensis Theologos, Ioannem Marquez lib. de origine. August. cap. 5. §. 4. & 5. & Hurtadum de Mendoza in 2. 2. disp. 360. sect. 3. §. 156. & hanc opinionem probabilem esse concedunt etiam ipsi aduersarij, vt Sanchez in summa tom. 2. lib. 6. cap. 6. num. 13. Dico igitur Episcopum non manere cum voto paupertatis, sed cum acquirere verum dominium, ac si nunquam fuisset Religiosus. Vnde si aliquis Episcopus Regularis expendere fructus reddituum Ecclesiasticorum in vsus profanos, peccaret mortaliter, vt ceteri Episcopi seculares, sed non teneretur ad restitutionem. Rationes pro hac firmanda sententia videbis apud Hurtadum loco citato, recognosce illum, & non pigebit.

5. Verum post hæc scripta inueni Antonium Yañez in resolut. de Episcop. Regul. num. 36. me citato, docere contrariam sententiam, & num. 56. asserit me loquutum fuisse sine lege, & auctore, dum infero Episcopum Regularem posse testari de patrimonialibus, & de acquisitis propria industria; sed fallitur vir doctus, nam mea hæc illatio habet leges & auctores, vt supra, probantes Episcopum Regularem esse liberum à voto paupertatis; & ideo sicut Episcopi seculares, vt docet Molina tom. 1. tract. 2. disp. 14. num. 1. & alij supposita consuetudine vbi viget, possunt de supradictis bonis testari; idem dicendum est stante probabilitate nostræ sententiæ de Episcopis de statu regulari assumptis. Vnde hanc eandem illationem ante me fecit & docuit Medina de sacr. hom. contin. lib. 5. cap. 26. vt obseruat Roderiquez in summa tom. 2. cap. 67. num. 4. vbi sic ait: [Medina teniendo que los Obispos frayles quedan libres del voto de la pobreza, afirma que puedan testar de los bienes patrimoniales, y de los adquiridos por su industria.] Ex supradictis etiam sequitur decisio illius quæstionis, an legitime renunciatio ante professionem, & iuxta Concilij Tridentini dispositionem facta, Regulari ad Episcopatum assumpto sit impedimento, vt ad illam non habeat regressum? Et negatiuam sententiam docet Molfesius conf. 1. post vol. 1. ad consuetud. Neapolit. & conf. 39. post vol. 2. Paschalius de viribus paterna pover. Et fauet. & seqq. & in tom. 6. tr. 7. Ref. 9. §. 2. Dico secundo ad literam.

6. Nota etiam quod superius dicta à fortiori procedunt. si forte Episcopi essent ex illis Religiosis, qui in Societate Iesv emiserunt sola vota biennij, hys enim in Episcopatum assumptos dominium habere reddituum Ecclesiasticorum, docent Iacobus Granadus in 2. 2. contr. 3. tract. 11. disp. 5. num. 2. & Hurtadus de Mendoza vbi supra in 2. 2. disp. 160. sect. 3. §. 33. quia vota supradictorum sunt simplicia, & non solemnia.

7. Et tandem non desinam hic adnotare Layman in Theolog. moral. lib. 3. tract. 2. cap. 4. num. 5. docere quod Ecclesiastici licet dominium reddituum beneficiorum habeant, ex lege iustitiæ eos in pium aliquem vsus erogare debent, aliter ad restitutionem tenentur, nam sapè fit, vt aliquis dominium alicuius rei acquirat non omnino liberum, sed restrictum, adiectione pacti, vel oneris, quod nisi impleat, contra iustitiam peccat, & ad restitutionem obligatur, sicut patet in fideicommissio, in legato donato sub modo, & grauamine, quod bene explicat Gabriel in 4. disp. 15. quæst. 8. art. 2. in fine. Sed tu ne deseras communionem sententiam liberantem supradictos ab onere restitutionis.

RESOL. XXVII.

An Ecclesiastici extra necessitatem grauem corporalem, vel spiritualem proximi, teneantur erogare superflua in vsus pios ex præcepto tantum possunt? Et inferitur, an Pontifex saltem valde, si non licet possit dispensare cum aliquo Cardinali, aut Episcopo, vel Beneficiario, ne expendant redditus Ecclesiasticos in vsus pios?

Et docetur Pontificem dispensando sine causa in iure positio non peccare, secluso scandalo, quod de quocumque Legislatore dicendum est.

Etiamque aduertitur, in Hispania consuetudinem introductam contra ius posituum Beneficiarios posse testari de fructibus in vsus non pios.

Et cursim docetur peccare Collegam, qui in aliquo Collegio, & vniuersitate alitur eo sine, vt fundat, & postea Reipublica profici, si otio vacet, & tempus tenet. Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. Ref. 13.

§. 1. Respondet affirmatiuè Ioannes Machadus in Perfecto confess. tom. 1. lib. 3. part. 3. tract. 2. docum. 9. num. 8. Sotus de Iust. lib. 10. quæst. 4. art. 3. & Lessius lib. 2. cap. 4. dub. 6. num. 47. vbi sic ait: Itaque præcipua ratio cur tam strictè extra necessitatem grauem corporalem, vel spiritualem proximi teneantur superflua illa, in pauperes, vel opera pia impendere est Ecclesiæ præceptum: quo temerario est nonnulla sit inordinatio; tamen non videtur mortifera. Ita ille, cui adde Trullench in Decalog. tom. 2. libro 7. capite 2. dub. 6. numero 9. & 11. Sic etiam Duallius 2. 2. D. Thome tract. de Charitate quæst. 8. art. 6. folio 598. §. secundo consilij, asserit ditationem consanguineorum esse Ecclesiasticis interdictam ex præcepto Concilij Tridentini, quod nullam facit mentionem de alia prohibitione. Vide hanc sententiam, nempe ex solo iure positio, Ecclesiasticos teneri erogare superflua in vsus pios, probabilem esse admittit Sanchez in opuscul. tom. 1. lib. 1. dub. 4. num. 2. vbi contrariam opinionem, quam ipse tenet, vocat probabiliorē.

2. Sed si hæc opinio esset probabilis, (nota amice Lector) duo valde notabilia ex ipsa sequerentur, vt obseruat Cardinalis de Lugo vbi infra. Primo, quod Pontifex possit saltem valde, si non licet, dispensare cum aliquo Cardinali, aut Episcopo, vel Beneficiario, ne expendant redditus Ecclesiasticos in vsus pios; quia hoc præceptum est de iure humano positio; Imò aliqui tenent Pontificem dispensando sine causa de iure positio, neque etiam peccare secluso scandalo, quod de quocumque Legislatore supremo etiam dicendum est ex mente Doctorum, quos citat & sequitur nouissimè Machadus de Perfecto Confess. tom. 1. libro 3. parte 3. tract. 2. docum. 7.

docum. 7. numero secundo & tertio. Et ad summum peccare tantum venialiter dispensando sine causa per se loquendo, tradit petrus à sancto Ioseph in Idea Theolog. mor. libro primo, capite 11. resolut. tertio. Pontius de matrim. libro octavo, capite 14. numero quarto; Castus Palaus tomo primo, tract. tertio, disputat. 6. punct. 8. §. 1. numero quinto, Salas de legibus disputat. 20. sect. 5. numero 55. Valentia tomo 2. disputat. 7. quest. 5. punct. 9. Sanchez de Matrim. libro octavo, disputat. 18. numero septimo, Layman libro primo, tractat. 4. capite vigesimo secundo, numero decimo tertio, & alij Quod probabile putat Trullench in Decal. tomo primo, libro tertio, cap. 2. dub. 7. n. 18.

3. Secundo sequeretur obligationem talis præcepti largiendi superflua in vltus pios, si esset tantum de iure positivo, potuisse & posse contraria consuetudine auferri, quia consuetudo potest legitime præscribere contra præcepta humana. Vnde Machadus vbi supra, docet in Hispania consuetudinem introduxisse contra ius posituum beneficiarios posse testari de fructibus in vltus non pios.

4. Verum non desunt Doctores prorsus contraria sententiam tenentes, & idem nominatim impugnat Lessium Castus Palaus, tomo primo, tract. 6. disputat. 2. punct. 5. numero sexto, & Eminentissimus Cardinalis de Lugo de iust. tomo primo, disputat. 4. sect. 2. numero decimo sexto asserunt enim, non solum præcepto positivo, sed etiam naturali hanc oriri obligationem, & ex ipsomet statu, sunt enim Beneficiarij præcipue curam animarum habentes, patres pauperum, iuxta Trident. sess. 18. capite primo, Ratione cuius debent pietate & misericordia præluere, & aliis esse in exemplum. Ergo secluso præcepto positivo, ex ipsomet statu est illis obligatio dandi eleemofynam, amplius quam laici.

5. Tertio, quia bona beneficij non censentur data à fidelibus, nisi in sustentationem ministeriorum, & ad pauperum miseriam subleuandam, bonaque opera faciendam. Ergo qui in alios vltus infunderet, aduersus hanc intentionem peccaret: sicuti peccat collega, qui in aliquo collegio, & vniuersitate alitur eo fine, vt studeat, & postea Reipublicæ proficit, si otio vacet, & tempus terat, quia destdaudat grauitur intentionem fundatoris collegij, qui sustentationem ille suppeditat, vt studeat, non vt otiosus sit, & forte luxuriosus. Et etiam hanc sententiam præter Eminentissimum Cardinalem de Lugo & Palaum tenet Sanchez, vbi supra, quibus adde Coninch de Fide, Spe, & Charitate disputat. 27. dub. 11. conclus. 2. numero 192. & ante omnes Valquez Opuscul. de elemofyna, cap. 4. numero decimo septimo.

RESOL. XXVIII.

An Clerici id, quod detrahunt ex necessarijs ad decentiam status, viuentes parces, teneantur pauperibus largiri seu superflua?

Sed difficultas est quoad obligationem conferendi superfluum pauperibus, an idem sentiendum sit de quotidianis distributionibus, ac de ceteris beneficij fructibus? Et an idem dicendum sit de pensionibus?

Sed notatur Clericos de bonis patrimonialibus, & qua lucratur ratione ministerij, & pro Missis dicendis, administrandis Sacramentis, audiendis confessionibus, pro concionibus, & Officio Vicaria, & posse disponere seu de bonis patrimonialibus ad libitum, & hoc etiam procedit quoad bona, qua Capellani recipiunt ex Capellania collatiua. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 171.

Affirmatiue respondet ex veteribus Panormitanus in cap. cum omnes, num. 15. de testament.

& ex recentioribus Sarmiento lib. de redditibus par. 3. cap. 6. numero 1. & seq. vbi latissime probant hanc opinionem.

Sed tu contrarium tene cum Alcozer lib. de iudo. c. 38. Nauarro lib. de redditibus q. 1. n. 9. Molina de primog. lib. 2. cap. 10. n. 50. Auendaño respons. 19. num. 12. & alijs communiter.

2. Notandum est obiter primo contra Innocent. in cap. quia nos, de testam. Clericos de bonis quasi patrimonialibus quæ lucrantur ratione alicuius ministerij, vt pro Missis dicendis, pro administrandis Sacramentis, audiendis confessionibus, pro concionibus, pro officio alicuius vicariae temporalis, pro comitandis defunctis, officiis decantandis, &c. posse disponere sicut de bonis patrimonialibus ad libitum. Ita Auendaño & Alcozer vbi supra, quibus adde Sotum de iust. lib. 10. quest. 4. art. 3. concl. 3. & Nauarro lib. 2. de liberi. Civit. cap. 4. qui etiam docent hoc procedere quoad bona quæ Capellani recipiunt ex Capellania collatiua, & ita tenet nouissime Sanchez in opusc. 10. lib. 2. c. 2. dub. 45. n. 6. optimè obseruans n. 7. sequenti, idem dicendum esse de stipendijs & elemofynis, quas Clerici accipiunt pro aliquo ministerio, ad quod ratione beneficij alias tenebantur, vt quod accipit Parochus pro administrandis Sacramentis suis subditis, beneficiarius pro annuatijs, & à fortiori contra Sarmiento. lib. de redditibus, p. c. 5. n. 8. dicendum est Praelatos & Clericos posse liberè disponere de stipendijs officiorum quæ à Principibus secularibus acceperunt.

3. Sed difficultas est quoad obligationem conferendi superfluum pauperibus, an idem sentiendum sit de quotidianis distributionibus ac de ceteris beneficij fructibus: & affirmatiue respondet Sarmiento vbi supra, n. 6. Nauarrus lib. de redditibus q. 1. n. 74. Verum probabiliter alij contrarium sentiunt, & ita tenet Auendaño respons. 19. n. 12. Syluester ver. Clericus 4. q. 4. Angelus eod. ver. 1. n. 3. & alij, quia putant distributiones dari propter diurnum laborem, vt illius stipendium; sed prima opinio est probabilior, vt asserit Sanchez vbi supra dub. 46. n. 4.

4. An idem dicendum sit de pensionibus? alij asserunt habentes has pensiones non titulo spirituali, sed seculari, immunes esse ab obligatione dandi superfluum pauperibus. Ita Corduba lib. 1. q. 18. ad 2. Couart. cap. cum in officijs, de testam. n. 6. Gigas tract. de pensionibus q. 52. Sed circa præsentem questionem vide Sanchez loco cit. dub. 47. n. 5. 6. & 7. At de obligatione Ecclesiasticorum dandi eleemofynam, infra iterum redibit sermo.

RESOL. XXIX.

An Pensionarij sicut, & ceteri beneficiarij teneantur ad eleemofynas largiendas?

Et quid de Praemoniarijs Ex part. 5. tract. 8. Resolut. 19.

§. 1. Prima opinio affirmat. Ita Sarmiento de reddit. parti. 3. cap. 5. num. 7. & Nauarro opuscul. de spolijs Cleric. §. 1. num. 6. & §. 7. num. 7. vbi pensionarios beneficiarijs æquiparant. Probatur hæc opinio, quia Pontifex concedit pensiones pro alimentis: ergo insinuat nolle, vt eas prodigat. Deinde obligatio elemofynæ est annexa redditibus beneficiorum: ergo ad quoscumque transeant, debent eum hoc onere transire, ex cap. literis de pignoribus, & cap. pastoralis, de decimis.

2. Secunda opinio negat. Ita Valquez opusc. de elemofyna, dub. vltim. num. 22. vbi sic ait. Quæres an pensionarius teneatur ad eleemofynam ex superfluo, sicut beneficiarij, in materia enim de redditibus

& in alio eius primæ not.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. Qui etiam, & in to 6. tract. 7. Ref. §. Dico secundo, & ibi in tr. 4. Ref. §. 1. à lin. 5. & seq.

Sup. hoc in §. 1. not. præterite cursum in tribus eius primis lin. & in to. 6. tr. 7. Ref. §. 5. Probati potest.

Sup. hoc in Ref. seq.

Inf. in Ref. quæ hic est sup. 22.

N. A. E. n. i. a. i. v. v. i. i.

dicens esse verè pensionis dominos, Respondet quòd nunciam video Auctorem obligantem pensionarios ex charitate adhuc, ad vberiores, vel alias elemofynas, quam alios seculares, licet enim bona sint Ecclesiastica, datur tamen in pensionem propter bonum Ecclesiasticum eo modo vt vidimus in alimentis, & status pensionarij non obligat eum, nisi fit alijs beneficiarius ad elemofynas aliter, quam alios laicos; si verò sit beneficiarius ille, talis tenebitur ad prædicta ex beneficij superfluo, ratione cuius in eo est constitutus status; Ita ille.

3. Tertia opinio, cui ego tanquam probabiliori adhaereo, distinguit. Ita Molina de *Iustit. tom. 1. tract. 2. disp. 145. num. 5.* sic asserens. Nauarrus ex Bulla Pij V. rectè colligit pensionarios annumerandos esse cum beneficiariis ad effectum, vt quæ ultra suam competentem sustentationem ipsis de pensione superfluent, teneantur in vita expendere in operibus pijs, & vt post mortem computanda sint in spolijs Clericorum, id quod monito 90. multis confirmat quod intelligendum est de pensionarijs Ecclesiasticis, secus de laicis, quibus ob bonè merita, aut obsequia, pensio est concessa. Hæc Molina. Dicendum est igitur quòd si pensio est Ecclesiastica, tunc adest obligatio largiendi elemofynas; secus autem si sit laicalis: & ita hanc sententiam docet etiam Hurtadus de Mendoza in 2. 2. disp. 160. sect. 7. §. 117. vnde ita ait. Clerici omnes tam prædicatorij quam pensionarij, tenentur erogare in elemofyna medietatem superflui ex congrua sustentatione, quia illud est verè Ecclesiasticum beneficium, est enim pars fructuum Ecclesiasticorum. Datur item titulo Ecclesiastico, non enim datur frequenter nisi Clericis, & cum onere recitandi Officium B. Virginis; si verò datur titulo laico, non est eadem ratio. Ita ille, qui citat pro hac sententia Azorium, cui etiam ego addo Castrum Palam *tom. 1. in 6. disp. 2. punct. 7. n. 2.* Sanchez in *opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 47. num. 5. & 6.*

4. Notandum est tamen quòd si aliquis pensionarius sequi veller opinionem Vasquez, ego eum non damnarem de mortali, nam præter auctoritatem tanti viri, facit etiam pro dicta sententia Gigas de *personibus. §. 2. n. 2. & seq.* vide etiam Couarr. *cap. cum in officijs, de testam. num. 9.*

RESOL. XXX.

An Milites D. Iacobi, Catalanae, Alcantarae, & D. Ioannis, teneantur ad elemofynas, si beneficia possideant Ecclesiastica? Ex p. 4. tr. 8. Rel. 30.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Nauarrus de *restitut. quest. 2. mon. 38.* vbi probat hos milites habere obligationem impendendi operibus pijs totum residuum de congrua sustentatione, & ita etiam docet Mora, Ayala, & Sa apud Sanchez in *summa tom. 2. lib. 7. cap. 8. num. 29.*

2. Sed ipse ibi meritò contrariam tenet, quam nouissimè tuetur etiam Hurtadus de Mendoza in 2. 2. disp. 160. sect. 7. §. 119. vbi censet hos milites non teneri ad expendendum residuum ex congrua sustentatione, nisi ex instituto suorum Ordinum, quod eos non obligat, nisi ad certas pensiones, vel ad Ordinis administrationem, seu gubernationem, vel ad sumptus militiae contra infideles. Ratio est, quia illæ commendæ dantur titulo laico: ergo non tenentur ad illas expendendas more Clericorum. Consequentiā datur ab aduersarijs, & probatur à simili, tum, quia Cantor, cui propter musicam organorum, tibiaram, aut alia, datur stipendia Ecclesiasticarum facultatum, non tenetur ea expendere more Clericorum, etiam si

Clericus sit, vt ex ipso Nauarro ostendi. Secundo, quia Cathedralicus accipit interdum salaria ex tertijs partibus decimarum, quæ dispendere potest, vt velit, quia titulo laico dantur. Antecedens potest, vt velit, quia Commendæ dantur ad militiam, teneantur enim milites militare quoties id imperet Magister, vt verò tota Religio sit accincta ad arma capellenda videntur Magistri præcepto, sunt proposita illi præmia, quorum spe redduntur animi æquiores, & quibus obtentis accipiunt præmia militarium laborum. Non tenetur Musicus sua stipendia more clericali erogare, & tenebitur miles, cui incumbit obligatio ad effundendum sanguinem? Secundo, illa obligatio esset in laqueum, milites enim non sunt tam scrupulosi, vt perpendant, quid super sit, quid ve satis sit, bona autem pars obligationis, imò tota nititur perfectioni status clericalis, & curæ pastoralis, quæ in milite non reperitur.

3. Nec valet dicere quòd Equites D. Ioannis videntur solemnè votum paupertatis, nam licet eorum votum in solemnitate sit votum perfectum; at non tam perfectum ex parte obiecti, quam votum Clerici Regularis, aut Monachi, vovens enim paupertatem iuxta suam regulam, quæ paucis in rebus eos obstringit, est enim laxa, quia est regula militum Nobilium, quos non expedit illaqueare minutis præceptis, sed nonnullis & laxioribus, quibus obseruetur virtus in militia, eamque ob causam illæ Commendæ sunt à Papa donatæ militibus. Ita Hurtadus loco citato. Vide etiam Azorium *tom. 1. lib. 13. cap. 4. quest. 6.* vbi asserit hos Equites non teneri ad opera pia, sed sufficere, si non in vsu prauos Commendas expendant. Vide etiam Villalob. in *summa tom. 1. tract. 2. diff. 5. num. 7.*

RESOL. XXXI.

An Priores, Abbates, & alij Clerici curam animarum non habentes teneantur inquirere pauperes, & ipsi elemofynas faciant de superfluis ex redditibus Ecclesiasticis? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Rel. 158.

§. 1. **A**libi satis firmam ad hoc teneri Episcopos, & beneficiatos; nunc quæro an alij Ecclesiastici qui curam animarum non habent, ad id etiam teneantur, & affirmatiuè respondet Auendatus in *restitut. quest. 19. n. 9.* Abulenl. Honcala & Gregor. Lopez quos citat Sanchez.

2. Sed ipse in *opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 39. n. 4.* & 5. contrarium docet, sic enim asserit. Laici non tenentur ex officio, seu statu suo querere pauperes, sed fat est si occurrentibus subueniant: Clerici habentes redditus Ecclesiasticos superfluos, tenentur querere pauperes, tum quia ista bona superflua tenentur speciali vinculo pauperibus dare, & sic si non occurrant, tenentur illos querere; tum etiam, quia ratione status specialis cura pauperum ipsis incumbit. Sed nota hoc esse verum de solis Episcopis & beneficiatis curam animarum habentibus, hi enim ratione officij tenentur ad id: at cæteri Clerici cum pastores non sint, nec animarum curam habeant, non videntur ad id teneri. Ita Sanchez, qui citat Cordubam & doctos recentiores Magistros; sed de hac quaestione infra iterum redibit sermo.

RESOL. XXXII.

An Monasteria Religiosorum, quibus proventus redolant, teneantur de illis elemofynas facere? Et

Et an possit, vel debeat Prælatus Regularis omnes superabundantes redditus in eleemofynam dare? Ex p. 5. tract. 8. Refol. 33.

§. 1. Affirmatiuè respondet Sanchez in opuscul. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 38. num. 17. & vique Rodriguez, Emanuel, & Hieronymus, hic in compend. qq. regular. resolut. 59. num. 1. ille in qq. regular. tom. 2. quæstion. 57. artic. 1. ante illos Dominicus Sotus de iust. lib. 10. quæst. 4. art. 4. vbi docent, quod sicut Episcopi arctissime tenentur præcepto eleemofynæ, ita etiam suo gradu Monasteria Regularium, in quibus prouentus redundant. Vnde non desinam hic apponere verba Reginaldi tom. 1. lib. 4. c. 21. num. 283. vbi sic ait. Octauum documentum est Religiosorum qui toti aliqui religiosæ familiæ præest, habet supremam illius administrationem, puta Abbatem, vel autoritate simili præditum in domo & familia religiosa, non modò posse facere eleemofynam, sed etiam teneri, quidquid superest vltra necessitates Monasterij erogare in pias causas, iuxta illud Christi Luca 11. quod superest datis eleemofynam. In quam sententiam citatur cap. quia tua 12. quæst. 1. cui Abulens. ad cap. 6. D. Matib. quæst. 60. rationem addit. Quia ad Abbatem & alios eiuſmodi pertinet considerare totale bonum Monasterij, atque adeò iudicare quidquid in eo sit necessarium, & quid ita superabundans, vt possit & debeat in eleemofynam dari iuxta fidelium voluntatem à quibus largita sunt Monasterio, quæ non fuit vt Monachi diuites efficerentur, cum proficantur paupertatem, sed solum sustentarentur, ac quod eorum sustentationi superesset, in alios pauperes erogaretur, de quo quidem superabundante non est iudicandum tantum secundum necessitates præſentes, sed etiam secundum eas, quæ probabiliter possunt euenire; vt bene idem Abulensius ibidem ostendit. Ita Reginaldus.

2. Verum circa præsentem quæstionem mihi placeat opinio Suarez de Relig. tom. 4. tract. 1. lib. 2. cap. 26. num. 13. vbi sic ait. Specialiter quæri solet, an possit vel debeat Prælatus omnes superabundantes redditus in eleemofynam dare Respondet neque in hoc etiam posse assignari generalem regulam; regulariter autem id necessarium non est, nec conueniens, quamuis interdum possit esse laudabile, & aliquando præceptum. Pendet enim hoc ex occurrentibus necessitatibus proximorum. Nam si illæ sint extremæ, non solum superflua, sed etiam aliqua ex necessariis, danda sunt, habitatione aliorum, qui ad talem necessitatem subleuandam solent concurrere; si verò necessitas sit gravis, omnia superflua sunt danda, nisi ex concursu aliorum, necessitas minuatur: si autem necessitates tantum sunt communes, licet aliquid ex superfluis dandum sit, maxime à Religiosis, propter exemplum, dare tamen omnia nec necessarium est, vt suppono ex materia de eleemofyna, neque in Prælato religioso esset consuetum & ideo non opinor esse id in potestate eius, regulariter loquendo, tum quia melius est si commodè Possit augere & perficere Monasterium ipsum, vel quoad ea, quæ pertinent ad cultum diuinum, aut habitacionem, vel quoad perpetuos redditus, vt ex eis plates Religiosi sustentari possint, quod maius Dei obsequium est, quam abundans eleemofyna in communibus necessitatibus. Ita Suarez, quem postea sequitur Prynus de Prælato. tom. 2. q. 1. cap. 5. n. 57.

RESOL. XXXIII.

An Religiosi possint eleemofynas facere? Et an quamuis Superior interdiciat eleemofynas largiri,

non videatur interdiciere moderatas, & consuetas. Ex p. 5. tr. 8. Ref. 32.

§. 1. Respondeo affirmatiuè in aliquibus casibus. Primum cum pauper in extrema necessitate laborat, & in hoc casu etiam remittente Superiore, Secundo quando pauper aliquis magnam patitur necessitatem, nec aditus patet ad Superiorem tunc enim adest præsumptus Superioris consensus. Tertio quando Religiosus ex legitima Superioris licentia extra Monasterium versatur causa vacandi literis, peregrinationi, aut alicuius negotij peragendi tunc cum adest tacita Superioris licentia & voluntas, vt ex his, quæ sibi ad victum dantur à Monasterio, vel aliunde eleemofynas aliquas moderatas elargiatur. Quarto quando Religiosus aliquid sibi subtrahit de his, quæ ad suam sustentationem ei tribuuntur, potest tamen in eleemofynam expendere. Quinto quando Religiosus sine intra claustrum, sine extra viuenti certi annui redditus, siue de bonis Conuentus tanquam bene merito, siue ab aliquo alio ad sumptus suos atque vsum conscientie Monasterio, aut dispensante Summo Pontifice concedantur, & cui alia bona ex licentia Prælati concessa sunt ad vsum suum, & dispositionem, potest eleemofynas facere, & hæc omnia ex multis rationibus Doctorumque autoritatibus firmat Sanchez in summa tom. 2. lib. 7. cap. 19. n. 96. vsque ad n. 104. vide etiam Hurtadum de Mendoza in 2. 2. disput. 15. 2. sect. 6. §. 140. Granadum in 2. 2. cent. 3. tractat. 11. disputat. 5. num. 2. Filliucium tom. 2. tract. 28. lib. 12. cap. 10. quæst. 3. Valentiam tom. 3. disput. 10. quæst. 4. punct. 3. Nauarram de restitutione lib. 3. cap. 1. num. 158. Lessium lib. 2. cap. 18. dub. 11. num. 83. & alios penes ipsos.

2. Non desinam tamen hic adnotare Aragonium in 2. 2. q. 32. art. 8. & Grassium 1. part. decis. lib. 3. cap. 5. num. 62. docere Religiosos posse eleemofynam facere, quando res, quæ in eleemofynam erogantur, sunt parui momenti, & quæ communiter solent dari pauperibus ostiatis mendicantibus, quia in tali casu præsumitur Superioris voluntas, à qua opinione non videtur discedere Cenedus de paupertate religiosa, dub. 25. n. 12. Sed illam non adimit Sanchez in summa tom. 2. lib. 7. cap. 19. n. 103. nisi in Religione adit consuetudo id faciendi.

3. Nota etiam ex eodem Sanchez num. 106. quod quamuis Superior interdiciat eleemofynas largiri, non videtur interdiciere moderatas & consuetas, sed tantum videtur velle ne modum excedant, sicut de vxore cui eleemofynas vir interdicit, asserunt communiter Doctores.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 3. Ref. 64.

Sup. hoc fact. infr. in Ref. 35. & in aliis vers. eius not. 11.

RESOL. XXXIV.

An vxores possint facere eleemofynas? Et in corpore huius Resolutionis explanantur septem casus, in quibus vxores possint facere eleemofynas. Et vxor possit præbere eleemofynas filiis ex priori matrimonio indigentibus? Et quid de fratribus? Et an vxor possit, in seio viro, vigesimam partem annuis prouentus in eleemofynas distribuere? Ex p. 5. tract. 8. Refol. 34.

§. 1. In aliquibus casibus affirmatiuè respondeo, quos enumerat Filliucius tom. 2. tr. 28. cap. 4. n. 101. & anteillum Nauarra de restit. lib. 3. cap. 1. dub. 6. Reginaldus tom. 1. lib. 4. cap. 21. num. 278. & Lessius lib. 2. cap. 12. dub. 14. n. 84. sunt enim.

Sup. his sept. casibus seq. in tex. huius Ref. in co. 5. tr. 7. Ref. 5.

2. Primus de suis bonis paraphernalibus, hoc est, de bonis, quæ cum nupsit, præter dotem sibi referuauit ad proprios vsus. Idem dic de bonis quæ constant in matrimonio illi obuenient per hæreditatem, vel donationem. Horum enim omnium mulier habet dominium, & administrationem iure communi, ideoque etiam repugnante viro potest de iis eleemosynam facere quantumvis magnâ D. Thoms. *quæst. 32. in articulo. 8.* Syluius *de elemos. quæst. 5. §. 3.* Nauarrus *cap. 17. num. 155.* & alij. Limitat tamen dummodo eleemosyna sit moderata, & non incidant propterea filij in necessitatem. Ordine etiam charitatis his potius subueniendum esset, quam aliis. Item nisi esset contraria consuetudo, vel statutum particulare nationis, quale dicitur in Hispania ex Nauarro *loco citato.*

3. Secundus casus est quando vxori relicta esset administratio & dispensatio bonorum, vel quia maritus est absens, vel ægrotus, vel amens, vel aliis de causis: debet tamen in hoc casu non facere maiores, quam solebat eius vir.

4. Tertius casus quando ei assignatur à viro certa pecuniæ summa ad victum; tunc enim de eo quod superest, vel quod sibi subtrahit, potest facere eleemosynam.

5. Quartus casus quando propria arte atque industria aliquid lucraretur, modo propter ea non patiatur detrimentum domestica gubernatio, & prouideat sufficienter necessitatibus familiaræ. Limita primo nisi familia, indigeret, ordine enim charitatis subueniendum prius est domesticis. Secundò, nisi ex mutuo consensu, vel statuto lucra essent communia, & administratio esset referuata viro.

6. Quintus casus, si aliqua bona habeat sibi donata, est enim istorum domina, nisi fortè data essent contemplatione viui.

7. Sextus casus, quando eas tantum eleemosynas faciat de bonis viri, quas alia suæ conditionis communiter facere solent modò habeat vir superflua & non constet euidenter de contraria voluntate. In dubio enim posset interpretari vitum tantum prohibere eleemosynas immoderatas.

8. Septimus casus, quando faceret eleemosynam ad damnum temporale vitandam, vel spirituale ipsius viri, tunc etiam sine eius consensu posset.

9. Non reticebo tamen hic apponere casum, de quo his diebus interrogatus fui, an vxor possit præbere eleemosynas filijs ex priori matrimonio indigentibus & respondi affirmatiuè, neque in tali casu peccare mortaliter existimo, si petere omittat licentiam à marito, quia vir non est, neque esse potest inuitus in tali eleemosyna, nam negata licentia adhuc poterit vxor illam surripere vt obligationem naturalem alendi ita sibi coniunctos exequatur & hanc doctrinam extendendam esse ad fratres existimo: spectat enim ad decentem vxoris statum, ipsiusque honorem, ne fratres permittat egere, & ita docet Castrus Palaus *rom. 1. tractat. 6. disput. 2. punct. 13. num. 16.* Lessius *lib. 2. caput. 12. dub. 14. num. 88.* & Petrus Nauarra *lib. 3. de restitut. cap. 1. num. 161.* debet tamen vxor computare in sua parte dissoluto matrimonio, quæ sic dedit.

10. Notandum est etiam hic quod ego in 2. part. *tr. 1. miscellan. resolut. 33.* satis probabiliter docui posse vxorem in scio viro vigesimam partem annui proventus in eleemosynas distribuere. Ita Doctores quos ibi citavi quibus nunc addo Granadum in 2. 2. *contro. vers. 13. tract. 11. disput. 5. num. 3.* vbi ex Molina rectè notat, non peccaturam vxorem, si non obediat marito renuenti præbere eleemosynas, dummodò dictæ eleemosynæ non excedant eas, quas mediocres mu-

Quæ nunc hanc sequetur, in eius §. vlt. & in tom. 6. tr. 7. Ref. 58. cursum in princ. vers. primo, & in tom. 8. tr. 7. Ref. 2. §. vic.

lieres sui status facere consueuerunt, & hoc etiam docet Castrus Palaus *tom. 1. tract. 6. disput. 2. punct. 13. n. 12.* Coninck *disput. 27. n. 52.* Suarez *disput. 27. dub. 5. num. 5.*

RESOL. XXXV.

Vxor cuiusdam Nobilis viri secundum consuetudinem aliarum mulierum suæ conditionis solebat facere moderatas donationes & eleemosynas: postea maritus hoc sciens prohibuit, vxori, quæsum à me fuit, an non obstante dicta prohibitione vxor possit sine scrupulo dictas eleemosynas facere?

Et an vxor, nesciente viro possit dare vigesimam partem lucri annualis in eleemosynam? Ex p. 2. tract. 13. & Misc. 1. Ref. 33.

§. 1. **T**urrianus, ex Societate Iesu in 2. *disput. 84. dub. 1.* partem negantem sequutus est, ait enim: Placet posse Maritum referuare facultatem faciendi eleemosynas: & vxorem tunc non posse illas facere, etiam si maritus non manifestet illi causam, vitur enim iure suo; vix autem potest mulier cognoscere certò maritum non facere aliquas communes eleemosynas, aut illas omittere sine causa & ideo consulendum est vxori, vt in hoc obediat marito. Vnde merito Aug. *cap. quod Deo 33. quæst. 5.* cuiusdam coniugata dixit: Nihil de tua veste, nihil de tuo auto, vel argento, vel quacumque pecunia, aut rebus vllis terrenis tuis, sine arbitrio mariti facere debuisti, desumptum est verò illud caput ex *epist. 199.* & vniuersim vult, nihil omnino elargiendum esse sine consensu viri. Respondent verò aliqui, ibi esse sermonem de magnis eleemosynis: sed, vt dixi licet causa esset minima quædam eleemosyna eius feminae, vt constat ex ea *epist.* tamen doctrina Augustini, sine refectione vlla videtur explicanda. Alij volunt, ibi non esse præceptum, sed consilium, quæ explicatio in contentum non cadit, vt legenti constabit. Alij docent Augustinum velle, nihil esse elargiendum in eleemosynam cum scandalo mariti. Verum licet hanc rationem inducat, Augustinus tamen nihil omnino vult esse elargiendum sine consensu viri, & tamen si de solo scandalo ageretur solum loqueretur de eleemosyna publica, & nota marito. Hæc Turrianus. Cuius sententiam docuerunt antea Nauar. *in manu. c. 17. num. 154.* D. Anton. *p. 2. tit. 2. cap. 19. §. 1.* & lac. de *Grat. det. aut. p. 1. l. b. 2. c. 60. n. 8. in fin.*

2. Sed ego semper in praxi contrariam opinionem sequutus sum, cum Fernandez in *suo exam. theol. p. 1. c. 16. §. 7. n. 1.* Bonacina de *conr. disput. 2. q. 2. num. 6.* Regin. *tom. 1. lib. 4. cap. 27. n. 282.* Lessio *lib. 2. cap. 12. dub. 14. n. 85.* Coninck de *act. supern. disput. 27. dub. 5. num. 52.* qui citat Molin. *tom. 2. disput. 274.* & Nauar. *lib. 3. c. 1. n. 83.* Et ratio est, quia tali euentu maritus est irrationabiliter inuitus, vxor enim non est maritum in decenti statu teneat maritus sustentare: sed ad decentiam status pertinet, has donationes, & eleemosynas facere. Ergo.

3. Sed dicit aliquis, Quæ quantitas particularis potest dari ab vxore, nesciente viro? Respondeo vigesimam partem lucri annualis. Ita Bannez in 2. 2. *q. 11. art. 8. vbi sic ait.* [Nullus est scrupulus affirmare, quòd mulier diuitis dispenset, nesciente viro, vigesimam partem lucri annualis: nam talis dispensatio debet esse interpretatiuè volitæ à bono viro.] Malderus in eadem in 2. 2. *D. Thom. quæst. 32. art. 8. ait.* Bannez vxori permittit dispensationem vigesimæ partis annui proventus in scio viro. Et hanc sententiam amplexus

amplius est etiam nouissime Hieronym. Cenedo de pauper. relig. dub. 3. 2. num. 14. ubi asserit: [No ay escrupulo en dezir, que la muger de vn rico puede dar cada año la vigesima parte de su renta, sin licentia de su marido como si tiene duos mil ducados de renta puede dar ciento.] Sic etiam Ledesm. in summ. tom. 2. tract. 4. c. 3. concl. 38. fol. mibi 116. & Vegha in summ. tom. 2. cap. 17. cas. 23.

RESOL. XXXVI.

An vxor infcio marito possit tribuere eleemofynam, ut Deus auertat grane damnum mariti, ne scilicet eum puniat, vel ut impetret eius conuersione à statu malo? Et quid est dicendum si maritus tale quid sciret & id illi displiceret? Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 23. aliàs 25.

§. 1. Ad admittendam esse affirmatiuam sententiam in hac questione putat Coninch de actibus superna. lib. 4. dist. 27. dub. 5. §. 6. præsertim quando manifestè non constat virum esse notabiliter negligentem in eleemofynis præbendis, & suo officio hac in re nullo modo satisfacere. Et inter alias rationes adducit quod contrarium sentiendo videtur nimium laxari libertas vxorum, nam multa imprudenter largiuntur sub prætextu, vt viri aliquibus peccatis emendarentur. Et hanc sententiam tenet etiam Fernandez in exam. Theol. mor. p. 1. c. 16. §. 6. num. 2. & Molina de iust. tom. 2. disp. 274. n. 12. ubi contra Nauarrum ubi infirmitas absolute asserit, non posse vxorem ad vitandum spirituale damnum viri contra ipsius beneplacitum facere eleemofynas.

2. Sed ego puto contrariam sententiam esse probabiliorē, & tutam in praxi, & illam docent Malder. in 2. 2. q. 32. n. 8. Valquez opusc. de eleemofyna c. 4. n. 4. Bonac. de contrah. disp. 2. q. 10. punct. 2. n. 9. Grafius tom. 1. lib. 2. c. 60. n. 9. Nauarr. in man. 17. n. 154. Idem Nauarr. lib. 3. c. 1. n. 83. qui citat Syluestrum & Gabrielem Lessium lib. 2. c. 12. dub. 14. n. 85. Lorca in 2. 2. q. 32. art. 9. sect. 3. disp. 36. n. 9. Turrianus etiam in 2. 2. tom. 1. disp. 34. dub. 1. Mollesius in sum. tom. 1. c. 16. n. 1. n. 36. Filliuc. in q. mor. tom. 2. tr. 34. c. 2. n. 44. & alij. Et addit Reginald. tom. 1. lib. 4. c. 22. num. 278. cum Syluestro ver. eleemofyna, n. 8. hoc etiam esse verum si vxor crederet quod si maritus tale quid sciret, id illi displiceret. Et ratio est, quia in tali casu maritus est irrationabiliter inuitus. Confirmatur exemplo Abigail 1. Reg. 15. quæ prudenter, & piè misit munera Dauid, quæ maritus impiè negauerat.

3. Ad Argumentum, quod adducit Coninch, respondetur, non dari ex nostra sententia nimiam libertatem vxoribus, nam tales eleemofynæ sunt dandæ in moderata quantitate, considerata quantitate bonorum, nam aliter esset quidem maritus rationabiliter inuitus. Imo puto non esse faciendas, quando timerentur maximæ contentiones. Vxores igitur in tali casu se remittant ad consilium, & arbitrium pudentis Confessarij, qui considerando statum viri & quantitatem bonorum, taxabit summam eleemofynæ ab vxore pauperibus tradendam.

RESOL. XXXVII.

An Tutores, & Curatores possint facere eleemofynas de bonis pupillorum, & ipsi pupilli consentire teneantur? Et an non solum Tutores, sed etiam ipsi pupilli, & minores possint moderatas eleemofynas facere, & Tutores consentire ad id consentire. Et docetur, quod Tutor pro pupillo aliquid potest donare. Ex p. 5. tr. 8. Ref. 35.

§. 1. Respondeo affirmatiuè. Dico igitur, tutores & curatores, & omnes illi, quibus alieno iure bonorum cura demandata est, possunt moderatas eleemofynas facere, quia id pertinet ad rectam bonorum administrationem, quæ illis commissa est, & in bonum pupilli, & minoris cedunt, ipsique consentire tenentur. Ita Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 36. num. 10. Valquez opusc. de eleemof. cap. 4. num. 2. Azorius pari. 2. lib. 12. cap. 10. quest. 5. & alij communiter. Vnde Ioannes de la Cruz in direct. conf. part. 1. tr. 7. quest. 1. art. 3. dubiat. 4. conclus. 2. docuit, quod tutor pro pupillo aliquid potest donare, & munera ex more consuetæ conlanguincis pupilli mittere. Igitur si potest donationes moderatas facere, poterit etiam & moderatas eleemofynas præbere. Imò non solum tutores, sed etiam ipsi pupilli & minores possunt moderatas eleemofynas facere, & quales ad eundem sortis secum solent facere, & tutores tenentur ad id consentire, & ita docet Coninch disp. 27. dub. 5. num. 61. & plus addit Reginaldus tom. 1. lib. 4. cap. 21. numero 270. posse tutores & curatores pauperibus subuenire & officium pietatis taliter exercere, qualiter pupilli & minores, si adultæ ætatis essent exercere deberent.

Sup hoc late in 10. 6. tr. 7. Ref. 28 & in Ref. 26. §. 2. ad lin. 5. & in Ref. 13. §. Adhæc.

RESOL. XXXVIII.

An filius familias possit facere eleemofynas? Et inter alia, quæ circa hoc discutuntur, queritur, quod si filius familias ludo aliquid lucri fecerit, an id etiam pauperibus erogare queat? Et an possit filius ad vsus honestos accipere aliqua à Patre etiam inuito? Ex p. 5. tr. 8. Ref. 25.

§. 1. Potest ex bonis castrensibus, vel quasi castrensibus, quia eorum plenum ius, potestatem & administrationem habet: ex bonis verò perfectiuis, vel aduentitiis non potest, ex profectiuis quidem, quia eorum proprietas & vltus fructus est penes partem: ex aduentitiis autem, quia quamuis eorum proprietatem habeat, non tamen vltus fructum, quia et apud patrem dum viuuit: filius familias itidem cum longa peregrinatione suscepta consensu patris iter facit, vel cum in scholis versatur studij literarj gratia, vel cum paterna negotia gerit absens à domo patris, potest tuta conscientia ex bonis paternis eas eleemofynas dare, quas erogare solent alij filij familias inuicem cõditione pares, & eas, quas bona fide credit ratas habiturum patre. Insuper si patre viuendo subtrahat sibi aliquid ex his, quæ ad ipsius victum patre concedit, potest id in pauperum vsus impendere. Quid si ludo aliquid lucrifecerit, an id etiam pauperibus erogare queat? ordinariè non potest, quia id acquiritur patri; at verò ex tacita patris voluntate, quæ bona fide creditur ratam habitura, quod filius dederit ludo partem, potest tuta conscientia id facere. Ita Azorius 10. 2. lib. 12. cap. 10. q. 1. & Hurtad. de Mend. in 2. 2. disp. 159. sect. 6. §. 139. qui addit posse filium ad vsus honestos accipere aliqua à patre etiam inuito, quia irrationabiliter est inuitus, quæ potest pauperibus erogare. Item si pater nullas erogat eleemofynas, potest filius pro eo erogare, quia hæc in parte censetur idem esse pater & filius, neque censetur pater rationabiliter inuitus vt id fiat per filium; si verò ex bonis paternis grauem quantitatem adimat, eleemofyna ex illis neque est licita, neque valida, teneaturque filius eam quantitatem fratribus restituere pro rata cuiusque quantitate. Vide etiã circa præsentem questionem Filliucium tom. 2. tr. 28. cap. 4. num. 94.

RESOL.

RESOL. XXXIX.

Quibus sumptibus soluenda sit elemosina Prædicatori ?
Ex p. 3. tr. 5. & Misc. Ref. 71.

§. 1. **H**ic casus frequenter solet accidere, & non verò determinat Paponius *de iur. Franc. lib. 1. ar. 9. in glossa littera A.* ubi sic asserit: In quæstione, quænam salarium Prædicatori præstare teneatur, distinctione utendum est, nempe ut si de vrbe agatur, in qua Archiepiscopus, vel Episcopus, eo casu officium pastoris est prædicare vel prædicati curare, & verbum Dei annunciare gregi suo, idque expensis suis. Ita iudicatum fuit aduersus Archiepiscopum Bituricensis 1. Junij 1522. At si non de vrbe, sed oppido agatur, ubi sit Ecclesia Collegialis, vel Curio, tum omnes ij qui decimas in prædicta parochia percipiunt, ad Prædicatoris salarium conferre debent; parochiam verò ad victus expensas. Ita ille, & ante illud Mynardus *decis. 4. 35. & 36.*

2. Sed quod dictum est de Episcopo, procedit etiam quando dubitatur, quorum sumptibus sit conducendus Prædicator, seu alendus; & ita declarasse Sacram Cardinalium Congregationem, ex Vgolino, & Galletti testatur Riccius *in praxi tom. 1. resol. 468. n. 3.* qui *in n. 4. & 5.* limitat supradicta existente consuetudine in contrarium. Nam ubi consuetudo adesset, ut prædicator vel ab Episcopo eligeretur, vel ab alio; communitas, vel aliquis alius sumptus præberet, in tali casu Episcopus ad nihil teneretur. Quod etiam procedit, si populus eligeret, & nominaret concionatorem, & sumptus etiam faceret; nam tunc Episcopus hoc onere leuabitur. Igitur consuetudo considerata videtur, & secundum illam determinandum, qua seculsa Episcopum obligabit.

RESOL. XL.

An sit præceptum dandi elemosinam iis, qui voluntarie pauperes sunt, ut Religiosi ? Ex part. 5. tract. 8. Refol. 18.

§. 1. **M**edina *Cod. de elemosina, quæst. de elemos. danda sanis, §. quæret foris aliquis.* asserit non esse præceptum titulo paupertatis his pauperibus conferre elemosinam, quia voluntate sua eligentes, non potuerunt aliis inducere obligationem. Fateretur tamen ex alio capite posse intercedere obligationem subueniendi eorum necessitatibus; videlicet quia ministrant spiritualia; & idè debetur illis sustentatio.

2. Sed meritò Lorca *in 2. 2. sect. 3. disp. 39. mem. 4. num. 57.* asserit hanc sententiam & differentiam inter pauperes voluntarios & alios pauperes, apud nullum alium Authorem inuenire, & idè non censet probabilem, & omninò asserendum putat his pauperibus deberi elemosinam ex præcepto, sicut aliis, quia eorum paupertas & necessitas vera est & iusta, quod autem voluntariè contracta fuerit, nihil refert, si voluntas & causa contrahendi pia fuit, Deo grata, & rationi conformis.

RESOL. XLI.

An sit danda elemosina homini auaro indigenti, qui propriis rebus vti non valet ?
Et quid de vagabundis, qui voluntariam, culpabilem,

& vitiosam inopiam patiuntur ? Ex part. 5. tract. 8. Ref. 19.

§. 1. **R**espondeo non esse dandam, & eandem esse rationem ac de vagabundis, nam iste voluntariam, culpabilem, & vitiosam inopiam patitur. Excipiendum tamen est, si impotenti passione victus in hanc miseriam incidet, tunc enim compatiendum esset, & subueniendum eo modo, quo succurrendum esset ei; qui vehementi passione oppressus sibi ipsi suspendium parat, sed in hoc casu ex bonis ipsius non ex propriis subueniendum esset. Ita docet Lorca *in 2. 2. sect. 3. disp. 37. num. 11.* & Azotius *tom. 2. lib. 12. capite 9. quæst. 5.* cum Syluio *in 2. 2. quæst. 32. art. 9. quæritur 4.*

RESOL. XLII.

An reitè excludantur aliquando à Civitatibus pauperes, peregrini ?

Et an liceat legem ferre, ne quis pauperum publicè, & ostiatium mendicet ? Ex parte 5. tractatu 8. Refolut. 36.

§. 1. **R**eitè respondet Becanus *in 2. 2. de fide, spe & charitate, cap. 21. dub. 9. num. 23.* si hoc efficiatur ob has causas. Primum, quia pauperes domiciliari peregrinis præferendi sunt, si utriusque satisfieri non possit. Secundò, quia peregrini sæpè inferunt motus, corruptelas, hæreses, contentiones, proditones, Tertio, quia multi ex illis sano & integro sunt corpore, qui si admittantur, computrescunt in otio, & aliis peccatis inde consequentibus; si excludantur, cogitant de victu per labores acquirendo, quo honestius est. Ita ille.

2. Verum docet Syluius contrariam sententiam *in 2. 2. D. Thom. quæst. 32. art. 9. quæritur tertio.* Sed in illo casu si occurrerit & in simili, an videlicet liceat legem ferre, ne quis pauperum publicè & ostiatium mendicet, Episcopi & Magistratus seculares non deserant omnino videre Adamum Tannetum *tom. 3. disp. 2. quæst. 5. dub. 3. per tot.* & Apologiam in causa pauperum Domini Soto.

RESOL. XLIII.

An promittens elemosinam cuidam pauperi possit alteri, vel sibi pauperiori conferre ?

Et inter alia, qua circa hoc deducuntur, tandem docetur non posse Confessarium commutare penitentiam erogandi elemosinam per solam applicationem ad ipsum penitentem tanquam ad pauperem. Ex p. 5. tr. 8. Ref. 37.

§. 1. **A**d hoc dubium ita respondet Sanchez *in summa tom. 1. lib. 4. cap. 49. num. 6.* Deducitur elemosinam promissam Deo largiendum certo pauperi, dum ipsi non est ius acquisitum per acceptationem, posse propria voutentis autoritate dari alij pauperiori, dummodò cætera sint paria, id est, non concurrat peculiaris aliqua circumstantia in minus paupere, ut elemosina illi collata sit Deo gratior, quia cæteris paribus, præstantior est elemosina pauperiori data. Posset autem quispiam existimare, posse sibi quoque applicare si pauperior sit. Sicut res incertas furto ablatas restituendas pauperibus potest restitutioni obnoxius si pauper sit, sibi applicare. Cum tamen sit obligatio iustitiæ, quæ necessariè est ad alterum, & iustus elemosinam inter pauperes

RESOL. XLV.

An si quis habeat patrem diuitem, & filium diuitem, & ipse sit pauper, à quo debeat prius petere alimenta?

Et queritur, quò iure filij, & parentes alimenta præstare teneantur?

Et an ad extremam necessitatem redactis filiis, & parentibus, teneantur potius filij parentibus succurrere, quam propriis filiis, & secus extra necessitatem extremam? Ex part. 10. tract. 13. & Misc. 3. Ref. 3.

§. 1. **M**Ordicus à Patre in tali casu alimenta petenda esse, docet nouissime Franciscus Maria Pratus. obseru. 89. num. 12. adducens præsententia Iacobum de Arena, in l. pen. quæ incipit: Non quemadmodum ff. de liber. agnosc. Bartolum, ibi num. 2. Alexandrum, in leg. In suis, num. 7. ff. de liber. & posth. Io. Fabrum, in §. Ius naturale, num. 3. Insti. de Iur. natur. Ancharanum in cap. Cum haberet, num. 13. de eo, qui dux. in matrim. Castillum ad leges Taur. lege 60. verb. Alimenta, & verb. In casu, verb. Item nota. Albertum in d. leg. Non quemadmodum, num. fin. Et rationibus firmatur etiam hæc opinio: Tum quia Pater plus diligit filium, quam ipse Patrem, leg. Isti quidem, ff. de eo quod mei. caus. & leg. fin. Codice de Curator. Furiosorum concordant. adducit. Tum etiam, quia bona Patris quodammodo dicuntur esse filij uiuo Patre, non autem è conuerso, leg. Nam & si Parentibus, ff. de inoffic. testam. Ac etiam quia in Patris successione, filius præfertur Auo, lege prima, §. primo, ff. si tabul. testam. nulla extab. Authent. In successione. Codice de suis, & legitimis. Ioannes de Lignan. in tractatu de Amicitia. §. Subuentione paterna, & finali, num. 16. Vide etiam Cordubam in Repert. leg. Si quis à liberis, num. 7. ff. de liberis agnoscen. qui contra Alphonsulum de Castro acriter insurgit, & asserit errasse, quia misit manum in messem alienam.

2. Sed ego in eius fauorem, nempe in tali casu alimenta esse petenda à Filio, & non à Patre diuite pondero validam rationem; quia magis tenetur filius succurrere Patri, quam Pater Filio: Vnde pro firmanda hac sententia querendum est, quo iure filij, & Parentes alimenta præstare teneantur, & multi iuris canonici periti existimant Parentes teneri præstare alimenta filiis iure naturali, filius uero parentibus non iure natura, sed gentium. Ita docere etiam uideatur Bartolus in l. Si quis à liberis, ff. de lib. agnoscen. Probat, quia natura descendit è Parentibus in filios atque adeo propensiore iure naturæ & proximiori debent Patres liberos amare, quam liberi Parentes. Deinde quia belluæ, in quibus totum ius naturæ inest, filios alunt suos non tamen filij Parentes præter unicam Ciconiam, cui id tamquam insigne attribuitur, & ob eam causam pietatis symbolum habetur; dicendum tamen est cum communi Doctorum, & præcipuè Theologorum sententia, Filios eodem iure naturæ teneri de alimentis prouidere parentibus in extrema necessitate, aut quasi extrema constitutis, quo Parentes tenentur prouidere filiis. Primò ex genere correlatiuorum, sunt enim Pater & filius, correlatiua. Vnde quod de vno dicitur, de alio necesse est dicatur. Secundò, quia natura rationalis strictiori vinculo obligat filios erga Parentes, quam Parentes, erga filios, ut docet Thomas 2. 2. quæst. 16. art. 8. ad 3. nam quicquid filius habet, à Patre habet; Pater autem nihil habet à filio, & ideo ratione beneficij accepti tenentur filij parentibus maxime prouidere; quamobrem, licet ius naturæ absolutè magis

Quoad hoc lege doct. Ref. præter. seq. & non pigebit.

N
A
E
N
I
A
I
V
V
I
I

RESOL. XLIV.

An sit peccatum mortale inuertere ordinem in succurrendo patri, matri, filio, uxori, auo & nepoti? Ex parte 5. tractatu 14. & Miscell. 2. Resolutione 93.

§. 1. **A**D hoc dubium ita respondet Hurtadus de Mendoza in 2. 2. disp. 54. sect. 5. §. 57. ubi sic ait. Hic ordo nos obligat sub peccato graui ad subueniendum prius parentibus, quam aliis, non uero patri prius, quam matri inter filios & uxores, nescio sanè an iste ordo grauiter obliget? inclinor in partem negantem, at filij non possunt postponi fratribus, nisi cum graui peccato in necessitate obligante per se. Pater prius est diligendus, quam auus, & filius quam nepos, quia sunt amanti proximiores. Item auus prius, quam nepos, filius autem prius auo, quia est coniunctior. Ita ille.

2. Non desinam tamen etiam hic adnotare Lorcan in 2. 2. Thom. q. 26. art. 1. num. 4. sic circa præsentem quaestionem asserere. Inquiri solet si me peccatum mortale hunc ordinem, quem statuimus inter cognatos in primo gradu, inuertere? Nonnulli dicunt non esse peccatum mortale, quia omnes istæ coniunctiones, ex quibus oritur obligatio dilectionis, magnæ sunt; & non est tam ingens vnus ad alterum excessus, ut reatum peccati mortalis inducat, si præmittatur. Quod mihi uidetur probabile; & quod attinet ad comparationem inter patrem & matrem, & inter uxorem & filios, non dubito sine peccato mortali posse inuerti ordinem, & fortasse absque omni peccato, quamuis laudabilis esset illum seruare. Inter parentes autem, & cæteros, manifestior est excessus debiti; & ideo occurrente necessitate, qua vel ipsi, vel cæteri deserendi essent in temporalibus, vel spiritualibus; non existimarem tatum esse parentes omittere. Sed, ut S. Thom. aduertit. art. 10. & exposuit art. 8. omnes istæ comparationes definiunt quod per se, & considerata solum ratione patris & matris, &c. debetur. Nam ex accidenti potest equilibet istorum bis suum amittere & diminuerè iustitiam, & ingratitudine in alterum, & potest augere beneficium, & obsequium. Singula autem speciatim, & minutatim determinari nequeunt, & prudentis arbitrio remittenda sunt, pensatis his communibus regulis. Ita Lorca ubi supra.

magis inclinet parentes ad providendum de alimentis filiis, ut in Belluis cernitur; at non ita ius naturæ rationabilis; plus enim natura rationalis inclinat Filios ad providendum parentibus, propter beneficium totius esse, & vitæ, ab eis acceptum, quam parentes ad providendum Filiis, cum nihil ab illis acceperint. Et ita docet D. Thomas, *quodlibet 6. art. 14. Sylvester verb. Filij quest. 22. ad finem, Azorius tom. 2. Instit. Mor. lib. 11. quest. 1. cap. 3. Toletus lib. 5. Summa, cap. 1. num. 3.* Et ex Iurisperitis idem docent Menochius de *Præsumpt. lib. 3. quest. 29. num. 16. Sordus de aliment. tit. 1. quest. 17.* Cardoso in *praxi iudicandis, verb. Filius, num. 40.* & communiter omnes, & idè parco allegationibus. Vide tamen Rebelleum præ omnibus doctissimè hac de re loquentem de *obligat. Iustitiæ, part. 2. lib. 5. quest. 8. num. 8.* Et tunc aded vera hæc doctrina, ut ad extremam necessitatem reductis

Sup. hoc in
tom. 5. art. 10.
Ref. 12. §.
Sed diffici.

filiis, & parentibus teneantur Filij potius Patribus succurrere, quam propriis filiis. Ita docet Toletus modo citatus, Sylvester *verb. Filij, §. 26.* Azorius item allegatus, *quest. 16.* & Schola Thomistarum post. D. Thomam in *2. 2. quest. 26. art. 8. ad 3.* secus extra necessitatem extremam: nam tunc potius filiis quam parentibus succurrendum est. Aliqui contrarium putant, ut Angelus *verb. Filius, num. 24.* & alij Iurisperiti. Dicunt enim in extrema necessitate succurrendum potius esse filiis, quam parentibus, quod est probabile; id autem quod dicimus probabilis, nam filij totum suum esse & vitam, & quicquid habent, à parentibus habent, parentes autem nihil à filiis præter iacula, spinas, & curas, quibus maximè anguntur, ac stimulantur, ut eis vitæ remedium quarant, iuxta dictum Iacob. Genes. 49. *Ruben primogenitus meus, principium doloris mei;* ubi principium doloris sui eum appellat, quia cum primus illius filius esset, primò cepit parentem curis stimulare circa vitæ illius remedium querendum. Ex quibus omnibus satis remanet firmata Castri sententia aduersus supracitatos Iuriconsultos.

3. Vnde ad maiorem confirmationem supradictorum apponam hic verba Ioannis Machadi de *Perfècto Confessario, tom. 2. lib. 6. par. 7. docum. 8. n. 1.* sic asserentis: [Atunque los Doctores interpretes del Derecho enseñan à cada passo por regla general, que la obligacion que el hijo tiene de alimentar à sus Padres pobres, nace de derecho de las gentes, y positivo. Los Theologos comunmente sienten; que esta obligacion prouiene tambien de Derecho natura; y aun quieren que esta sea mas estrecha, y fuerte que en el Padre; porque del recibe el hijo todo el ser que goya, y no al contrario.] Ita ille, & ego. Sed audiamus etiam præter Doctores citatos verba Ioseph Rocaful. in *Prax. Theol. moral. tom. 2. part. 3. lib. 1. de Præcepto honorandi parentes, cap. 4. num. 15.* ubi ita asserit: An supposito, quod filij teneantur subuenire Parentibus, qui in extrema necessitate sunt, debeant potius subuenire ipsis Parentibus, quam suis filiis: v. g. est Petrus, cuius Pater habet extremam necessitatem, itavt fame pereat, & habet simul filium, in eadem necessitate; quod querimus est, si non potest duobus subuenire, qui potius teneatur subuenire. Duæ sunt sententiæ, vera est potius esse Patrem, quam filium subueniendum, quam tenet D. Thomas, & alij. Et ratio est; quia filius plus debet patri, quam Filio suo: nam à patre habet quicquid habet, & non contra pater à filio. Hæc ille cui adde Trullench in *Decalogo, tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 6. num. 21.* & Castrum Palaum, *tom. 1. tract. 6. disp. 1. num. 13.* qui rectè obseruat, quod beneficium à Patre acceptum est omnium maximum, siquidem ex illo habes esse. Ergo sicut Deus omnibus præferendus est, quia tibi contulit esse, ita

fuo modo tuus pater omnibus præferri debet; tum quia occisio patris, aut illius maledictio grauius peccatum est; quam occisio, & maledictio filij, ut constat Exod. 12. & Leuit. 20. Ergo auxilium pro conseruanda illorum vita magis est debitum. Fator tamen appetitum sæpè inclinare magis ad amorem filiorum, quam parentum; & que de causa facilius patrem amare filium, quam e contra; non tamen inde inferitur Patrem non esse præferendum, cum charitas, & inclinatio rationalis naturæ ad patrem potius, quam ad illum propendat. Non valet itaque argumentum deductum ex amore Patris ergo Filium; nam licet Pater magis diligat Filium, quam Filius Patrem, tamen hoc non obstante, si quis haberet Patrem & Filium in extrema necessitate teneret magis succurrere Patri quam Filio, ut visum est, & docent communiter Doctores: ergo necessario sequitur idem dicendum esse, quod si quis Pauper haberet Patrem, & Filium diuitem, alimenta potius à Filio diuite, quam à Patre diuite petenda, & largienda esse; quia ex D. Thoma, & aliis, plus debet, & fortius obligatur Filius Patri, quam Pater filio; nam ut ait Suarez de *Charitate, disp. 9. sect. 4. numer. 15.* ius paternum est summum in humanis iuribus.

4. Verùm his non obstantibus, sententiam dictorum Iuriconsultorum non audeo improbare, & præter adductos à Prato viro eruditissimo hanc sententiam nouissimè tenuit Antonius Leoncillus, de *Præiudic. Pauperum, part. 2. priuileg. 16. n. 13.* qui citat Bartolum; & Sordum: Vnde si Cynus ad *lib. 5. Codicis, tit. 21. Rubr. 251. de alien. liber. à parent. leg. Parentum, num. 5. vers. Quarto quæro.* Si inquam Cynus dubius remansit in Resolutione huius questionis, iudicium meum non proferam; sed docti Viri iudicent, & perpendant an argumenta superius adducta contra supradictos Iuriconsultos procedere debeant in casu extremæ necessitatis, non autem si necessitas, sic infra extremam de qua videntur loqui Pratus & alij Iuriconsulti; Vnde posset aliquis dicere quod sic dispar ratio inter vtrumque casum; ex his que sumat Antonius Fern. in *Examine Theolog. moral. part. 1. cap. 3. §. 9. num. 2.* Idèd tu cogita.

RESOL. XLVI.

An si creditor, & pater, vel mater debitoris sint in extrema necessitate, debitor possit subuenire illis, relinquendo creditorem?

Et an id possit facere, & debeat cum vxore, & liberis, & etiam cum fratre? Ex p. 3. tr. 8. Ref. 12.

§. 1. **N**Egatiuè respondet Azorius *tom. 2. lib. 7. cap. 8. quest. 6.* ubi sic ait: Sed quid si creditor & pater vel mater debitoris in extremam necessitatem deuenerint, debitorne poterit licite subuenire patri, vel matri, prætermisso creditore? Hæc questio apud Auctores primæ sententiæ locum non habet, quia secundum illos debitor etiam in extremam necessitatem sibi tuta conscientia nequit retinere, multò minùs poterit sibi habere ad subleuandum patris, vel matris necessitatem: at verò apud Auctores secundæ sententiæ propositæ questionis locus est, & Tabienfis & Ledelma censent non esse creditorem reddendam. Siquis ait vtrumque esse probabile, sed videtur meo iudicio probabilis primum, tum quia res antea creditori debebatur tamquam ab eo accepta, & solùm facta est communis debitori in extrema necessitate reducto, non autem parentibus eius. Quod si creditor & filius debitoris, vel vxor simul in extre-

nam necessitatem inciderint? Sotus ait etiam probabile esse, posse debitorem sibi, vel uxori succurrere, posthabito creditore. Sed verus creditus est creditorem esse praeferendum, ex quo etiam intelligitur cum esse anteponendum fratri debitoris vna cum creditore extremum vitae periculum aduenti, quod etiam Sotus concedit.

2. Sed ego contrariam sententiam teneo. Dico igitur debitorem debere prius subuenire patri, & matri extremè laboranti, quam creditori, imò idem potest facere, & debet cum vxore & liberis: adde etiam & cum fratre, quia non teneor res in tali casu abdicare cum detrimento vitae meorum, & ita docet Syluius in 2. 2. quæst. 31. artic. 3. Hurtadus de Mendocia in 2. 2. disputat. 159. sect. 3. §. 69. & Lessius lib. 2. cap. 16. dub. 1. numero 14. Toletus lib. 5. cap. 24. cum Castro Palao tom. 1. tractat. 6. disput. 2. punct. 11. numero 4. quamvis Valquez opuscul. de elemos. cap. 1. dub. 6. num. 74. neget quoad fratrem, cui creditorem putat esse praeferendum, sed nostra sententia est probabilis.

RESOL. XLVII.

An quando debitor, & creditor sunt in extrema necessitate, debitor teneatur solvere creditori, quod debet?

Idem est dicendum de deposito, & mutuo?

Et notatur, quod cum quis extrema necessitate pressus abstulit rem alienam Domino, in extremam quoque necessitatem redacto, eam debere Domino restituere. Ex p. 1. r. 8. Ref. 11.

1. Prima sententia affirmat. Ita Scotus in 4. dist. 15. quæst. 2. art. 4. Richardus art. 5. q. 4. Gabriel q. 2. art. 2. conclus. 2. Medina de restit. quæst. 3. in causa 4. ad 4. Angelus ver. restitutio, num. 3. Rosella eodem ver. 1. Syluester eodem ver. 5. quæst. 2. Armilla num. 27. & alij, quia melior est eius conditio, nam res illa sua est, & in his, quæ propria sunt, plus iuris habet Dominus, quam alter, penes quem res inuenitur, & necessitas æqualis est, in qua cum omnia sint communia, ille praeferendus est, qui præoccupauit, præoccupasse autem videtur, qui verus est Dominus: ergo, &c.

2. Secunda sententia negat. Ita Palud. in 4. dist. 15. quæst. 2. art. 4. conclus. 1. Sotus de iust. lib. 4. quæst. 7. art. 1. ad 4. Caietan. in 2. 2. quæst. 62. art. 5. ad 4. Lessius lib. 2. c. 16. dub. 1. n. 13. Valquez opuscul. de elemos. cap. 1. n. 72. Turrianus in 2. 2. disp. 82. dub. 9. Hurtad. in 2. 2. disp. 159. sect. 3. §. 69. & alij.

3. Tertia opinio distinguit, & ita ait Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 38. n. 11. aut res quæ restitui debet, manet in specie, in quo casu dominium eius semper est prioris domini, & non eius, qui detinet, & in hoc casu verius apparet restituendam esse creditori propter fundamentum prioris sententiæ, nam violenter est apud alium, & in vero dominio semper perseverat ius præoccupationis, & idem censendum est de deposito & mutuo; aut res non perseverat in specie, sed confusa est cum bonis debitoris, vt contingit in vfaris, & aliis casibus, in quibus dominium est penes debitorem, & non penes creditorem, quamvis cum debito & obligatione restituendi, & tunc si extreme indigeat debitor, potest sibi ipsi succurrere, quoniam creditori nõ suffragatur præoccupatio, & ab obligatione restituendi exculatur debitor propter urgentem necessitatem, quæ ex bonis, quæ habet, potius sibi, quam creditori subuenire tenetur.

4. Quid ego sentiam dicam breuiter, omnes istæ tres sententiæ sunt probabiles, secunda cum Azorio vmo 2. lib. 12. cap. 8. quæst. 6. mihi videtur probabili.

Tom. I V.

lior, quia in extrema necessitate potiores partes sunt debitoris, quam creditoris, tum quia possidet, & melior est conditio possidentis, tum quia in tali necessitate omnia sunt quoad vsum spectat, communia; nec obstat quòd ea res fuerat à creditore accepta, ac proinde illi alioqui debita, nam debebatur quidem, sed extrema adueniente necessitate facta est vsum communis; ergo potest debitor ea vti ad tuendam vitam suam.

5. Notandum est tamen, quòd cum qui extrema necessitate pressus abstulerit rem alienam domino in extremam quoque inopiam redacto, meo iudicio tunc sententia Scoti videtur vera, eum debere domino restituere, quia sicut fuit est in auferendo, sic etiam fuit est in retinendo, est enim violentus non legitimus rei possessor. Ita Azorius, Lorca, & alij.

RESOL. XLVIII.

An debitor in extrema necessitate teneatur restituere, si creditor sit etiam in extrema necessitate?

Et quid, si Patres, consanguinei, & amici debitoris in extrema necessitate sint constituti?

Et notatur ob grauem necessitatem debitoris posse differri restitutionem, quamvis necessitas durat. Ex par. 11. tit. 2. & Misc. 2. Ref. 32.

§. 1. Hanc resolutionem coactus sum componere occasione cuiusdam Scotistæ, qui suis diebus sequens iuum Magistrum Scorum in 4. dist. 15. qu. 2. mordicus in causa occurrenti affirmatiuam sententiã tuebatur, quam ex Thomistis sustinet etiam Syluest. ver. rest. 5. q. 2. Richardus in 2. 2. dist. 1. art. 5. q. 4. ad 5. Gabriel q. 2. art. 2. conclus. 2. & nouissimè Philippus Faber in 4. dist. 15. q. 2. disp. 50. cap. 3. n. 227. omnino videndus. Ratio est: nam ille non possidet iuste aliquam rem, cuius dominium semper fuit, & manet apud alterum, sed sic est quòd dominium plenum rei alienæ in casu nostro semper fuit & manet apud dominum, à quo inuito res est ablata, neque per vllum instans illud ab se abdicauit, nec abdicat: ergo detinens, semper & pro quocumque instanti illam rem iniuste detinet: ergo semper & in quocumque instanti tenetur ad restitutionem, etiam in illo instanti vltimo, quo illam consumit pro vita sua conseruanda. Maior est euidens: quia eiusdem rei simul & semel non possunt esse duo domini totales & diuersi, neque enim Titius potest esse totalis & absolutus Dominus eiusdem panis, & simul & semel Mæuius, quia implicat contradiccionem. Minor autem probatur: quia creditor antequam deueniat ad extremam necessitatem iam habebat iustum dominium super rem illam; detinens autem nullum, sed iniuste illam rem possidebat. In casu autem quo ambo deueniunt in extremam necessitatem, detinens iure naturæ non potest acquirere ius in illam rem: quia in eodem instanti iure naturæ creditor dominium illius rei retinet: creditor enim potitur eodem iure naturæ, quo debitor in illo casu, & instanti: & sic quantum ad ius naturæ sunt æquales. At præter ius naturæ quo sunt æquales pro illo instanti, quo cadunt in extremam necessitatem, & quo sunt æquales, creditor habet prælationem ratione iuris gentium, & dominij prioris quod habebat, & per euentum extremæ necessitatis illud non amittit, sed acquirit ex iure naturæ, sicut acquireret detinens, nisi ipse creditor iam illud præhaberet: ergo nulla ratio suadet, quòd creditor ab illo iure cadere debeat, & detinens debeat ius naturæ in illam rem acquirere: quia iam de iure naturæ sunt æquales, & deinde creditor superat debitorem ratione prioris dominij, & proinde non debet esse deterioris conditionis quam

Sup. hoc in Ref. præterita, & in alio §. eius not.

Cc

quam detinens, sed melioris cum habeat prius iuris in ea re, & sic sequitur aperte, quod detentio illa in detinente sit iniusta, & consequenter teneatur ad restituendum domino, qui habet maius ius, verum P. Hurtado de charit. disp. 5. diff. 12. & de iust. disp. 9. diff. 2. circa præsentem difficultatem aliter Philoplatatur, & ait, quod quando debitor & creditor in eodem tempore occurrunt in extrema necessitate si res debita sit sub domino debitoris non teneatur eam restituere, quamvis creditor prius incidit in extremam necessitatem: si vero è contra res debita sit sub dominio creditoris, quod teneatur eam creditor restituere quamvis debitor prius incidit in eam necessitatem, nisi quando debitor seclusa ea necessitate nondum debet restituere, ut quando habet rem locatam pro tempore in quo contingit, & perseverat ea necessitas: quia quando est sub dominio debitoris, durum in ipsum in extrema necessitate constitutum se spoliare re sua, quamvis debita creditori existenti in simili necessitate, & non sit durum quando res debita est sub dominio ipsius creditoris, nisi quando nondum debet restituere creditori, ut in exemplo locationis adducto. Vide etiam Valquez opusc. de Eleemosyna cap. 1. dub. 9.

2. Sed ego absolute assero, non teneri debitorem ad extremam necessitatem redactum in prædicto casu, quo creditor simul extreme eget, eam rem domino restituere siue prius, siue posterius incidit in eam necessitatem, siue res eadem numero iuste siue iniuste acquisita sit, & siue extet siue non extet. Hanc videtur tenere D. Thom. 2. 2. quest. 62. art. 5. ad 4. eam expresse tenent Valentia tom. 3. disp. 5. quest. 6. punct. 7. Lessius l. 2. cap. 16. dub. 1. numero 11. Malderus tract. 4. cap. 7. dub. 1. §. dico primo, Sotus lib. 4. de iust. quest. 6. §. in hac difficultate, Toletus in sum. lib. 5. cap. 24. numero 8. & lib. 8. cap. 39. numero 3. Sayrus lib. 10. tract. 5. cap. 6. num. 6. & alij qui generaliter loquuntur, siue res sit usu consumptibilis siue non sit, siue ex contractu siue ex delicto factus quis fuerit debitor. Fundamentum est, quia in extrema necessitate cessat ius gentium, ex quo orta fuit diuisio rerum, & diuersitas dominiorum, & redduntur res pro eo statu necessitatis extreme ad priorem statum communitatis, & naturalem, in quo omnia erant communia, & sunt primo occupantis, saltem quoad usum, ut alibi diximus: fuerunt enim à principio res diuisæ sub ea conditione, ut pro statu extreme egentiæ ad priorem statum redirent. Sed debitor præoccupauit ratione possessionis quam habet, & in æquali necessitate melior est conditio possidentis; Ergo non tenetur pro nunc restituere, nec prior dominus censetur rationabiliter inuitus, quia sua voluntate non potest licite repugnare pacto redibilitatis, quo principio res, saltem quoad usum attinet, diuisæ fuerunt, ut diximus, Et quamuis illa possessio ante tempus necessitatis fuerit iniusta, tamen ubi primum coniuncta est cum necessitate extrema, statim propter prædictum redibilitatis pactum fuit iusta. Vide etiam præter. D. D. citatos Caiet. in. 2. 2. q. 61. art. 5. ad 4.

3. Quid verò dicendum erit, si extrema necessitas non sit, & præferendum esse in hoc casu debitorem, eam teneatur Ledesma par. 4. q. 18. art. 5. Azotius tom. 2. lib. 12. cap. 8. q. 6. Tabiena ver. restituit. q. 4. Toletus in sum. lib. 5. cap. 24. n. 8. in fine, Quamuis lib. 8. c. 27. n. 4. hanc sententiam iudicat dūtaxat probabilem, & contrariam sequatur ut probabilior. Fundamentum illorum est, quia in eo casu omnia sunt communia l. 1. §. cum in eadem ff. ad l. Rhodiam de iactis, & tales consanguinei aut amici non possident, & in hoc sunt æquales creditori, sed creditor habet maius ius in rem illam, quia habet ius proprietatis & dominij, seu debiti ex iustitia: ergo præualet, & præferendus est con-

sanguineis, amicis, & propinquis; & præferendum esse patrem, vel matrem, vel alios consanguineos, pro-
pinquos, & amicos hanc tenent Malderus tract. 4. c. 7. disp. 1. §. dico primo, Valquez Opusc. de Eleemos. cap. 7. dub. 9. Lessius lib. 2. cap. 16. dub. 1. n. 14. Turrianus 2. 2. d. sp. 82. dub. 9. in fine, Sayrus lib. 10. tr. 5. cap. 6. num. 9. & 10. Salon. 2. 2. quest. 62. art. 5. controu. 9. Bañez d. dub. 10. concl. 2. Lorca 2. 2. disp. 38. sec. 3. n. 12 & alij. Fundamentum est, quia supposito quod in extrema indigentia omnia sint communia, res illa quæ extat apud debitorem æqualis & communis est omnibus egentibus consanguineisque debitoris & ipsi creditor, sed posita hac æqualitate, debitor tenetur ex pietate præferre consanguineos suos, & amicos: ego, &c. Minor probatur: quia debitor existens in propria necessitate potest se præferre creditori, ut probauimus, sed consanguinei in primo gradu, ad eum sunt coniuncti ipsi debitori, ut reputentur quasi eadem persona, & eadem necessitas, ergo præferendi sunt.

4. At his non obstantibus ego puto præferendum esse, quia tales consanguinei ratione æqualis necessitatis poterant sibi usurpare pro tunc rem illam existentem in manu debitoris, quando nondum erat in manu creditoris, ergo debitor licite, & iuste potest illis rem tradere, quia quando aliquis non habet cum quo subueniat alteri extreme egenti, nisi rem alienam, potest cum illa subuenire, ut notat Valquez Opusc. de Eleemos. cap. 2. dub. 1. Tandem quia debitum pietatis est maxime naturale, debitum autem iustitiæ supposita communitate rerum suspenditur pro tunc, ut supra diximus. Amicus verò probatus, censetur (ut communiter dici solet) alter ego, & ideo aliquando præferri potest ipsi consanguineis, ut notat Sayrus allegatus n. 10. & Suar. de caritate disp. 9. sect. 4. n. 14. & 15. iuxta illud Ecclesiastici 6. Amico fideli nihil est comparabile. Imò Azor. & Valq. ubi sup. putant, quod in tali casu non solum possit debitor licite, sed etiam teneatur in ea circumstantia necessitatis extreme succurrere potius patri, consanguineis, & amicis, quam creditori: quia ius creditoris, quamvis sit iustitia, pro tunc suspenditur (ut diximus) ac proinde tunc, & in ea circumstantia, supposita communitate, præceptum iustitiæ, & restitutionis non obligat, sed præceptum pietatis: & licet præceptum & debitum iustitiæ dicatur strictius quam debitum pietatis, id quidem est suppositis terminis habilibus, id est, quando data oportunitate obligat, non verò quod simpliciter, & absolute sit maius & fortius, quam debitum pietatis, hoc enim est absolutius & antiquius, & maxime intinctum, ac proinde dicitur naturale; debitum verò iustitiæ dicitur morale, nec illæ res in eo casu extreme necessitatis censentur alienæ, cum sint saltem quoad usum, ut diximus, communes.

5. Aduertendum est etiam hic, asserere communitatem D. D. ob grauem necessitatem debitoris posse differtē restitutionem, quando necessitas durat, Ita Petrus Nauarr. l. 4. c. 4. Lessius c. 16. dub. 1. & Bonacina disp. 1. q. vi. punct. 1. Sed hoc Gaspar Hurtadus de iust. disp. 9. diff. 2. admittit quando res debita non est necessaria creditori ad vitam, nec ad statum, nec ad vitandum graue aliquod incommodum, quia tunc dilatio non est contra voluntatem rationabiliter creditoris, quia tunc creditor ex misericordia tenetur subuenire illi necessitati; non verò credimus verum, quando res debita est aliquo modo ex tribus dictis necessaria creditori, quia tunc dilatio est contra rationabilem voluntatem creditoris, quia tunc non tenetur ex misericordia subuenire illi necessitati, adhuc dilations, quamuis res debita sit sub dominio debitoris.

RESOL. XLIX.

An non solum in extrema, sed in graui necessitate sit licitum pauperibus occulte subripere ab opulentiis, si aliter illud malum graue auertere nequeant? Ex p. 1. c. 17. & Misc. 3. Ref. 29.

Communis opinio negat, & ratio est, quia licet diuites possint, & debeant subuenire necessariam patienti, tamen sunt multi alij agni occurrentes in pari necessitate constituti, quibus subuenire conuenientius esse iudicabunt, nam arbitrio eorum relicto esse hoc censetur, & reuera est, quia praeceptum eleemosynae non datur determinatum ad certam circumstantiam. Adde, quod si haec libertas daretur egenis, pateret via furis, & rapinis, nam facile vnusquisque putaret se grauem pati necessitatem, & diuites superflua habere. Hanc opinionem sequuntur Azot. p. 2. lib. 12. cap. 8. quest. 8. Turrian. in 2. disp. 82. dub. 8. Valentia tom. 3. disp. 5. q. 6. punct. 5. Sorus lib. 1. de iust. q. 7. art. 4. Reginald. tom. 1. lib. 4. c. 20. n. 267. Caiet. in 2. 2. q. 66. art. 7. cum Salonio ibidem concl. 2. qui asserit, hoc ita esse, quia grauis necessitas non facit res communes, vt facit extrema, nec tribuit ius in aliena.

2. Non desunt tamen, pro contraria firmanda opinione, rationes, & DD. Dico igitur, cum Bonacina de contr. disp. 9. ult. punct. 1. n. 22. probabilem esse illam sententiam, quae asserit in graui necessitate licere furari aliena occulte. Per grauem necessitatem, intelligo non quouis modo grauem, sed valde grauem, et si non extremam; puta si fuerit necessitas morbi famis, nuditatis, &c. Nam cum diues in isto casu teneatur dare, ita pauper potest accipere, absque iniuria ipsius, nam facit id ad quod ipse tenetur. Secundò, grauis necessitas facillime conuertitur in extremam. Ergo si pauper potest surripere in extrema, poterit etiam in graui necessitate; cum non appareat, cur hoc solum ad extremam necessitatem restringendum sit. Tertio, diues in hoc casu non potest cum ratione esse inuitus circa substantiam acceptionis, licet modus displicere possit, si accipias antequam petieris, & inopiam tuam demonstras. Ergo talis surreptio non erit peccatum mortale, si hic ordo non seruetur. Et sic hanc sententiam amplexi sunt Malder. in 2. 2. quest. 32. art. 6. dub. 9. Lessius lib. 2. cap. 12. dub. 12. num. 71. Pet. à Naur. lib. 3. part. 4. cap. 1. dub. 5. Angelus verb. furtum, num. 27. Emmanuel Sà verb. furtum, n. 1. Medina, Syluester, Nauarrus, & alij; quibus ego libenter assentior. Salua, &c.

RESOL. L.

An pauper non solum in extrema, sed etiam in graui necessitate possit necessaria à diuitibus furari, quando ipsi tenentur praeberere eleemosynam?

Et an in extrema necessitate possit pauper cum moderamine inculpata tutela necem inferre impediens talia furari? Ex p. 1. tract. 8. Ref. 23.

Non est dubium in extrema necessitate posse pauperem occulte, aut vi accipere à diuite, vel quouis alio ea, quae diues ipse tenetur eo in articulo erogare, imò in tali casu puto cum Lessio lib. 2. cap. 12. num. 69. posse tunc egentem cum moderamine inculpata tutela necem inferre impediens. Difficultas est, quando pauper est in graui necessitate. an possit furari; & negatiue respondet Granadus Tom. 1. V.

in 2. 2. controu. 3. tom. 1. dist. 7. num. 4. non solum quia in cap. si quis, de furis, imponitur poena accipienti res alienas tempore necessitatis, quod intelligendum est extra casum necessitatis extremae, sed potissimum, quia in necessitatibus grauibus est valde probabile, non teneri diuites de necessariis ad statum elargiri eleemosynam. Porro quod quis habeat superflua status, tarum est, & difficile iudicari poterit, praesertim ab extraneo; qui paupertate quidem opprimitur, sed conditionem & statum diuitis non nouit; iniuriam ergo irrogaret illi qui ab eo acciperet pecuniam. Confirmatur, quia cum accidere possit, vt multi grauem necessitatem patiantur, quibus omnibus diues non possit, aut teneatur subuenire, liberum illi est huic, vel illi elargiri; ergo contra iustitiam faciet quicuis particularis qui ab ipso pecuniam surripit. Dices hoc ipsum argumentum sufficere posse, quando multi extremam necessitatem paterentur, & non posset omnibus subueniri; cum tamen certum sit posse tunc à quolibet illam patiente accipi rem alienam sed feuera non est eadem ratio, quia & necessitates extremae ratios sunt & magis propriae vitae amor potestatem cuiuslibet facit sibi praesepiendi, non attendendo aliis, nisi forte apparet tunc, & illorum vita anteponi deberet propriae, in eo enim casu non liceret surripere tibi id; quo illi ad vitam conseruandam indigerent, quia tamen accidere potest quempiam sub mortali teneri huic determinato pauperi grauius indigenti subuenire, quia & superflua status habet, & non apparet aliis pauper ea necessitate oppressus, tunc liceret quidem rem alienam accipere. & in eo eventu assentior Doctoribus prioris opinionis. Imò à iudice compelli posset diues non solum in extrema, sed in graui necessitate proximè explicata constitutis subuenire, non quia ex iustitia ad id tenetur, sed quia tenetur strictissima lege naturali & diuina, iudexque potest etiam ad ea, quae ex iustitia non obligant, compellere, vt ad audiendum Sacrum; & relinquendam concubinam, & similia praesertim scandalosa. Ita Granadus, & Doctores quos ego ipse citauit in 2. part. tract. 1. Miscell. resol. 29.

2. Sed ego ibi cum multis Doctoribus contrariam sententiam tanquam probabilem admisi, & nunc iterum admitto cum Coninch disp. 27. dub. 10. num. 162. Ioanne Vvigers in 2. 2. D. Thom. quest. 32. art. 6. num. 53. Valquez opus. de elemos. cap. 1. dub. 7. num. 60. & Hurtado de Mendoza in 2. 2. disp. 159. sect. 4. §. 92. in fine §. 59. & ratio est, quia, vt supra probatum est, in grauibus necessitatibus tenetur diues eleemosynam facere: ergo si non facit, non est rationabiliter inuitus si qui indiget accipiat, & consequenter poterit alter nomine pauperis praedicti bona surripere à diuite, vt pauperi donet, vt notauit Angelus verb. furtum n. 37. vt praeter Doctores citatos nouissimè tenet etiam hanc opinionem Castrus Palaus tom. 1. tract. 6. disp. 2. punct. 10. num. 5. vbi sic ait. Et instat diuiti obligatio ex charitate succurrendi cuiuslibet patienti grauem necessitatem, sicut patienti extremam, si commode potest. Hoc autem sufficienter pauperi constat si illi constat de sua graui necessitate, & de potentia diuitis, & ignoret an alij patiantur eandem; secumque concurrant, iis enim conditionibus positis tenetur diues succurrere, & in acceptis à paupere consentire; ergo pauper accipiens non peccat, quod si de facto plures patientes grauem necessitatem concurrant, & cognitae sint à diuite, quibus omnibus satisfacere non potest ex bonis, quae sibi supersunt, sed solum vni, vel alteri, credo tunc non posse pauperem clam surripere, si ipsi non constat nolle aliis diuitem eleemosynam impertiri, quia in tantum potest, in quantum diues tenetur. At in tali casu diues non

ra, & in Ref. seq. & in 10. 6. tr. 8. Ref. 58. casum in princ.

Sup. hoc sup. in Ref. 3. §. vic. & si placet, lege alij §. eius not.

Quae hic est Ref. antecessens.

Sup. in Res. solutionibus quae hic sunt 10. & 11. & in aliis eorum annotationum.

Sup. hoc latè in Refol. 1. not. praeritae, & in aliis eius not. & inf. in Ref. seq. §. Probatur, ad lin. 8. vers. Probatur secundo.

N A E
n i a
I V V
I I

tenetur ei eleemosynam concedere, sed potest eam alii seruire. Ergo. Neque obstat patientem extremam necessitatem posse à diuite clam necessaria suscipere, etiamsi plures alij similem necessitatem patientes concurrant, & diues non possit omnibus providere, quia ius conservandi vitam, quia est nimis exemptum, hanc tribuit facultatem, neque vllus conueni rationabiliter potest, quod sic conservare studeat. Fateor tamen ob hanc rationem etiam in graui necessitate esse probabile; nam cum diues omnibus illis diuisim tenetur providere, qui præuenit accipiendo, iure à natura sibi concessio videtur vti. Hæc omnia Cetrus Palaus loco citato, & tandem hanc sententiam nouissimè docet Andreas Duuallius in 2.2. D. Thom. v. de charitate. quasi. 8. art. 3. circa finem, vbi etiam tenet, quod qui ægri statum suum potest conservare, in graui necessitate versari censetur, vt si tenui tantum victu & vestitu vit nobilis se ipsum, suamque familiam alere & sustentare cogatur.

RESOL. LI.

An licitum sit non solum in extrema, sed etiam in graui necessitate furari?

Et quid, intelligatur nomine grauis necessitatis? Ex p. 1. tr. 1. & Misc. 1. Ref. 13.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Caramuell fundam. 59. §. 1. num. 1255. Resolui raro aut nunquam milites extrema necessitate laborare, at quia graui illos sæpe laborare negaturus non sum, inquiris, an pauper non solum in necessitate extrema, sed etiam in graui possit ab opulenti necessaria suscipere? Respondet affirmatiuè Diana part. 2. tract. 17. resol. 29. & citat Bonacinum, Malderum, Lessium, Petrum à Nauarra, Angelum, Emanuelem Sa, Medinam, Nauartum, Syluestrum. Infero, ergo multi Europæ patibula onerant, dicuntur fares, & habentur infames, qui sunt innocentes omnino, possentque, & deberent excusari, & saluari. Ergo in Tribunalibus audiendus esset reus, qui contra allegeret se graui necessitate laborasse.

Quæ hic est sup Ref. 49. & in aliis eius primæ not.

2. Progredior. Sacerdos pauper, qui ex solo miserationum stipendio victitat, satis est miserabilis, & in graui est necessitate constitutus, si non habeat quantum sit necessarium ad sustentationem diurnam; Ergo stando doctrinæ Dianæ; nemo ibi offerat stipendium pro Missa, subripere à diuitibus poterit quantum sit necessarium, vt ex necessitate illa graui egrediatur. Ergo poterit recipere ab vltro offerentibus, & Missas postulantibus. Ergo poterit pro vna Missa accipere tot stipendia, quot sufficiant ad eius diurnam sustentationem, & quid ad hoc vltimum Diana? hæc opinio ait part. 2. tract. 14. resol. 8. modo corruit, nam sacra Congregatio in decretis, &c. & me iudice in consequenter; nam vel corruit resolutio illa 29. tract. 17. aut corruit hæc Cardinalium declaratio.

Quæ hic est in co. 2. cr. 1. Ref. 23. & signanter in Ref. 41. §. Item quia.

Diana in Ref. not. primæ huius Ref. §. 1. ad lin. 5. vers. Per grauem.

3. Adhuc progredior, & inquiri, quid intelligat Diana nomine grauis necessitatis: Per grauem necessitatem intelligo, ait Diana, non quouis modo grauem, sed valde grauem, & si non extremam, puta si fuerit necessitas morbi, famis, nuditatis, &c. Ergo si æger potest suscipere à diuite quantum sit opus, vt habeat medicos, & medicinas; famelicus vt expleat appetitum; nudus vt habeat decentes vestes; poterit debitor vt creditori satisfaciat; miles vt habeat arma; captiuus vt liberum; reus vt Adhucatum, &c. & aperiat latissimus campus, & vix manebunt furta in mundo. Ita Caramuel vbi supra.

4. Sed fures qui patibula onerant, vt ipse vult, non sunt qui furantur pressi graui necessitate, vt ex præi, & eorum processibus apparer; nec talis exculatio admittitur in foro externo, cæterum ea, quæ doctus Caramuel postea subdit, si illa adducit, vt suam sententiam demonstret probabilem, do manus, & esse probabilem concedo: Constanter tamen nego ab ipso superius adducta tollere probabilitatem affirmatiuæ sententiæ, quam ego olim docui, & nunc iterum doceo; quam præter Doctores à me alibi citatos, illam tenet Ioannes Vvigers professor sacre Theologiae in inclita Academia Louaniensi de instr. lib. 2. v. 2. disp. 9. dub. 9. n. 256. & Coninch de ill. super disp. 27. dub. 10. n. 112. & hanc sententiam probabilem etiam vocant ipsimet aduersarij, vt Couarutas ad regul. peccatum p. 2. §. 1. n. 3. & alij.

5. Probatur nostra sententia; neque enim potest succurrere necessitati propriæ restituta censeri debet ad extremam tantum, cum grauis etiam sic satis magna per se, vt ex graui necessitate facilis sit lapsus in extremam. Ideo in diuisione, & appropriatione rerum iure gentium facta, semper debuit hæc conditio tacita intelligi, nempe nisi necessitas extrema, vel certe valde grauis postulet; Alioquin contra rationem, & æquitatem facta esset. Probatur secundo; quia diues tenetur sub mortali succurrere existentem in graui necessitate secundum probabilem, & magis communem opinionem, si possit; sufficienter autem conitet pauperi posse diuitem, eo ipso quod conitet de sua graui necessitate, & de potentia diuitis, & ignoret. An alij patientur eandem, & an veniant simul vt succurrantur, quibus conditionibus positus, tenetur diues succurrere, & in acceptis à paupere consentire. Ergo nec pauper tunc accipiens peccat. Si vero plures patientes grauem necessitatem simul confluant idque diuiti conitet, nec possit ex suis bonis omnibus, sed solum vni, vel alteri satisfacere, tunc probabilis est non posse clam suscipere; nisi ipsi pauperi conitet nolle diuitem alii eleemosynam impertiri, quia ex eo tantum potest, quod diues debeat, sed in tali casu diues non tenetur ei potius, quam alter eleemosynam elargiri; sed potest eam alii seruire, ergo, &c. Nihilominus similtam in priori ratione fundamentali, non est improbabile etiam in hoc casu posse, quia si simul concedamus in prima rerum diuisione, & appropriatione non solum non comprehendi extremam, sed etiam grauem necessitatem, vt pro illis censentur bona communia, etiam in vtroque casu erit locus primò apprehendenti, vt vtatur re pro illo casu communi. Nec placet, quod docet Vasquez de elemos. cap. 1. dub. 2. num. 62. solum patientem extremam necessitatem posse à diuite clam necessaria suscipere; etiamsi plures alij similiter patientes concurrant, & non possit diues communibus subuenire; quia scilicet, ius conservandi vitam est nimis exemptum, & natura adeo liberam concessit facultatem propriam vitam tuendi, vt nullus conueni possit rationabiliter, quod ad id suam rem subripuerit; Oppositum tamen iudicat in graui necessitate, non extrema, quia scilicet, non habet tantum ius fugendi necessitatem, grauem imminentem, vt ad id usurpare possit rem alienam sine consensu Domini. Quæ ratio nulla est. Si enim in communi diuisione rerum non intelligitur casus extremæ, aut grauis necessitatis, qui in alterutra ex his constitutus est, non inuadit rem alienam, sed propriam, saltem vt liberetur ab illa necessitate.

Qui etiam respondet ad omnia argumenta aduersariorum.

6. Non enim obstat primò textus à Cou. adductus ex e. si quis de furtis, vbi dicitur, si quis ob necessitatem

famis, aut nudtatis furatus fuerit cibaria, vestem, aut pecus pœniteat hebdomadas tres, Ergo, si imponitur pœnitentia ob acceptum in graui necessitate, qualis est fames, aut nuditas, id censetur illicitum.

7. Respondeo, textum non loqui de necessitate adeo graui, & vrgenti, neque ille textus est ex Decretalibus Pontificum; sed ex pœnitentiali Theodori, etiã responderetur loqui de iis qui indebitum modo acceperunt; non petendo, quod facillè obtinere potuissent. Deinde tertio (vt alij volunt) imponi potuit ea pœnitentia non ob peccatum propriè; Sed ob peccati similitudinem, quod non est inusitatum in iure.

8. Non obstat secundò, quòd dicit Sotus, quia hæc, bona temporalia non sunt à Deo per se instituta, neque ordinantur ad honorem tuendum, sed vitæ sustentationem, & aliàs quilibet honoratus vir posset accipere alienum, ne amitteret honorem suum.

9. Respondeo, si hoc argumentum aliqui valeret, concluderet neque in extrema necessitate licere, quia debitum dari etiam in ea, iuxta ipsum Sotum, non est ex iustitia, sed tantum ex charitate, & quod dicitur in vna obligatione, potest dici in alia. Item neganda est minor: ad multa enim cogi possumus per publicam potestatem ad quæ non tenemur ex iustitia, vt ad non fornicandum, blasphemandum, se inebriandum, & ac proinde etiam ad succurrendum pauperi. Nam vt cogamur, satis est, quod obligemur ex præcepto cuiuscumque virtutis, sitque necessarium, vel expediens ad bonum publicum, vt id fiat.

10. Non obstat tertio dicere Bannez quia hæc bona temporalia non sunt à Deo per se instituta, neque ordinantur ad honorem tuendum, sed vitæ sustentationem, & aliàs quilibet honoratus vir posset accipere alienum, ne amitteret honorem suum.

11. Nam respondeo; quod etiam si hæc bona non sint creata ad honorem tuendum; tamen satis est, quod diues teneatur succurrere grauius indigenti, vt ipse possit accipere, si alter dare non vult.

Et ideo satis remanet autoritate, & rationibus firmata nostra opinio aduersus carissimum Caramuelem.

12. Vnde ex his apparet, non debere correre nostram res. 29. tr. 17. p. 2. nec etiam declarationem Sacræ Congregationis, cuius interpretationem ex dignis rationibus hic afferre nolo.

13. Et quidem in multis locis Caramuel notat me de inconsequentiâ, quod ego nego; Nam in dictis locis loquutus sum secundum probabilitatem virtutisque sententiæ, licet prius alicui magis adhæsissem. Hoc passim fecerunt, & faciunt Authores magni nominis, Suarez in opere de legibus docuit, & valdè firmavit Bullas Pontificias non egere populari acceptatione; & tamen postea adhæsit cuidam sententiæ, asserendo Bullam quandam Iulij II. non fuisse vsu receptam. Sanchez in opere de matrimonio docuit in consuetu opinionum, illam esse amplectendam, quæ fauet Ecclesiæ, & tamen postea in opusculis circa aliquas quæstiones adhæsit opinioni, laicalem iurisdictionem fauenti.

14. Sed si Caramuel dicat hos Authores non fuisse loquutos consequenter ad doctrinã, quam ante docuerunt, & quod sibi non constant, & contrarij sint: Respondeo hoc esse negandum, sed dicendum esse loquutos fuisse modo affirmatiuè, modò negatiuè, quia vtraque opinio erat probabilis, quod inconsequentiã tollit, & contrarietatem, & ideo sunt excusandi anti-logia, & laudandi.

15. Poterat igitur Caramuel in dictis locis contra me notatis benignè me explicare, sicuti, explicauit, vt quondam noster sapientissimus Dicastillus, qui de me loquens tom. 1. de sacram. tract. 4. disp. 50. dub. 5. n. 10. sic ait, ecce hic Auctor sibi contrarius est, id Tom. IV.

tamen (quod illi non semel contingit) non reprehensione, sed gratiarum actione dignum est. Nempe vir pro communi bono laboras, & communi vtilitati seruiens; plurima lætione diues, & copiosus pro occurrenti consultantium, & quærentium necessitate, aut etiam desiderio, iam huic, iam illi parti adhæret, quando pars vtraque probabili ratione, & Doctorum viro- rum autoritate nititur, & in praxi vtrumuis operati- tutum est: voluit autem nobis in medium proferre ad hunc ipsum finem, quid in vna, quid in alia occasio- ne responderit quærentibus, quid quæso vtilius pro praxi? Hæc obiter dixerim, vt facillè iubeam, ne- scio, quos inuidos, qui hæc, si quæ, sunt similia, e rudi- to viro non verèunt obicere, & alibi tom. 2. tr. 8. disp. 9. dub. 2. n. 88. sic ait: Eodem modo posset impugnari Dia- na sed in hoc erudito, & multæ lætione viro, non vitio vertendum; sed laudi potius tribuendum est, quòd resolutiones illius variæ sint, & quandoque op- positæ. Nempe scopus illius est tam Confessarios, quàm pœnitentes instruere, vt secundum probabiles Docto- rum sententias (etiam forte contrarias) possint se cura conscientia dirigere in praxi pro nata occasione; in quo abundè pergit quotidie bene mereri de Republi- ca litteraria. Ita Dicastillus nominatim in mei fauo- rem, licet supra meritum.

16. Nota hic obiter, quòd ad eã, quæ contra me asse- rit Caramuel vbi supra § 3. n. 1257. respondeo, quòd in illo casu difficultas erat inter viros doctos de fructi- bus locationis multi: & ego constanter respondi non esse restituendos, sed solum mulum, sed non dixi eo modo quod tunc extabat, quia de hoc non erat tunc difficultas; Dominus enim instabat tantum super resti- tutione locationis, & mulum recipiebat, quia per sex solos menses penes rusticum permanserat, nec deterioratus erat. Ergo, &c.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 7. Res. 8. per tot. & in tom. 6. tr. 3. Res. 372. in fine.

RESOL. LII.

An vir honestus, cui magnum dedecus esset mendicare, possit clanculum necessaria subripere? Ex p. 5. tr. 8. Res. 24.

§. 1. Negatiuè responder Malderus in 2. 2. quæst. 32. art. 6. dub. 6. vbi notat aliquos docere, propter dedecus mendicationis posse virum honestum clanculum subripere in extrema necessitate; rectius tamen, ait ipse, videtur contrarium sentire post Tietmannum in Psal. 43. Nauarrus in cap. quiescamus num. 39. idque multò magis verum erit, quando non est extrema necessitas, præsertim cum pudor ille in necessitate mendicandi non videatur Sanctus, aut Christianus; sed potius vana superbia. Ita Malderus; & post illum Vvigers etiam in 2. 2. q. 32. art. 6. concl. 4. num. 56.

2. Verum contrariã sententiam docet Bannez in 2. 2. q. 32. art. 7. dub. vlt. circa solutionem ad 3. vbi sic ait. Si homo fuerit infimæ sortis, qui absque notabili hono- ris sui detrimento mendicare potest; & supplere hæc via suam necessitatem, non censetur adhuc esse in ex- tremâ necessitate, quemadmodum si per aliquam ar- tem posset sibi necessaria acquirere: si autem fuerit homo cui pro ratione sui status grauius sit men- dicare, neque alia via possit victum necessarium ac- quirere, non desunt opinantes posse eum clanculum accipere vbi cumque inuenerit victum, aut vestitum. Ita Bannez.

RESOL. LIII.

At si in extrema necessitate constitutus accipiat aliquantulum

N A E
n i a
I V V
I I

aliquam rem teneatur postea restituere, si potest; Ex p. 5. tr. 8. Ref. 9.

Sup. hoc in
tom. 8. tr. 7.
Ref. 14. §.
Nota tamē.
& seq.

§. 1. **A**firmatiuē respondet Lessius *lib. 1. cap. 16. dub. 1. n. 8.* ubi sic ait. Si res quam consumpsisti, sit magni pretij, nec putetur donata, te semper ad restitutionem teneri, quando commodē poteris. Ratio est, quia extrema tua necessitas non transfert in te dominium rei alienæ, sed tantum tribuit ius vtendi, idque potest opus est, vt periculum euadas, & cum minimo alterius incommodo. Ergo non aufert obligationem restitutionis faciendi, si copiosior euaseris. Consumatur quia alter non tenetur eam dare, nisi quatenus opus est, vt consulat tuæ necessitati, sed ad hoc sufficit, vt rem tibi vendat, vel mutet, vel det cum obligatione restituendi, cum veneris ad lautiorē fortunam. Ergo Quod res sit parui pretij, non teneris postea restituere, maxime si te & spe, seu proxima facultate pauper eras, quia talia non solent pauperibus sub onere restituendi dari, sed absolūtē, ridiculus enim esset diues, qui à paupere pro aliquot panibus, vel calceis vel tria veste talem obligationem exigeret. Ita Lessius, & ante illum Couarruias in *reg. Peccatum, part. 2. §. 1. num. 4.* Nauarrus in *Man. cap. 17. n. 61.* Toletus *lib. 5. cap. 21.* Adrianus in *4. de restit. §. quia dicitur.*

2. Sed his non obstantibus contrariam sententiam docet Sotus de *Iust. lib. 5. quæst. 7. artic. 1.* Aragon. in *2. 2. quæst. 31. art. 6.* Syluester Angelus, Rosella, Tabiena quos citat & sequitur Azorius *tom. 12. lib. 12. cap. 8. quæst. 7.* Omnis enim obligatio restituendi nascitur vel ratione rei acceptæ, vel ratione acceptionis, sed is, qui consumit in alienum in extrema necessitate, non obligatur ratione rei acceptæ, quia apud se non habet, cum bona fide consumpsit, nec tenetur ratione acceptionis, quoniam acceptio rei alienæ est vel iusta, vel iniusta. In præsentī casu acceptio non est iniusta, quia accepit in extrema necessitate, & ex alia parte non accepit per contractum, vel quasi contractum, ex quo alioqui teneretur, ergo nulla est obligatio restituendi. Adde quodd secundum aliquos, vt optimè obferat Hurtado de Mendoza in *2. 2. disp. 159. sect. 3. §. 4. 5.* extremē indigenti, quando lex charitatis me obligat ad dandum aliquid, siue paruum, siue magnum consumendum in ipso articulo necessitatis extremæ, teneor illud liberaliter donare sine mutatione aliqua absoluta, aut conditionata, quia extremē indigens habet ad illa bona pro articulo necessitatis extremæ illud ius iustitiæ, quod haberet, si bona non essent diuisa. Ergo debentur illi vt sua; sed quæ alicui debentur vt sua, sunt illi absolūtē donanda, & sine vlla mutatione. Ergo, &c. Vnde patet responsio ad argumentum Lessij. Dico igitur cum Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 22. diff. 1. num. 12.* [Estas sententias son ambas probables; la segunda es mas fianca, y se puede figur en pratica.

RESOL. LIV.

An si quis ante necessitatem extremam accipiat ab alio commodatum, conductum, vel precarium, teneatur restituere, si illud in extrema necessitate consumpsit? Ex p. 5. tract. 8. Ref. 10.

Sup. hoc in
tom. 8. tr. 7.
Ref. 13. §.
Añero, ad
lin. 7. & ver.
non tamen.

§. 1. **N**egatiuē respondeo cum Petro Nauarra *lib. 4. c. 4. n. 16.* Turriano in *2. 2. tom. 2. disput. 82. dub. 7.* Hurtado de Mendoza in *2. 2. disp. 159. sect. 1. §. 62.* & Lessio *lib. 2. cap. 16. dub. 1. num. 5.* quia talis non tenetur ratione rei, vt quæ nec in se nec in pretio extat, neque ratione acceptionis, cum eam iure consumpsit, neque ratione contractus, quia illi contractus

non obligant re percunte, nisi culpa perierint, hæc autem sine culpa perierunt. Ergo, &c.

RESOL. LV.

An si ante necessitatem extremam furatus es aliquam rem, quam postea in dista extrema necessitate consumpsisti, tenearis ad restitutionem? Ex part. 5. tract. 8. Refol. 8.

§. 1. **A**firmatiuē respondet Lorca in *2. 2. disp. 8. numero 14.* Vasquez *opus. de elemosyna, tom. 1. cap. 1. dub. 8. num. 68.* Lessius *lib. 2. cap. 16. dub. 1. num. 6.* ubi sic ait. Si habes ex delicto (vt si furatus sis ante necessitatem) teneris etiam si postea in necessitate consumas, quia obligatio iam ante contracta, per necessitatem superuenientem, non est exiuncta, sed consumpta, quare transacta illa necessitate tenui fecit. Ita ille, & ante illum Sotus in *4. distict. 15. q. 1. §. ad argumenta,* cum Richardo & Paludano, quos citat & sequitur Syluester *ver. restitutio §. num. 2.*

2. Verum ego contrariam sententiam teneo, quam tuetur Petrus Nauarra *lib. 4. cap. 4. num. 24.* Contrariè *disput. 27. dub. 10. num. 166.* Caltrus Palaus *tom. 1. tr. 6. disput. 2. punct. 10. num. 3.* & nouissime Hurtados de Mendoza in *2. 2. disp. 159. sect. 3. §. 62.* quia furtum non ademit mihi ius iustitiæ, quod habeo ad rem alienam in necessitate extrema, neque mihi ademit ius communitatis rerum quantum ad vsum in necessitate extrema in qua omnia sunt communia quantum ad vsum; ergo idem ius habeo post furtum, quod sine illa haberem.

RESOL. LVI.

An recipiens elemosinam simulans pauperiam, peccet mortaliter, & teneatur ad restitutionem? Et quid si alicui donarentur, v. g. centum aurei, qui simul se esse Episcopum, qui ab Episcopatu ab Hartuic per vim expulsus indiget peculiaribus sumptibus, et ad Episcopatum, redeat vel quid simile, teneatur eam restituere id, quod accepit? Et an pauper mendicans causa aieptatis, vel cupiditatis, etiamsi sit validus corpore, an peccet mortaliter? Et an pauper stans ad officium diuini, & Monasterij, expectans elemosinam, dicat aliter pauperi accedenti iam esse dauam, an teneatur ad restitutionem? Ex p. 5. tr. 8. Ref. 21.

§. 1. **A**firmatiuē respondet Sotus, Alensis, Gabriel, & alij; quos citat & sequitur Philippus Faber *de poenit. in 1. sentent. disp. 15. quæst. 2. disput. 50. cap. 4. num. 120.* quia qui decipitur circa conditionem, propter quam donat, non liberaliter omnino donat, idē qui donat alicui, quia putat illum esse pauperem, & reuera non est pauper, non verē liberaliter donat, sicut qui donat alicui, quem putat propinquum, si non est propinquus, nulla est donatio Sotus tamen *lib. 9. de iust. q. 7. art. 4. ad 4.* hæc opinionem dicit non habere locum in elemosinis quotidianis, hoc enim est nimis durum, sed solum quādo aliquis in postor magnus ex indistia magnam necessitatem, vel sanctitatem effingeret ad extrahendū aliquam magnam elemosinā, quia in hoc casu elemosyna esset fraude extorta. Ratio autem ipsius est, quia qui faciunt elemosynam, non faciunt illa precise sub hac conditione, si reuera sit pauper; sed ratio precipua est propter Deū, licet causa motiua sit paupertas personæ

personæ, cui sit eleemofyna, quod confirmat ex Adriano, quia quando causa finalis est vera, licet motiva sit falsa, contractus est legitimus, & transfertur dominium, ut contingit in aliis contractibus. Navarrus in *Man. cap. 17. num. 107.* hanc opinionem Soto rejicit, quia parum refert quod eleemofyna sit parva, vel magna; nam quod est alienum, siue magnum sit, siue parvum, dummodo non sit ad eam modica quantitas, quæ spernatur, est obnoxium restitutioni. Adjungit tamen distinctionem, quam idem Sotus ex Adriano sibi sumit, & acceptat Medina *quæst. 23. de rebus restituendis. Azorius lib. 4. cap. 21. quæst. 3.* quod si simulatio paupertatis sit causa finalis, tenetur ad restitutionem; si vero sit causa motiva, siue impulsiva tantum, non tenetur ad restitutionem. Causam autem finalem in proposito explicat Azorius esse eam, quæ est simpliciter causa, ut sequatur effectus, ad eam quod ea circumscripta effectus non sequeretur: causa autem impulsiva est, quæ movet quidem, sed tamen non movet ad simpliciter dandum, sed solum ad promptius, & facilius dandum. Hæc distinctio de causa finali & impulsiva mihi vana videtur, quia secundum Philosophos & Theologos solus finis est causa motiva & impulsiva agens ad opus, ideo distinctio hæc est vana, nisi accipiatur in hoc sensu, quod causa finalis sit duplex, principalis & minus principalis, in quo sensu eam exponere videtur Azorius; sed tunc est difficultas, an in eleemofyna faciendâ causa finalis principalis sit paupertas ficta? Certè dicendum est esse paupertatem, quod probatur, quia charitas & amor Dei est causa finalis faciendæ eleemofynæ in communi: at causa finalis propter quam huic personæ particulari determinatæ fiat, non est charitas Dei, sed paupertas ipsa ficta; qui enim vult facere eleemofynam propter Deum, quærit pauperem, & facit ei eleemofynam regulariter, quem putat pauperem, neque enim videmus erogari regulariter eleemofynas divitibus, & non egenibus, his enim dona donantur, & non eleemofynæ, sed pauperibus: ergo ratio & causa principalis, propter quam huic personæ donantur eleemofynæ, est paupertas: si ergo quis decipiatur circa hanc conditionem & rationem, propter quam illi facit eleemofynam, ut dicebat Sotus, non est voluntaria donatio, & sic tenetur ad restitutionem. Ideo huiusmodi simulatores obnoxij, sunt indicandi ad restitutionem, neque est recedendum à communi sententia, & per dicta patet ad fundamenta Soti & aliorum. Dicendum est enim quod causa finalis principalis faciendæ eleemofynam huic personæ particulari, est paupertas simulata; charitas autem Dei est finis faciendæ eleemofynæ in communi, non huic particulari ut particulare est. Patet enim ex Adriano & ex simili in contractibus, dicimus enim, quod sicut in contractibus causa finali deficiente (admissa eius distinctione) contractus est nullus, sic in largitione eleemofynæ. At paupertas est causa finalis, non impulsiva tantum, ut est probatum: ergo, neque hoc est durum asserere in eleemofynis quotidianis, quia maxima est fraus simulare paupertatem, & eleemofynas veris pauperibus hac simulatione iniqua auferre, & fraudare mentem facientium eleemofynas, & hæc omnia docet Faber *ubi supra.*

1. Verum his non obstantibus quoad ostium mendicantes ego puto excusari à restitutione, quia in parvis & quotidianis eleemofynis, ut præter Sotum & Azorium *ubi supra*, non habetur ut plurimum ratio paupertatis, sed tantum charitatis, pietatis, & misericordiæ, & Dominus ob rerum parvitatem in tali casu non censetur id onus velle supradictis pauperibus imponere. Et revera dantes illas eleemofynas verè & absolute eas faciunt sine ulla conditione, &

consequenter transferunt dominium earum in ipsos recipientes, & conditio illa in mente retenta, quam alioqui opinantur, non obligat in conscientia, neque qualificat datum, nec facit ipsum conditionale, ex *l. si rependi. C. de condit. ob caus. dat.* Præterea præsumptio illa quod non adfuerit animus donandi, data falsitate ex parte recipientium eas, non est pro foro interiori, sed exteriori, & ita hanc sententiam docet etiam Granadus in *2. 2. controvers. 3. tract. 11. disp. 7. num. 4.* ubi sic ait: Quoniam in quotidianis eleemofynis præsumendum est eos, qui illas faciunt, nolle restitutionem, etiam si cuncta paupertate posita fuisset cognoscere, non est obligandus ad restitutionem, qui eas accepit fingendo se pauperem esse, ut optime Sotus & Navarrus notarunt, quibus addo Henriquez *lib. 3. de Indulgent. cap. 33. §. 5. nisi* aliud de mente donantis constaret. Contra vero magna aliqua eleemofyna, v. g. centum aurei, qui alicui donantur, quia finxit se esse Episcopum, qui ab Episcopatu per vim ab hæreticis expulsus indiget peculiaribus sumptibus, ut ad illum redeat, vel quod simile, non censetur erogata voluntarie, & ideo restituenda esset. Ita Granadus.

3. Et tandem non desinam hic apponere verba Ioannis de la Cruz in *direct. conscient. part. 1. pr. 5. art. 4. dub. 2. concl. 4.* ubi sic ait: Pauper fictus peccat mortaliter petendo eleemofynam, & restituere tenetur, quando sibi dantur eleemofynæ sub conditione saltem tacita, quod sit pauper, ut contingit in amplis & extraordinariis eleemofynis; sicut cum petitur eleemofyna pro captivo, qui non est. Secus si donatio sit absolute, ut præsumitur in eleemofynis ordinariis, & si alias fiant ob motuum falsum.

4. Nota etiam quod pauper mendicans causa otiositatis, vel cupiditatis, etiam si sit validus corpore, non peccat mortaliter donec manet intra latitudinem paupertatis. Ita ex Navarro docet Aloysius Batiola in *apborismo lit. P. ver. Pauper.*

5. Nota insuper quod si pauper stans ad ostium divitis & Monasterij, & expectans eleemofynam, deat alteri pauperi accedenti iam esse datam, non tenetur ad restitutionem. Ita ex Aragonio probabilè putat Lessius *lib. 2. cap. 2. dub. 5. num. 43.*

RESOL. LVII.

Cui faciendâ sit restitutio eleemofynæ receptæ, ex fictâ paupertate; an Domino ipsi danti, vel pauperibus? Et quid vero, si aliquis quantitatem magnam in eleemofynam ficto pauperi dedisset? Ex part. 5. tract. 8. Resol. 22.

§. 1. Prima opinio est Soti *lib. 9. q. 7. art. 3.* Lessius *lib. 2. cap. 18. dub. ult. num. 132.* & aliorum asserentium faciendam esse donanti, quia sub eius dominio adhuc manet illa eleemofyna, & hanc opinionem (maximè si quantitas eleemofynæ magna foret) sequendam esse existimat Granadus in *2. 2. controvers. 3. tract. 11. disp. 6. num. 5.* Idem etiam docet Turrianus in *2. 2. disp. 83. dub. 2.* ille enim qui dedit eleemofynam, solum habuit animum dandi huic pauperi in speciali, propter eius paupertatem, quod si illa fuit ficta, pender ab eius voluntate distributio illius eleemofynæ.

2. Secunda opinio asserit restitutionem in tali casu faciendam esse pauperibus, quia qui illam dedit abdicavit à se dominium ex affectu eleemofynæ, & ita iuxta eius voluntatem danda est alteri pauperi, aut pauperibus. Ita Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 22. disp. 9. n. 4.* Ludou. de San Juan in *sum. 9. de eleemof. art. 3.*

Sup. hoc ibi dem § Quid; & hic inf. in fio. Ref. seq.

Sup. hoc ibi dem §. 1. & hic sup. id tr. 4. Ref. 38. §. vlt.

Sup. hoc ibi tom. 6. tit. 7. Ref. 123. §. Cui.

dub. 7. diff. 7. conclus. 8. vbi sic ait: [La restitucion de la limosne dada por la fantidad, y pobreza fingida non se ha de restituir al dante sino a los otros pobres, porque el limosnero la dio por amor de Dios para socorrer al pobre en quanto pobre, aun al mismo Iesu Christo nuestro Señor, que dixo, Quod vni ex meis fecistis, mihi fecistis.] Sic ille, & ante illum Nauarrus, Medina, Adrianus & Caietanus penes Molinam de iust. tom. 1. tract. 2. disp. 210. num. 4. Cui licet in rigore prima opinio placeat, quia tamen regulariter non cognoscuntur, qui elemosynas ita dederunt, praesertim si multi, & in parua quantitate eas dederunt, difficileque admodum & cum modico cuiusque emolumento fieri illis potest restitutio, atque de singulis est praesumendum, quemadmodum amore Christi id dederunt, ita voluntatem eorum esse, vt amore eiusdem Christi inter pauperes distribuatur, regulariter faciendâ erit pauperibus, aut in aliis pijs operibus crit infumenda; si tamen aliquis quantitatem magnam dedisset, conueniri que posset, interrogandus esset quid de sua portione vellet fieri, suadendisque esset, vt pauperibus distribuere, aut in alijs operibus infumeretur. Ita Molina. Vide etiam Vasquez opusc. de Restitutione cap. 3. dub. ult. num. 24. & Castrum Palaum tom. 1. tract. 6. disp. 2. punct. 14. num. 7. asserentes vtrique restitui posse & domino & pauperibus, cum vtraque opinio sit probabilis.

Sup. hoc in Resol. not. praeterita, §. Cui. & §. Quid. & in Res. praeterita §. Veru. prop. fin. vers. Contra vero.

RESOL. LVIII.

An quando bona alicuius sunt publicata ipso facto, v.g. propter haeresim, aut lesam Maiestatem possit ante criminis condemnationem facere elemosynam? Ex part. 5. tract. 8. Res. 40.

§. 1. **N**egatiuum sententiam ex Ledesma & Medina docet Azorius tom. 2. lib. 12. cap. 12. qu. 4. quia etsi talis ante criminis condemnationem possideat, prohibetur tamen donare, alienare, & distringere. 2. Ego tamen contrariae sententiae tanquam probabiliori adhaereo, quam nouissimè tueretur Coninch disp. 27. dub. 5. num. 63. vbi sic ait: Illi qui commiserunt crimen, ob quod eorum bona sunt de iure confiscata, quamdiu haec ipsi per sententiam eiusque executionem non auferuntur, possunt ex his dare elemosynas, sicut prius, quia tandem retinent eorum usum, & possessionem, possuntque iis sicut antea frui. Ita ille. Vide Suarez de legibus, lib. 5. cap. 8. num. 5. & Vasquez in part. 2. disput. 170. cap. 3. cum Reginaldo tom. 1. lib. 4. cap. 21. num. 270.

RESOL. LIX.

Quidam habebat facultatem distribuendi pauperibus certam pecuniarum summam; quasuit à me documenta aliqua ad tollendos scrupulos. Et difficultas est, quisnam dicatur pauper? Ex part. 2. tract. 15. & Misc. 1. Res. 8.

Sup. hoc inf. in Res. 61. & 62. & pro contento in hoc §. 1. in Res. 2. huius not. & in to. 6. tr. 9. Res. 63. cursum in §. Sed.

§. 1. **R**espondi, quod is cui committitur electio pauperum, non habet necesse eligere pauperiorem. Ita Bartol. in l. vnum ex familia, §. in fine, de legat. 2. Bald. in l. cum quidem, ad fin. de legat. 2. Nam locus est gratificationi, nec peccat, qui vnum pauperem alteri praeulit. Idem Bald. in repet. l. 1. m. 31. vers. item queritur, de sacros. Eccles. Haec omnia Cardinalis Mantica de coniect. vltim. volum. lib. 5. tit. 5. n. 6. 2. Sed difficultas manet, quisnam dicatur pauper. Respondeo, & dico primò, id totum esse arbitrio boni viri remittendum, qui iuxta qualitatem personatum

iudicet, quis dicatur pauper. Ita Mascad. vbi inf. n. 14. & DD. in l. si constante, ff. solut. matr. At ita generaliter loquendo, res adhuc manet intricata scrupulis. Dico igitur secundò, sub nomine pauperum intelligi omnia loca pia, vt Hospitalia, Ecclesias indigentes luminaribus, ornamentis, & edificijs. & Monasteria Religiosorum; vnde habens facultatem distribuendi aliquam elemosynam inter pauperes, potest etiam eligere Religiosos. Ita Ioan. Andr. in c. 1. in Nouella de testam. lib. 6. & Imol. in l. captatoris, in fine, de leg. 1. Et etiam Religiosus, cui data est electio, potest bona distribuere inter Religiosos sui Monasterij, vt notat Card. in Clem. 1. num. 22. Imol. n. 18. & Anch. 16. de testam. Dico igitur, quod tertio ille etiam dicitur pauper, qui victum potest quaerere, vel quaerit ex labore suo. Ita Baldus per illum textum cum glossa in l. pauperis, ff. excusat. tutor. & Iason in l. nisi constante, n. 11. ff. solut. matr. Vnde M. Antonius Genuen. in suis praedicationibus, Tricol. tricenar. 13. q. 387. n. 2. asserit legatum relicto pro dote puellae pauperis, etiam debere, si illa potest viuere, vel viuat ex labore suo: quod est valde notandum. Dico quarto, quod pauper etiam dicitur ille, qui non solum non habet vnde viuat, sed etiam, qui non potest commodè, & honestè viuere secundum suam conditionem, vt sunt multi artifices, & personae etiam altioris conditionis, quae aegre admodum vitam sustentant. Vnde Iacobus Mandellus l. 1. conf. 69. n. 7. ex Bald. in l. si quis ad declinandam, col. 2. vers. sic circa tertium, C. de Episc. & Cler. sub nomine pauperis intelligit nobilem, cui imminet onus dotandi filias, & eas nuptiis tradere, & commodè dotare non potest, licet habeat tantum quantum sufficit ad alimenta, & sic ait Mandellus, debet ei tanquam pauperi distribui legatum factum pauperibus. Vide nostrum Megal. in part. 2. lib. 2. c. 2. q. 2. n. 12. & praeter Doctores, quos ipse citat, tenet etiam hanc opinionem ex Ciuilibus, Natta col. 3. conf. 590. n. 14. Alciat. in l. quos nos host. §. locupletis, n. 17. de ver. sign. & alij. Ex Theologis Molina de iust. tr. 2. disp. 747. n. 1. Reginald. in praxi, tom. 1. lib. 10. c. 14. §. 1. n. 197. Filliuc. in quest. mor. tom. 2. tr. 32. c. 4. n. 95. Nauar. de rest. lib. 4. c. 2. n. 50. Nauar. in man. c. 17. n. 95. Vasquez opusc. de rest. c. 5. §. 4. dub. 1. n. 6. & 12. cum alijs. 3. Ex his apparet, me olim rectè consuluisse, pauperem dicendum esse quendam, licet vncias quadraginta annuales haberet: nam cum simul haberet matrem, non poterat secundum suam conditionem decenter viuere. Et, vt ait Bannez, & Caiet. 2. 2. qu. 41. art. 8. pauperes non solum dicuntur, qui egent cibo, potu, & veste, quae sunt necessaria naturae, sed qui egent opportunis ad conuenientiam sui status. 4. Notandum est verò, quod omnia supradicta sunt admittenda, quando aliter non constaret clarè, vel ex coniecturis de mente, & intentione testatoris, vel legatarij: nam tunc elemosyna esset distribuenda inter illos pauperes, quos ipse in particulari voluerat.

RESOL. LX.

An in distribuenda elemosyna inter pauperes praerenda sint Moniales viris Religiosis? Et an si inter executores testamenti est contentio super electione pauperis, deuoluatur ad Episcopum, vt adhaereat vni ex executoribus? Et an hoc intelligatur data paritate inter pauperes, ab vtroque executore nominatos, & non aliter? Ex p. 1. o. tr. 13. & Misc. 3. Res. 5.

§. 1. **A**ffirmatiue respondeo. Et ita docet Lud. Mellia in Prag. Taxa panis, concl. 1. n. 42. vbi sic asserit: Si inter executores testamenti, electio contentio super electione pauperum, res deuoluitur ad Episcopum:

pum: & poterit gratificare, cui ex pauperibus velit per modum adhaesionis, id est adherendo vnt ex executoribus id tamen intelligendo vti intelligit Albericus, & Doctores Textum ibi in leg. Si quis seruum. S. Si inter duos, ff. de legat. Secundum, videlicet data omnimoda paritate, seu aequalitate inter pauperes, ab utroque Exequutore nominatos. Nam si essent aliqua ratione inaequales, vt puta propter aliquam qualitatem quibusdam eorum, & non aliis inhaerentem, certe non esset locus recursum ad Episcopum: & sic cessaret gratificatio. Cuius rei exemplum optimu potest dari, si esset iniunctum duobus Exequutoribus, quod si distribuere mille inter pauperes Religiosos, & vnus eorum nominasset Religiosos pauperes alter nominasset pauperes Religiosas; nam licet essent omnes in pari gradu paupertatis, vt quia omnes tam masculis quam foemina essent ordinis Franciscan in archiepiscopo paupertate constituti, vel vtrumque Monasterium eiusdem instituti, puta Dominicani, vel Augustinenses, qui etiam ex regula sunt Mendicantes: licet ex Regulationibus habeant habenas in adquirendo & retinendo, quam primi Minoritas, nihilominus praferentur pauperes Religiosae, siue Monasteria Monialium: Secundum Cynum singulariter, quem ibi sequuntur Baldus, & Salicetus, per illum Textum, in leg. Cum multa Cod. de donation. ante nuptias. Et idem Baldus, qui eam decisionem commendat, in leg. in multis ff. de stat. hominum, in fin. dicens notandum esse quod ceteris paribus, magis fauetur Monasterio Monialium quam virotum Religiosorum, quia Monasterium Monialium reputatur a iure locus magis pius, & pauperior, quam virotum, propter earum clausuram, & imbecillitatem in acquirendo, secundum Cynum in d. leg. Cum multa, quod dicit menti tenendum. Citat, & sequitur Doctor Petrus a Peralta, eruditissimus Praeceptor meus in d. leg. si quis, §. Si inter duos, n. 9. Subiungens, multos dies elapsos non esse, quod istum casum habuit in contingencia facti. Hucusque Melias; qui etiam antea in Concl. 1. n. 45. sic ait: Et pauperibus Monialibus, magis quam Viris, etiam Religiosis, eleemosyna est facienda, quod indigentia in Monialibus magis sit periculosa, cap. 1. de stat. regul. lib. 6. Et quia Viri, conuenienter operari possunt, quam foeminae, leg. Si quis, versio. Ad filias, Cod. ad leg. Jul. de test. & determinat Baldus in leg. Cum multa, Cod. de donat. ante nupt. 2. col. num. 3. post Cynum ibi in vlt. quae. & Federicus de Senis in conf. 182. incip. factum tale est. & tenuit idem Baldus in d. leg. in multis ff. de stat. homin. Subdens Monasterium Monialium reputari a iure locus magis pius, & pauperior. Et esse tenendum menti. Quod est in praxi notandum ad explanationem Pragmaticae supra citatae, Comitiorum Madritiorum ann. 1563. die vltimi. Mensis Octobris, per quem vestes ibidem prohibita, & quae a Iudicibus condemnantur, pijs applicantur locis. Et iam ita non semel vidi Practicari. Ita ille: Et post illum inuenio hanc sententiam nouissime docere etiam doctissimum, & amicissimum Franciscum Mariam Pratum in Centuria Practicarum Observationum, Obser. 39. per totam, cui adde Marcum Vidal in Arca Theologiae Moral. tit. de Legatis. Inquis. 2. n. 36. qui citat Genuesem in Praxi Archiepisc. cap. 57. n. 15.

RESOL. LXI.

Sapin in praxi occurrit ista questio. An executores aliquid testamenti, vel legati, qui debent inter pauperes distribuere aliquam pecuniarum summam, teneantur eligere pauperiores? Et idem queritur de Confessariis, & Religiosis, qui ha-

beni a secularibus facultatem distribuendi aliquam eleemosynam.

Et in dicto casu, an possint Religiosi eligere Religiosos Mendicantes, vel Religiosos sui Monasterij si distributor est Religiosus pro suis necessitatibus? Sed quid est dicendum, quando in testamento relinquuntur, vel pauperioribus detur eleemosyna, an si tantum pauperibus detur, sufficiat, vt non teneatur distributor ad restitutionem? Ex part. 2. tract. 15. & Misc. 1. Ref. 39.

§. 1. DE hac questione dictum est etiam supra in Resol. sed modò aliquid amplius addam. Dico igitur, quod Ildephosus de Azevedo conf. 2. dub. 4. n. 44. affirmatiue respondet; quam sententiam plius docuerat sapientissimus Philippus Decius conf. 72. n. 3. inter verbis. Bona relictà pauperibus debent distribuere illos, qui sunt pauperiores, arg. text. not. si quis ad declinandam. C. de Episc. & cler. ibi qui pauperior esse agnoscitur; & dato quòd distributio, quae facta esset inter pauperes, non deberet retractari, licet alij pauperiores reperirentur, tamen peccauit ita distribuendo, &c. Hanc opinionem sequuntur etiam Feder. de Senis conf. 95. n. 2. Simon de Pratis de interpol. volunt. interp. 1. dub. 2. num. 94. & alij.

2. At mihi opinio contraria semper Placuit, & in praxi saepius illam consului, si quis authores, qui illam teneant, scire desiderat, hi sunt ex Theologis Cordub. in summa. q. 22. & nouissime noster Siculus D. Bartholomaeus à S. Fausto in speculo Confessariorum diff. 4. q. 17. n. 2. qui citat Syluest. Rodriquez, & Petrus à Nauar. ex Iuriff. Cardinal. Mandica de consuet. lib. 8. tit. 5. num. 6. & Ioan. Matienzo lib. 5. tit. 4. leg. 14. glof. n. 1. qui citat Barthol. in l. vnum ex familia, §. 1. de legat. 2. & Bald. in l. cum quidam, ad fin. cod. iur.

3. Hinc colligo, quod qui habet facultatem distribuendi inter pauperes, potest etiam eligere Religiosos mendicantes pro suis necessitatibus, vt notat Ioan. Andr. in c. 1. in nouella de testam. lib. 6. & Imola in l. captatoria, in fin. de leg. 1. Vnde etiam Religiosus, cui data est electio, potest bona distribuere inter Religiosos sui Monasterij. Sic Cardinal. in Clem. 1. n. 2. mol. n. 18. & Anchar. n. 16. de testam. Paris. conf. 26. num. 14. vol. 4. Matienzo lib. 1. Recopil. tit. 4. leg. 14. glof. n. 14. Rosella verb. Restit. 15. n. 8. Syluius ver. testam. 2. q. 2. diff. 15. Peralta l. vnum ex familia, §. rogo, num. 7. ff. de legat. 2. Rationes pro hac sententia videnda sunt apud citatos Doctores.

4. Nota verò circa hanc materiam, quòd quando in testamento relinquuntur, vt pauperioribus aliquid detur quamuis pauperibus detur: sufficit vt non teneatur ad restitutionem, dummodo non fuerint signati, & nominati, licet male fecit, qui pauperioribus non dederit, factum tamen sic tenet per executores testamenti: sic Conradus in suis respons. part. 1. q. 107.

RESOL. LXII.

Solent quia plurimi in morte relinquere Confessariis aliquam pecuniarum summam pauperibus ab ipsis distribuendam, quaesitum à me fuit, an dicti Confessarii teneantur pro supra dicta eleemosyna cosequenda eligere pauperiores? Idem dicendum est, quando eleemosyna fuit relictà ad foeminas maritandas. Et an legatum relictum ad pauperes possit in vnum distribui? Ex p. 2. tit. 16. & misc. 2. Ref. 19. alias 21.

§. 1. Affirmatiue respondet Pala Ruu rep. c. per de stras. de don. inter vir. col. 356. & saltem peccare venialiter Confessarij eligendo idoneum pauperem, si alius est pauperior, putat Io. Valer in suis differentiis vtriusque

Sup. hoc sup. in Ref. 59. §. 1. & in Ref. 104. & in tom. 2. tit. 9. Ref. 63. cur. in §. Sed

Sup. hoc in Ref. 1. not. praeterita, §. 1. paulò post in it. à ver. Vnde, rigne ad ver. Dico igitur, & in tom. 6. tr. 9. Ref. 37.

Sup. hoc pro parte in Ref. praeterita, §. 1. & 2. & pro

IN AE
NIA
IV V
II

teois in hac
Ref sup in
Ref 59. §. 1.
& in tom. 6.
fr. 9. Ref. 63.
cursum in §.
leg.

utrisque fori, ver. electio, differ. 2. num. 4. in fine. Idem
putat quando elemosyna fuit relicta ad foeminas
maritandas.

2. At ego cum Illustrissimo Cardinali Francisco
Mantica de coniectur. ult. volunt. lib. 8. tit. 5. num. 6. con-
trariam sententiam puto esse veriolem: eius verba sunt
hac. Notandum est, quod is cui committitur electio
pauperum, non habet necesse eligere pauperiorem.
Bart. in l. vnum ex familia, §. 1. in fine, de legat. 2. Bald. in
l. cum quidam ad fin. eod. tit. nam locus est gratificati-
onis nec peccat, qui vnum pauperem alteri proutlit,
idem Bald. in rep. l. 1. num. 3. ver. item queritur, de sa-
crof. Eccles. Ita Mantica. Sed de hac questione alibi
in superiori tract. latius dictum est: an vero legatum
relictum ad pauperes, possit in vnum distribui, vide
Cened. collect. 1. 4. num. 2. Petr. Magdalen. de num. re-
stitutum in testam. p. 2. cap. 2. num. 43. & Auilez in cap. 2.
Pratorum, in glossa vnguno, n. 3.

Sop. hoc in
Ref. leg. §. 2.
inter med. &
fin. vers. Imo
plus, sed lege-
cam per tot.

RESOL. LXIII.

An legatum relictum, vt distribuatut pauperibus, possit
distribui tantum inter duos pauperes?
Et an legatum relictum distribuendum vni pauperi possit
duobus distribui? Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1.
Resol. 59.

§. 1. CAsus sunt nimis practicabiles: & ad Primum
dubium affirmatiue Respondeo; pro quo ta-
men nullum habeo Auctorem, licet diligenter exqui-
suerim. Moueor ad hanc sententiam tenendam ex
Regula iuris appositae in sexto, quod pluralis locutio
duorum numero contenta sit. Ergo legatum distribu-
endum Pauperibus, sufficit, vt duobus tantum distribuatur.
Confirmatur hac opinio variis exemplis: nam si
accuso aliquem, quod adulterium pluries commisit,
aut pluries iniuria me affecit; intelligitur de duabus
vicibus tantum. Angelus in lib. de Maleficiis, ad ver-
bum pluribus, Baldus ad leg. Fideicommissum. §. si quis
decem ff. Legat. 3. Et si est commissa caula cum pote-
state exaudi in locis vicinis; sufficit in duobus locis
facta citatio. Rota de rescript. decis. 27. Et si quis omnia
diligenter inspiciat, facile inueniet, & in testa-
mentis, & in contractibus, & in feudis vsum huius
Regulae frequentissimum esse. Cap. 1. §. Quod autem;
& ibi Baldus de notis feudorum. Et ideo plerique sunt
in ea sententia, vt existimant hanc Regulam habe-
re locum, etiam si in plurali locutione sit haec di-
ctio; Omnia: Nam si dicatur omnia, verificabitur
in duobus. Zasius ad leg. Si pluribus, num. 8.
ff. de legat. 1. idque admodum vtile est ad saluan-
dos testes à contrarietate, aut diuersitate, si di-
cat vnus Titium à pluribus vel omnibus esse vul-
neratum, & alter dicat à duobus ipsum vulneratum
esse; nam, cum dictio, omnes, vel plures ver-
rificetur in duobus; dicentur, Testes istos esse con-
cordes.

2. Nec obstat dicere, quod si Testator vsum plura-
li locutione, legauerit electionem seruorum; non
debet Legatarius contentus esse numero duorum, sed
tres eligere potest, leg. 1. ff. de optione Legat. Secundo
ex eo quod pluralis locutio videtur requirere maio-
rem numerum, quam duorum; nam si quis dicat se
testari velle coram Testibus, & in Patria, in qua ius
Ciuile obseruatur, residet; intelligitur de septem
Testibus sentire. Et si statutum haberet, quod propin-
quiores amici citari debent, pluralis haec locutio, duo-
rum numero non est contenta, sed omnes citandi
sunt, Angelus cons. 289. Haymo. consil. 12. Et si Te-
stator praecipiat haeredi, vt ponat Statuas Apostolorum
in aede Sacra; non de duobus, sed de duodecim

intellexisse videtur. Bartolus ad leg. Titia, §. Bria, ff. de
auro, & argento legat. Non inquam haec obstant, quia
sunt, qui existimant fauore vltimarum voluntatum
receptum esse, vt Legatarius tres eligat, quia scilicet
in Testamento largiori interpretatio fieri debet,
leg. in testamentis, ff. eod. Albericus, Bartolus, Ac-
cutius, & alij in d. leg. 1. Verum nemini etiam in
Testamentis, quod minimum est, debet, d. leg. num-
mie, & in his pluralem locutionem duorum numero
contentam esse, leg. Fideicommissi. §. Si quis decem, ff. de
Legat. 3. Vnde alij existimant, quod Testator ibi legauit
electionem seruorum, qui serui debent vnum seruum,
vel vnum equum, vel rem aliquam aliam Legatario
optare, tunc enim eligit Legatarius tres de familia
Testatoris seruos, qui eligent vnam illam rem, & ideo
tres, quia si discordat, statat maiori numero. Quae so-
lutio, etsi tutior sit, videtur tamen manifestam vim
verbis legis adferre, quae loquitur de electione seruo-
rum: & ideo forte dici posset, quod tres quidem eligit
ex quibus tamen vnum neque optimum, neque pesti-
mum, sit habiturus, leg. Legatio generaliter, ff. de Legat. 1.
Secunda quoque dubitatio non mouet, quia quod de
legato imaginum ex Bartolo adducitur, verisimilitu-
dine ex mente Testatoris desumpta defenditur, qui cum
locutus est de Apostolis, & Christo, censetur de om-
nibus intellexisse, qui sicut in vita separati ab eo non
fuerunt, ita eos censetur coniungere voluisse. Sic quod
statutum loquens de promixtionibus requirit citatio-
nem omnium, locum habet quando omnium interest
dumtaxat; vt sit in causa homicidij Parentis, quod ab
omnibus accusari potest; quia iniuria facta vni ex fa-
milia, omnibus facta esse censetur; & ita in eo casu
Angelus respondit, consil. 289. Sic & aduersus adio-
nem, si petitur restitutio, omnes Creditores citandi
sunt, quia ex eo laedi possent. Auth. si omnes Cod. de
hered. se abstineant. Alioqui certe, cessante interesse,
statutum requirens consensum propinquorum in actu
mulieris, vel alterius, duorum numero continetur.
Guido Papa consil. 131. Faber. in §. Ex non scripto Insti-
tuti de iure naturali. Quan documque autem lex nomina-
tim maiorem numerum requirit; regula nostra locum
non habet. Ioannes Monachi hic; vt in Testamentis,
quemadmodum dicimus, quod argumentum à contra-
rio sensu non procedit, quando lex expresse disponit
contrarium. Imò plus addit Martinus de San Ioseph
in Monitijs Consilij, tom. 1. lib. 2. v. act. 40. num. 3. vbi haec
asserit: Quando el Testador dexa tanta cantidad pa-
ra que su testamentario lo reparta entre pobres no po-
dra darlo à vn pobre solo, sino que laha de diuidir entre
muchos: Bien es verdad, que iuzgo probable la
opinion contraria cum Paulo de Castro, leg. Cuius que-
dam, num. 4. ff. de Legat. 2. & leg. vnum ex familia, §.
Sed si vno, ff. eodem, & Antonio Gomez leg. 40. Iuris
n. 48. en especial en algun caso particular de la neces-
sidad de Pobre à quien tenia obligacion el Testador
de cuya voluntad se puede presumir, que si lo aduier-
tiera le mandara dar toto el legado; quia id dispositum
censetur, quod interrogatus Testator, vel id aduertens
disposuisset. Gloss. final. leg. tale patrum, ff. de patrum, de
multis citatis Tiraquell. in leg. Si vnquam in Praesentibus,
num. 56. Cod. de reuocand. donationib. Menoch de Prae-
sumptionib. lib. 4. praesump. 26. num. 8. & 21. Haculque
Martinus.

3. Nec aduersus superius dicta obstant Doctores,
asserentes, legatum distribuendum pauperibus, esse
distribuendum multis pauperibus, vt loquitur Marti-
nus, vbi supra, & alij: nam respondeo, quod nobis
non contradicunt, quia haec dictio, Multi, verifica-
tur non solum in tribus, sed etiam in duobus, vt
patet ex leg. 1. §. Hoc rescriptum, & ibi Bartolus ff.
ad S. C. Syllanum, §. fin. Insti. de iure personarum gloss.
verb. per multos, in cap. ad nostram, de rebus Ecclesi-
asticis

non alien. Decius conf. 429. num. 18. tom. 4. Natta, conf. 639. num. 12. tom. 4. Rolandus à Valle, conf. 54. num. 2. & seg. lib. 1. Hondedeus, conf. 102. num. 71. vult. Menochius conf. 512. num. 12. Et ne deferas, videre Marium Antonium var. Refol. lib. 1. refol. 109. num. 7. vbi ex multis probat, quòd dictio, *Multis*, verificatur etiam in duobus ex ratione à me superius adducta, quòd pluralis locutio duorum numero est conueniens.

4. Ad secundum dubium superius possum etiam affirmatiuè respondere, & ita respondet dictus Martinus de San Ioseph loco citato, num. 4. sic asserens: [Penitentiam, si in el Testamento se mando dar cierta cantidad de maravedis à vn pobre, sin señalarle; podrà el Alhacaca, ò heredero repartirla entre dos pobres, por leg. omnia ex familia. §. Sed & si fundum ff. de Legat. 2. donde claramente se decide, que si habeo potestatem de Testatore eligendi unum ex familia, possum eligere duos. y por este texto dize Bartolo ibidem, que se puede hazer lo dicho; à quien siguen los modernos, teste Segura 2. ibi, numero 156. Padilla ibidem, vers. Duos de familia num. 4. & ibi Paulus de Castro, vers. Duos Sacramento, lib. 8. Selectar. supr. dict. leg. cum quidam numero 12. Anton. Gomez 2. leg. 48. Tauri, num. 48. y es comun: y añade Gomez, que el Comissario, à que dieron comission para mejorar vno de los hijos, ò descendentes, puede mejorar dos.] Ita ille. Notentur hæc omnia, quia in Auctoribus non inueniuntur pullum obuia.

RESOL. LXIV.

An distributor eleemosina ex testamento possit partem sibi applicare, si vere pauper est?

Et notatur, quod si à Confessario imponatur in penitentiam, ut quis aliquid in pauperes distribuatur, non possit satisfacere subueniendo sibi, & si possit subueniendo consanguineis. Ex parte 5. tractat. 8. Refol. 38.

1. Possè docet Sanchez in summa lib. 6. cap. 11. numero 55. nisi testator conscius illius pauperatis ipsum nominasset ad distribuendam eleemosinam inter pauperes, & ideo affirmatiuam sententiam putat esse veram, quando vel paupertas executoris testamento condito superuenit, vel si tempore testamenti aderat, ignota erat testatori. Ratio huius imitacionis est, quia cum paupertas executoris erat cognita testatori, est satis verisimile fore, vt si testator vellet partem eleemosinæ applicari ipsi executori iusto distribuere, id applicaret. Ita Sanchez.

2. Sed hæc limitatio displicet, & merito, Ioanni Sancio in Select. disput. 14. num. 18. quia in tali casu testator potuit vel ob pudorem, vel ob obliuionem, partem eleemosinæ supradicto executori non legare, qui cum expressè non sit exclusus, & aliàs pauper sit, nisi ad eleemosinas habeat cum ceteris pauperibus. Dicendum est igitur absolutè integrum esse executori testamentario, cui imperatum esset summam aliquam inter pauperes distribuere, sibi si verè pauper sit, sicut aliis pauperibus applicare, quicquid in contrarium asserat Sanchez, & ita nostram sententiam præter Sanchium, docet etiam Ledesma in summa tom. 2. tractat. 4. cap. 3. conclus. 15. vbi sic reddit rationem. [Potere por encomendarle el repartir la limosna, no es justo el excluirle della, si en realdad de verdad era pobre, lo qual se entienda aunque el testador fapuesse que era pobre. Declaremos ma esto, el tal testador tan solamente pretendo hazer vna obra de limosna, y esta obra de limosna se halla muy bien, aplicandose à si la limosna, pues es pobre, luego

complese muy bien con lo que mandò el testador.] Ita ille, & ego.

3. Notandum tamen est hîc cum Castro Palao tom. 1. tract. 6. disput. 2. punct. 14. num. 10. & Suarez disp. 7. sect. 1. num. 9. quòd si à Confessario imponatur in penitentiam, vt quis aliquid in pauperes distribuatur non possit satisfacere subueniendo sibi, etsi possit satisfacere subueniendo consanguineis, quia talis subuentio sibi facta esset contra intentionem Confessarii, eo quòd non sit penalis quæ ad penitentiam requiritur.

Sup. hoc sup. in Ref. 43. cunctum post med.

Pro his consanguineis in tom. 1. tr. 6. Ref. 50. §. Tertio infer. & in alio §. eius not

RESOL. LXV.

An qui habet licentiam petendi eleemosinam, possit hoc ius alteri locare? Ex p. 10. tract. 11. & Misc. 1. Refol. 41.

1. Affirmatiuè respondet Henriquez in Summa, lib. 7. c. 45. num. 5. vbi sic ait: Habens iustam licentiam, & ius vno anno petendi eleemosinas per se vel per alios; si id ius locauit alteri, quidam cogunt id quasi turpe lucrum reddi pauperibus, aut componi pro ea re. Quæ sententia non est certa; quia expressè iure non prohibetur locare; nec fit inhabilis vt pretium locationis recipiat. Ita ille. Et post illum nouissimè Martinus de San Ioseph. in monita Confess. tom. 1. lib. 2. de eleemosina, tract. 8. numero 3. sic asserens: [Quando ay licencia para pedir limosna para el edificio de algun Conuento, ò para otra obra pia, es licito arrendar à vn tercero el derecho y accion, que tenia el que facò lalicencia para pedir: porque aqui no se vende cosa espiritual y assi es licito, que los Prelados de las Religiones, que tienen proprio, para animar à los Religiosos, à que pidan con diligencia las limosnas para la Comunidad, y à que remedien las necessitates particulares proprias, se concierten con ellos, que traygan tanto al Conuento, y que lo demas que allegaren, sea para sus vlos licitos: lo qual se prueba del Derecho argumen. leg. si tibi rem. 13. ff. de prescript. verb. Hæc Martinus. Et hoc vltimum scio in Praxi exercuisse superiores cuiusdam Religionis: quod licet non damnem, non tamen approbo; quia præbetur subditis anfa petendi eleemosynas nimis importunè.

RESOL. LXVI.

An liceat exponere sacras Reliquias videndas, vel tangendas, vt magis eleemosina accrescant? Et cursum docetur absque simonia sacras Reliquias distrahari non posse pecuniis. Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Refol. 73.

1. Non desunt Doctores, qui censent, si ex præcipua intentione quæstus id facias, te mortaliter peccare: sic Nauarrus c. 17. num. 169. vers. 62. Armilla verb. Reliquia, n. 1. & Tabien. ibi. Philiarth. d. c. 9. ad finem. Azotius. lib. 9. c. 8. quæst. 7. Grassis 2. p. deois. lib. 2. cap. 14. n. 17. Mouentur ex cap. fin de Reliq. & venerat. Sanct. vbi mandatur, ne Reliquiæ exponantur venales. Clarius Trident. sess. 25. cap. 2. vbi dicit in Reliquiarum veneratione omnis turpis quæstus eliminetur. Ergo prohibet huiusmodi quæstum tanquam turpem. Et hanc sententiam præter Doctores citatos tener nouissimè Pater Ferrandus in Disquis. Reliq. l. 1. cap. 10. art. 2. vbi, me citato, sic asserit. Absque simonia SS. Reliquias distrahari pecuniis non possè docent vulgò Theologi ad vnum omnes, nul-

Sup. hoc in tom. 5. tr. 1.

Ref. 77. §.
Verum, post
med.

lo enim pretio sunt estimabiles utpote suo modo spirituales (vt loquitur Suarez acute, & doctè) quia partes sunt hominis sancti, qui fuit templum viuum Spiritus Sancti. At in hoc argumento pluribus tractando sunt Theologi, & Iureconsulti doctissimi, quos, dum tibi per otium licebit, ac libebit, non erit infuctuosum consulere, vnum tamen palcet hic te monere, videlicet, reliquias etiam aliquo modo dici vendi, vt ex Abbate iam pridem obseruatum laudati scriptores, quando exponuntur publicè adorandæ propter bonum quæstum, & vt inde copiosiores elemosynæ colligantur potius, quam vt ad pietatem populus magis magisque accendatur, nam quando spectatur lucrum, tanquam finis principalis, & pretium rei spiritualis, non velut stipendium laboris pro reliquiarum exhibitione suscepti, vel tanquam elemosynæ gratis à fidelibus oblatum in symoniæ crimen incurritur. Secus autem si alioquin, verbi gratia, ad Gloriam Dei, Sanctorum venerationem, Christianæ plebis solatium; deinde ad aliquam corporis sustentationem ea SS Reliquiarum exhibitio refertur. Hinc tamen xui nostri Apostata (Huguenotos intelligo Ecclesiæ desertores) siue per fas, siue per nefas sumpturunt occasionem venerabilium reliquiarum cultum Vigilantij animo, ac stylo traducendi. In quibus non vltimus fuit excecullatus Lutherus, cuius hæc pura, putaque mendacia, & meræ nugæ sunt. Vndecima Anti-Christi facies est, reliquiarum veneratio: bellua planè, & lucri feracissima facies. Hucusque Ferrand.

2. At Ego puto magis probabiliter in tali ostensione reliquiarum grauem culpam non committi, ratio est, quia ostensione reliquiarum solum intendis excitare videntes ad elemosynas largiores concedendas

non tamèn illos ad eas obligare. Ergo reliquias non venaliter ostendis; quia ad venalem ostensionem intercedere debebat mutua ostentio, & videntium obligatio; At in supradictis textibus solum venalis quæstus prohibetur. Ergo illa ostensio, quæ venalis non est, non est prohibita. Dices in Trident. non solum venalem quæstum, sed quemlibet turpem prohiberi; at velle ostensione Reliquiarum largiores elemosynas recipere, est turpis quæstus, ergo hic prohibetur. Respondeo in re non esse turpem quæstum, cum nulla largienti elemosynam obligatio imponatur; sed fieri turpem ex intentione: Concilium autem prohibet quæstum in se turpem, qualis erat venalis, non illam qui solum ex antecedenti, & extrinsece sit turpis. Quod inde constat; quia Concilium non intendit nouam prohibitionem inducere, sed antiquam reuocare. Inquit enim: Omnis turpis quæstus eliminetur, id est omnis, qui in se turpis sit, & prohibitus, eliminetur. Antiquus autem solum venalis quæstus prohibitus erat, ex dicto cap. fin. Ergo à Tridentino hic est solum prohibitus. Adde, solum esse prohibitum turpem quæstum, qui grauius turpis sit; at acquirere elemosynas gratis oblatas media Reliquiarum ostensione, non est quæstus turpis (altem grauius; quia non videtur grauius offendi Religio, ex eo quod ostensione Reliquiarum temporale lucrum consequi intendas. Sat est si leuiter offendatur: imò si talis temporalis acquisitio non esset per ostensionem Reliquiarum principaliter intenta, sed secundario, nulla ibi adesset turpitud. Et ita nostram sententiam tenet Sanchez in Summa, tom. 1. lib. 2. cap. 43. n. 21. & post illum Castus Palau tom. 2. tract. 8. disp. 1. punct. 17. quibus adde etiam P. Baldellum in Theol. mor. tom. 2. lib. 3. disp. 17. num. 22.

TRACTATUS OCTAVVS

DE

CONSECRATIONE
EPISCOPORVM.

RESOLVTIO PRIMA.

An consecratio Episcoporum sit Ordo?

Et opinio negatiua assertur. Ex p. 12. tract. 1. Ref. 1.

§. 1. **M**ATERIA huius Tractatus non solum Romæ, sed etiam vbiq; terrarum est satis practicabilis; ideo visum est ad communem vtilitatè, particularem de illa tractatum perficere, & varias difficultates circa illam hinc inde apud Auctores dispersas, simul magis latè, & clarè, non sine magno labore, in vnum disponere, & ideo ad dubium propositum negatiuè respondent aliqui, vt D. Thomas in 4. dist. 24. q. 1. art. 1. quest. 2. cui addè D. Antonium 3. par. tit. 4. cap. 6. S. Bonauenturam in 3. dist. 24. 2. part. tit. 2. quest. 3. Capreol. ibid. dist. 2. 5. q. 1. art. 1. ibid. De zam dist. 23. quest. 2. & Riccardum ibid. art. 3. quest. 3. ad prim. & art. 5. quest. 2. Bartholomæum à Ledesma de

Sup. hoc
proposito
dubio in to.
5. tr. 3. Ref.
2. à lin. 1 &
hic inf. in
duabus Ref.
seqq.

Sacramento Ordinis, dub. 5. 8. 9. & 10. & in dub. 1. Sunt etiam eiusdem opinionis nonnulli Canonistæ Panormitanus c. p. ex literis de excessibus Prælatorum, Turrecremata in cap. Cleros dist. 21. num. 16. & 17. Couattuus lib. 1. variar. resolut. cap. 1. num. 15. & è Summistis Syluester in verbo Ordo 1. q. 1. dub. 3. apud Rosell. Ordo 1. num. 4. Tabiena ver. Episcoporum quest. 8. punct. 1. num. 3. ad finem. Idem docet Sotus in 4. dist. 24. quest. 2. art. 2. Nugnus in 3. par. tom. 2. quest. 80. art. 5. Candidus tomo 4. disputati. 4. articulo 1. dubio 2. & alij asserentes Episcopatum, pro se per additum Sacerdotio, esse Ordinem.

2. Probat hæc opinio. Primò, quia Episcopatus, prout à simplici Sacerdotio distinctus, non est potestas ad consecrandum, neque administrandum Sacerdoti consecranti. Secundò, quia aliàs essent octo Ordines Ecclesiastici. Tertiò, quia aliàs Episcopatus, vt distinctus à Sacerdotio, imprimeret peculiarem characterem. Quarto quia vnus Ordo non dependet ab alio, quantum ad necessitatem Sacramenti; ita quod non est necessarium